

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 1

1 Ponedeljak, 9. februar 2026.

2 [Javna sednica]

3 [Završne reči]

4 [Optuženi ulaze u sudnicu]

5 --- Po početku zasedanja u 9:10h

6 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Molim sudskog
7 službenika da najavi predmet.

8 SUDSKI SLUŽBENIK: [Prevod] Dobar dan, časni sude. Ovo je
9 predmet KSC-BC-2020-06, Specijalizovani tužilac Hashima
10 Thačija, Kadrija Veselija, Rexhepa Selimiја i Jakupa
11 Krasniqiја.

12 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Dobar dan svima.
13 Danas ćemo početi sa iznošenjem završnih reči.

14 Prvo ću zamoliti sve strane i učesnike u postupku da
15 navedu ko je prisutan, počevši od predstavnika
16 Specijalizovanog tužilaštva.

17 GĐA WEST: [Prevod] Dobar dan, časni sude. Danas
18 tužilaštvo predstavlјaju Nathan Quick, Claire Lawson, g. Alan
19 Tieger, James Pace i Mathew Halling, a ja sam Specijalizovana
20 tužiteljka Kim West.

21 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Hvala.

22 Sada zastupnik žrtava.

23 G. LAWS: [Prevod] Dobar dan, časni sude. Ja sam Simon
24 Laws i zastupam žrtve u ovom predmetu.

25 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Hvala, g. Laws.

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 2

1 Sada odbrana g. Thačija.

2 G. MIŠETIĆ: [Prevod] Dobar dan, časni sude. Ja sam Luka
3 Mišetić, branilac g. Thačija. Sa moje desne strane je
4 kobrašiteljka Nina Tavakoli, naši pravni savetnici Felezza
5 Limani i Matej Pustay, a iza mene je g. Bonnie Johnston i
6 Lirim Greicevci.

7 G. DIXON: [Prevod] Dobar dan, časni sude. Rodney Dixon,
8 kao branilac g. Veselija. Pomažu mi kobrašiteljka gđa Rowan,
9 gđa. O'Reilly i pravni savetnici gđa Caon i gđa Ana Hamitaj.
10 Hvala.

11 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Hvala, g. Dixon.

12 Sada g. Roberts, kao zastupnik Selimijeve odbrane.

13 G. ROBERTS: [Prevod] Dobar dan, časni sude. Ja sam
14 Geoffrey Roberts, branilac g. Selimija, g. Eric Tully, g. Chad
15 Mair, to su kobrašionioci. Tu naše remeti [nejasno], naša pravna
16 zastupnica i iza mene Riva Gjecađ i Christian Vale, koji su
17 naši pomoćnici.

18 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Hvala, Roberts.

19 Sada odbrana g. Krasniqija.

20 GĐA V. ALAGENDRA: [Prevod] Dobar dan, časni sude.

21 Venkateshwari Alagendra kao branilac g. Jakupa Krasniqija,
22 zajedno sa g. Aidanom Ellisom i Victorom Baiesuom koji su
23 kobrašionioci, zatim g. Mentor Beqiri i Jakopo Eixxi, koji su
24 naši pravni savetnici i g. Belai Sherifi.

25 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Hvala.

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 3

1 Predstavnicí sekretarijat.

2 SEKRETAR: [Prevod] Dobar dan, časni sude. Fidelma Donlon,
3 sekretar suda.

4 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Hvala. Zahvaljujem
5 sekteraru.

6 Reći ću za zapisnik da su svi optuženi prisutni u
7 sudnici. Pre nego što počnemo sa iznošenjem završnih reči,
8 fotograf ima odobrenje da sada napravi fotografije.

9 Izvolite, možete da snimate.

10 Danas ćemo početi sa saslušanjem završnih reči u ovom
11 predmetu. Držaćemo se dnevnog reda izdatog u nalogu panela o
12 iznošenju završnih reči, podnesak broj F03639. Podsećamo da
13 je završetak današnjeg zasadanja zakazan za 16:45h, pauze su
14 zakazane kako sledi. Pola sata, u 10:30h, sa nastavkom rada u
15 11:00h sa nastavkom rada u 11:00h, zatim pauza od sat i po za
16 ručak počev od 13:00h. Sa radom se nastavlja u 14:30h i pauza
17 od 15 minuta u 15:30h, s tim što ćemo sa radom nastaviti u
18 15:45h.

19 Pre nego što počnemo sa iznošenjem završnih reči, panel
20 želi da iznese nekoliko preliminaranih stvari.

21 Prvo, dana 6 novembra 2025, panel je izdao nalog broj
22 F03565 u kome je naložio stranama i učesnicima u postupku da
23 podnesu izjašnjenja o mogućnostima za održavanje postupka o
24 reperacijama po okončanju iznošenja završnih reči, a pre
25 donošenje prvostepene presude.

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 4

Pošto je razmotrio izjašnjenja strane i učesnika u postupku, panel potvrđuje da ostaje pri stavu iznetom u svom nalogu od 4. decembra 2024. i to konkretno da svi eventualni zahtevi za reparacije treba da budu podneti od strane zastupnik žrtava, posle donošenja presude i posle eventualnih osuda, odn. odluka po tačkama optužnice u ovom predmetu. Drugo, panel podseća da su tužilaštvo, Krasniqiјеva i Selimiјеva odbrana, tražili da članovima njihovih timova bude odobreno pravo prisustva i da uzmu reč radi učešća u iznošenju završnih reči. Konkretno, panel podseća da je tužilaštvo tražilo da se g. Lawson odobri ovo pravo, da je krasniqiјеvoj odbranito pravo traženo za g. Beqirija i g. Ricija i da je Selimiјеva odbrana isto to tražila za gđu Sheremeti.

Pošto strane i učesnici u postupku su svi potvrdili da nemaju prigovora na te zahteve, panel odobrava te pojedinačne zahteve prisustvovanja radi učešća imenovanih lica u iznošenju završnih reči.

I na kraju, s obzirom da se završne reči prevode, panel podseća strane i učesnike u postupku da treba da govore polako, kako bi omogućili prevodiocima da stignu da prevedu sve što se kaže i naročito da vodite računa o tome da kada čitate, imate uvek tendenciju da budete brži, nego kada biste normalno govorili, tako da to treba da imate na umu i da pokušate da kontrolišete brzinu svojih izlaganja.

Time su zaključeni komentari panela, i sada ćemo početi

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 5

1 sa iznošenje završnih reči Specijalizovanog tužilaštva.

2 Dodeljeno vam je osam sati i možete sada uzeti reč.

3 Izvolite.

4 GDA WEST: [Prevod] Dobar dan, časni sude. Sekretaru suda,
5 Dobro jutro svima u sudnici i oko nje.

6 Čast mi je što imam priliku da vam se obratim prilikom
7 zatvaranja najvećeg predmeta, koji se uspešno odvijao u ovoj
8 uglednoj ustanovi. Tokom više pet od proteklih godina,
9 Specijalizovana veća Kosova postala su redovni i obični sud,
10 pred kojim se održavaju ročišta i vode suđenja i svetu
11 pokazuje da su međunarodna pravda i vladavina prava rutinska
12 stvar između ova četiri zida. Osim toga, pokazali smo da
13 atmosfera zastrašivanja jeste nešto sa čim se može izaći na
14 kraj, na takav način koji omogućava da se ipak čuje istina.
15 Ukratko, u relativno kratkom roku, postali smo sud koji
16 relativno uspešno funkcioniše.

17 Zahvalnost za to naravno pripada svim pravnicima,
18 Specijalizovanim većima, tužilaštvu, njihovom osoblju i
19 braniocima koji su sada predamnom, kao i zastupniku žrtava.
20 Svi od njih imaju više decenija pravnog iskustva i obavili su
21 svoju praksu sa izuzetnim profesionalizmom i stručnošću. Svaki
22 mladi advokat koji je stajao u ovoj sudnici, lično je mogao da
23 se uveri u to i da od toga nešto nauči. Ali, zauvek ću biti
24 zahvalna onima koji to najviše i zaslužuju, a to su oni koji
25 su lično preuzeli na sebe teret da obezbede to da se vladavina

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 6

1 prava utvrdi i pruži ljudima na Kosovu, a to su žrtve i
2 svedoci koji su došli na ovaj sud da bi svedočili uprkos
3 strahovima, pretnjama i stigmi koji jedna mala ali glasna
4 grupa ljudi na Kosovu nametnula svedocima i njihovim
5 porodicama, ti svedoci žudeli su za istinom, želeli su da dođu
6 i odabrali da sarađuju sa mojom kancelarijom i da sveoče pred
7 ovim sudom, a sve to ulažući napor da pomognu u tome da se
8 obezbedi verodostojan i pošten zapis o događajima
9 svedočanstva, o događajima iz 1998. i 1999. godine, kada je
10 više od 100 ljudi bilo ubijeno, a više stotina, a još više
11 stotina ih je bilo mučeno i maltretirano u više od 50
12 zatvoreničkih logora OVK.

13 U ovom predmetu, govori se o cilju četvorice optuženih da
14 steknu i vrše kontrolu ciljem [kao što je prevedeno] Kosova.
15 Ta odluka da se uzme vlast, imala je odr -- naišla je na
16 određene prepreke. To su bili ljudi koji su smatrani
17 protivnicima, oni za koje se smatralo da sarađuju sa srpskim
18 snagama, zvaničnicima ili državnim ustanovama, ili da ne
19 podržavaju ciljeve i sredstva OVK, a kasnije PdoK-a. To je
20 često uključivalo ljude koji su bili povezani sa strankom OVK.
21 To je često uključivalo ljude koji su bili povezani sa
22 strankom LDK ili ljude srpske ili romske nacionalnoasti. Da bi
23 postigli svoj cilj, optuženi su izvršili krivična dela protiv
24 onih koji su smatrali svojim protivnicima, kako bi obezbedili
25 kontrolu nad Kosovom.

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 7

1 Časni sude, imali ste priliku da čujete svedočenje
2 svedoka tužilaštva, a koje je tužilaštvo pozvalo u ovom
3 predmetu, a oni su obuhvatali mnoštvo nekadašnjih članova OVK,
4 pripadnika OVK i druge Kosovce [kao što je prevedeno] koji se
5 bave svim mogućim zanimanjima, brojne žrtve raznih
6 nacionalnosti, članove njihovih porodica i neke predstavnika
7 međunarodne zajednice, koji su bili na Kosovu tokom 1998,
8 1999. godine. Svedočenje svih tih svedoka, kao i dokumentarni,
9 video i forenzički dokazi koji su iznošeni tokom suđenja,
10 otkrivaju da su krivična dela zaista bila izvršena, a da su
11 optuženi u pravnom smislu odgovorni za njih.

12 Sud je takođe čuo svedočenje uživo od sedam svedoka
13 odbrane koji su svi predstavnici međunarodne zajednice. Svaki
14 od njih, učestvovao je u naporima da se obezbedi mir i da se
15 uspostavi nova uprava na Kosovu. I njima treba zahvaliti na
16 njihovim naporima, ali što se tiče i njihovog učešća u ovom
17 predmetu i njihovih ograničenih zapažanja, koliko je to od
18 vrednosti za ovaj sud, to je sasvim odvojeno pitanje.
19 Uglavnom, tih 7 predstavnika međunarodne zajednice koji su
20 bili svedoci, našli su se neočekivano u situaciji, gde nisu
21 mnogo znali o datakom kontekstu i akterima koji su uključeni u
22 tu situaciju, nisu znali jezik i imali su direktne kontakte sa
23 ključnim igračima. Svega nekoliko puta, retko su imali prilike
24 da vide pravila i regulativu OVK, njihove naredbe ili
25 saopštenja za štampu i nije im bila poznata struktura OVK.

1 Za kontekst njihovog posla, malobrojne informacije koje
2 smo imali na raspolaganju možda su bile dovoljne, ali one su
3 bile sasvim neadekvatne, da bi sud tačno utvrdio činjenice u
4 ovom predmetu.

5 Danas ćemo tokom našeg iznaganja pokazati više slajdova i
6 zato ćemo tražiti da upravlja ekranom, a napominjem da su svi
7 slajdovi takve prirode da se mogu emitovati za javnost, osim
8 ukoliko onaj ko bude iznosio svoje izlaganje bude drugačije
9 napomenuo.

10 Nedostatak informacija najbolje je opisao jedan svedok
11 odbrane. Zamenik šefa UNMIK-a koji je pokušao da objasni sudu
12 ulogu jednog diplomate i kako su donosili sud o nečemu i
13 iskreno je pri tome izneo sledeće, citiram:

14 "Dužnost je i uloga suda, da koliko je god to moguće
15 prikupi empirijske dokaze, tako da može biti zbunjujuće, ako
16 se kaže da diplomate od početka znaju da gotovo nikad neće
17 biti upoznati sa svim detaljima. Oni moraju da donose sudove,
18 osmišljavaju strategije i savetuju svoje vlasti na osnovu
19 nužno nekompletnih informacija."

20 Te nekompletne informacije zaista nemaju nešto čemu ovaj
21 sud mora dati prioritet. Naime, nisu zasnovane na empirijskim
22 dokazima.

23 Taj zaključak ne važi samo za zamenika UNMIK-a koji je to
24 otvoreno priznao tokom svog svedočenja, već to važi i za druge
25 svedoke koji su predstavnici međunarodne zajednice.

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 9

1 Nažalost, ovo suđenje nije moglo pobeći ni od sve
2 prisutne klime i atmosfere zastrašivanja koja je bila
3 predviđana od samog početka. Ovaj sud je morao to da uzme u
4 obzir da bi na pravičan način ocenio verodostojnost i
5 pouzdanost svedoka. Zaista, dokazi koji su pred vama, ukazuju
6 na to, da je takvih nastojanja bilo čak i ovde u samom Hagu.

7 Međutim, sud takođe ima na raspolaganju dokaze koji
8 pokazuju da su optuženi bili ključni pripadnici glavnog štaba
9 OVK još pre novembra 1998. godine, kao i dokazi da su
10 komandanti zona dobijali naređenja od optuženih, a da nije
11 bilo obrnuto. Bilo je sasvim jasnih nastojanja, da se izmene,
12 razvodne određene svedočenja ili da se na njih na drugi način
13 utiče, naročito, što se tiče optuženog Hashima Thačija i
14 njegove koristi.

15 To je otkriveno nekoliko značajnih primera toga. Sada je
16 deo spisak predmeta, a svi pokušaji da se na ciničan način
17 izvrnu tačne činjenice koje je ovaj sud utvrdio, moraju biti
18 neuspešne prilikom ocenjivanja sveukupnih dokaza.

19 Uprkos tim nastojanjima mnogi svedoci neustrašivo su
20 doprineli tome da se stvori verodostojan zapis događaja, što
21 govori ne samo o njihovoj hrabrosti, već i o snazi ovog suda i
22 transparentnosti sudskog postupka. Ovaj sud je pokazao da
23 postoji prilika da vladavina prava bude u centru pažnje i da
24 se dopre do istine.

25 Jedan od takvih svedoka, žena koja je izgubila sina i

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 10

1 muža i nikada nije pronašla ni njihova tela, svedočila je u
2 ovom predmetu. Svedok W00072, govorila je o važnosti da se
3 sazna i ceni istina i to rečima kakve može izgovoriča žena i
4 supruga koja je protrpela neverovatnu tragediju. Ona je rekla,
5 citiram:

6 "Ići ću do kraja sveta samo kako bih stigla na istina.
7 Dokle god bude mogla neću odustati, sve dok ne saznam istinu i
8 samo istinu i nastaviću da odlazim kuda me god me pozovu. Neću
9 se zaustaviti. Umreći zajedno sajedno sa svojim bolom i ranom
10 i srci. Osićam se gotovo kao da sam imala priliku da ponovo
11 ponovo vidim svog muža i svog sina." Kraj citata.

12 Važno je napomenuti da posle krivičnih delova za koje se
13 tereti u tom predmetu, ovaj svedok je napustila zemlju i
14 nikada se nije vratila u svoji porodični dom na kosovu.

15 Mnogi od svedoka kosovskih albanaca nisu imali mogućnos
16 zbog čega je njihova spremnost da ovde svedoče bila još
17 složenija i teža. Ipak neki od njih rizikovani su i izneli su
18 svoju tugu i zbunjenih i gubitaka koji su preživela, onoga što
19 se desilo njihova članova porodica, iako su se o tome u više
20 navrata raspitivali. Svedok W04811, rekao je:

21 "25 godina bez odgovora, a to što ne znamo, najviše nam
22 bola nanosi i ubija nas."

23 Svedok W04368, posvedočio je pošto su OVK odveli na
24 ispitivanje jednog od njegovih rođaka, porodica nikada više
25 nije videla tog rođaka. Članovi te porodice stalno su se

1 obraćali OVK za informacije, ali nikada nisu imali nikakav
2 odgovor. On je posvedočio citiram:

3 "To je bilo veoma teško za veme i celu moju porodicu. Ne
4 znam, ne znamo zašto su ga odveli iz kog razloga. Kada nekog
5 odvedete iz njegovog doma bez ikakvog razloga, za tog nema
6 nikakvog objašnjenja."

7 Do danas, ova porodica i dalje pati s obzirom da nije
8 saznala konačnu sudbinu svog bliskog rođaka.

9 Činjenica iz ovog predmeta i merodavno pravo idu u prilog
10 dugotrajne kazne zatvora za svakoga od optuženih. Puno
11 obrazloženja relevantnih činjeničnih i pravnih razlooga izneto
12 je u završnom podnesku tužilaštva, i ja neću ponavljati te
13 faktore koje smo izneli. Moje kolege će uskoro naglaiti
14 određene dokaze u svojim izlaganjima, ali mi ostajemo pri
15 argumentaciji koju smo iznali u našem završnom podnesku, gde
16 iscrpno iznosimo svoju argumentaciju.

17 Međutim, važno je da se dobro razume stav tužilaštva.
18 Osuđujuća presuda i kazna, ne traže se protiv glavnog štaba
19 niti protiv OVK kao takvih. Isto tako, ne traži se da budu
20 osuđeni i kazna izrečena samo na osnovu toga što je neko bio
21 član glavnog štaba ili član OVK. Naprotiv, tužilaštvo je
22 tražilo da se izrekle osuđujuća presuda po svih deset tačaka
23 optužnice i da se optuženima izrekne jedinstvena kazna na po
24 45 godina zatvora na osnovu ličnog doprinosa krivičnim delima
25 za koja se tereti u optužnici, a koja su izvršili Hashim

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 12

1 Thaçi, Kadri Veseli, Kadri Veseli i Jakup Krasniqi, svaki od
2 njih pojedinačno. Radi se o zločinima protiv čovečnosti i
3 ratnim zločinima koji su teški. Težina optužbi nije umanjena
4 tokom protoka vremena.

5 Što se tiče ostatka izlaganja tužilaštva, moje kolege
6 govoriće o odgovornosti optuženih za krivična dela dela za
7 koja se tereti. Prvo će g. Tieger i g. Lawson govoriti o planu
8 optuženih da steknu i održe kontrolu nad celim Kosovom i od
9 krivičnim radnjala koje su preduzimali kako bi eliminisali
10 svoje protivnike i postigli ovaj cilj. G. Pace, zatim će
11 rezimirati obrazac zločina, uključujući progon, surovo
12 postupanje, proizvoljno zatvaranje, mučenje, ubistvo i
13 prisilne na nastanke [kao što je prevedeno] koji su se svi
14 odigrali pod namerom optuženih i u skladu sa njihovom
15 zločinačkom svrhom i ciljem. G. Quick će zatim govoriti o
16 strukturi i fcionisanju glavnog štaba OVK tokom relevantnog
17 perioda za optužnicu. G. Quick će takođe govoriti o stvaranju
18 privremenih snaga Kosova i kako je to omogućilo optuženima
19 stvaranje te privremene vlade, jednu pravnu strukturu da
20 ostvare svoj zajednički zločinački cilj. G. Halling će na
21 kraju govoriti o preostalim e [sic] -- obeležjima individualne
22 krivične odgovornosti.

23 Hvala, časni sude.

24 G. TIEGER: [Prevod] Zajedničkoe [sic] -- zajedničkog
25 cilja da postignu kontrolu uključujući primenog nezakonitog

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 13

1 zastrašivanja i zlostavljanja onih koje su smatrali
2 protivnicima u velikim broju dokaznih predmeta i među njima su
3 saopštenja, izjave za javnost, propisi, naređenja, sveske
4 dnevnici, obaveštajni izveštajni i izveštaji vojne policije,
5 sastanci i inspekcije, imenovanja i unapređenja, naponi da se
6 uskrati i opravda učešće optuženih u krivičnim delima i
7 naravno sami iskazi svedoka.

8 Od samog početka inkriminsanog perioda pa do kraja tokom
9 različitih faza sukoba, bilo da je zajednički cilj bio javno
10 objavljen, ili da je bio modifikovan zbog bojazni međunarodne
11 zajednice, ciljanje protivnika se sve vreme nastavilo. Ja ću
12 govoriti o 1998. godini, a g. Lawson će potom govoriti o 1999.
13 godini.

14 Kako biste u potpunosti razumeli šta se desilo od početka
15 marta 1998. pa nadalje, od pomoći je znati nešto o tome, ko su
16 bili optuženi, šta su radili u to vreme i kako su se tamo
17 zatekli na tim položajima, jer za razliku od mnogih koji su
18 pridružili se redovima OVK u to vreme, optuženi nisu bili
19 podstaknuti ubistvom porodice Jashari, kako bi se dobrovoljno
20 prijavili, već naprotiv, oni su bili među prvima u OVK koji su
21 vodili OVK do tog trenutka. Kao još jedan ključni član glavnog
22 štaba što je rekao, Hashim Thaçi, Kadri Veseli i Rexhep Selimi
23 su bili među malobrojnim protagonistima koji su bili u
24 zajedničkoj strukturi i koji su citiram "započeli i završili
25 rat".

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 14

1 Jakup Krasniqi poštovan u javnosti, pridružio se toj
2 organizaciji kasnije, ali je imao značajnu ulogu takođe. Kao
3 što je Jakup Krasniqi objasnio, na - kada je prvi put govorio
4 kao portparol OVK, to je počelo sa LPK.

5 Nema potrebe da se sada prevodi video snimak koji ćemo
6 sada pogledati.

7 [Video snimak]

8 PREVODILAC: [Prevod] Prevodioci napominju da nema tona.

9 G. TIEGER: [Prevod] LPK narodni pokret Kosova je
10 politička stranka koja je zaslužna za obrazovanje
11 Oslobodilačke vojske Kosova, kao što je Azem Syla rekao u
12 P1875, OVK se može smatrati politički -- vojnim krilom LPK.

13 LPK je bila tajna politička grupa koja je smatrala da do
14 oslobođenja -- sveukupnog oslobođenja Albanaca, neće doći bez
15 oružanog sukoba. Ranih '90-tih godina, zadužio je šačicu ljudi
16 da obrazuje vojno krilo i kao što je Ilaz Kadolli Kadolli
17 rekao u P12 da otpočnu sa oružanim napadima na srpsku vojsku i
18 policiju i kolaboracioniste sa srpskim okupatorom na Kosovu
19 [sic] -- na Kosovu.

20 Hashim Thaçi i Kadri Veseli, prijatelji od ranih
21 studentstih dana su bili ključni akteri u tom procesu i od
22 samog početka su bili u OVK. Pogledajte 54216. Kao što je
23 Thaçi objasnio u informativnom razgovoru sa tužilaštvom, tu je
24 rekao ono što je takođe rekao i MKSJ-u.

25 "Kada smo počeli sa našim aktivnostima 1992-1993, bili

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 15

1 smo šačica ljudi. Bili smo patriote, bili smo iz Drenice. Ja
2 sam bio jedan od onih koji su to obrazovali, jedan od osnivača
3 i to je opšte poznato."

4 Isto tako, g. Veseli je objasnio svedočeći pred
5 Specijalnim tužilaštvom.

6 "Ja sam bio pripadnik OVK od samog početka.

7 "Ja sam zapravo jedan od osnivača OVK. Ja sam bio član
8 glavnog štaba OVK od samog početka."

9 G. Thači je imao veliku ulogu od početka, organizovao je
10 aktivnosti, a g. Veseli je podsetio kako u periodu do 1994, on
11 i g. Thači su odlazili i vraćali se iz Albanije. 1994. godine,
12 otišli su u Švajcarsku i od tada pa do marta 1998, vraćali su
13 se na Kosovo svaka tri do četiri meseca i ostajali tada dve do
14 četiri nedelje. Pogledajte P739.4.

15 Thači i Veseli su imali brojna važna zaduženja tokom tog
16 vremena, održavali su kontakte, organizovali i donosili
17 oružje, uključili i sedam od dvanaest raketnih bacača koji su
18 korišćeni u sinhronizovanom napadu na 12 srpskih stanica
19 policija u septembru 1997. To je P4200 i P1883.

20 Thači je stekao reputaciju čoveka, koji je povezao borce
21 na Kosovu i one koji su sve planirali u egzilu. Kao što je
22 jedan biograf OVK napisao, a koji se konsultovao sa Thačijem i
23 drugim vođama. Kao što je Veseli rekao u 64216, Thači je bio
24 ko ne samo da je bio politički vođa, već se izložio opasnosti,
25 citiram i bio je borac a istovremeno i politički vođa."

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 16

1 Rexhep Selimi, još jedan osnivač glavnog štaba, poznat je
2 bio po bliskim vezama sa Ademom Jasharijem i ulogom koju je
3 imao, kao jedan od ljudi koji je na samom početku organizovao
4 i učestvovao u borbi, i učestvovao u planiranju i
5 sinhronizovanim napadima u septembru 1997. I kao što je Selimi
6 sam rekao u P00761.4, on je čovek koji je uživao poštovanje i
7 kredibilitet među borcima.

8 Taj kontekst i ugled koji su imali, je nešto o čemu je
9 govorio jedan svedok koji je poznao Tačijeve sele [kao što
10 je prevedeno] i Selimije i koji je rekao da su oni bili "jaki
11 ljudi iz OVK.

12 Moćni ljudi iz OVK i iz tog razloga je Ramush Haradinaj
13 naveo Hashim Taçi i Rexhep Selimi da budu jednih od četiri
14 predloženih kandidata za komandanta OVK. Oni su bili u srži
15 ideje o vođenju rata i oni su obrazovali OVK više nego bilo ko
16 drugi. To je u P1136.4.

17 Jakup Krasniqi je uživao veliko poštovanje, naročito kao
18 bivši politički zatvorenik. Iako je imao pravni profil u LDK
19 tokom '90-tih, on je bio u kontaktu sa Ademom Jasharijem 1991.
20 godine i učestvovao je u aktivnostima OVK od 1993. To je u
21 P186, što objašnjava da je pristupio glavnom štabu najkasnije
22 početkom 1997. i povezao optužene. Njihov rad je sve vreme bio
23 kolektivne prirode.

24 I kao što je Kadri rekao:

25 "Mi smo imali naša zaduženja tokom celokupnog perioda od

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 17

1 1992. do 1998. Imali smo naš glavni štab i operativni štab
2 UÇK. Mi nismo imali zasebna zaduženja, već smo svi radili šta
3 smo mogli."

4 Rexhep Selimi je takođe tokom informativnog razgovora sa
5 tužilaštvom rekao, da su odluke donošene kolektivno, a Sokol
6 Bashota je u razgovoru sa predstavnicima MKSJ-a rekao, da su
7 kolektivne odluke donošenje u pogledu korabo [sic] --
8 kolaboracionista.

9 U periodu od sredine '90-tih do marta 1998, taj period je
10 bio vreme pojačane organizovanosti i oružanih napada a tada su
11 i ulagani napor da se svet obavesti o tome šta radi OVK i da
12 se što više povećaju napadi centralni odn. saopštenja glavnog
13 ili centralnog štaba tokom naredne četiri godine, prenosili su
14 sledeću poruku.

15 Glavni štab se bavi za nezavisnost Kosova i radiće na
16 tome dok ne ostvari pobedu, a političke stranke koje se zalažu
17 za prihvatanje autonomije, biti kažnjenje kao izdajnici.
18 Jedini glavni štab OVK ima pravo da vlada i vodi Kosovom, a
19 oni koji su sa druge strane, moraju da podržavaju njegovu
20 borbu, ili da dobiju zasluženu kaznu, a sa kolaboracionisti
21 okupatora će se bespošne [sic] -- bespoštedno razrešiti i
22 obračunati. Oružane jedinice vršile su napade na snage
23 okupatora i kolaboracionista.

24 Upućujem vas na primer na P269_ET, .2, .5, .6, .8 i 9,
25 .15, zatim P274, P277 do 279 i P4290.

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 18

1 U saopštenjima je rečeno, da se među kolaboracionistima
2 nalaze Srbi koji su bili etiketirani kao kolonizatori. Zatim,
3 članovi Srpske socijalističke partije, koju su održali, odn.
4 jedan član te stranke SPS-a koji je održao komemorativni
5 govor, a to je rektor srpskog Univerziteta u Prištini i zatim
6 i njegov vozač, zatim lica za koje je znano da su otvoreno
7 sarađivali sa organima okupatora i drugi koji su učestvovali u
8 aktivnostima protiv Albanaca. Imamo slučajeve kada su g.
9 Krasniqi i drugi, tvrdili da kolaboracionisti su ljudi koji
10 služe policiji i vojnicima. E, sad, čak i to pogrešno
11 ograničavanje ne može da opravda krivična dela, kao što će te
12 čuti od g. Pacea, a pod dva, dokazi moraju biti sagledani u
13 celini. Imamo mnogo više saopštenja i izjava koje -- koji
14 jasno pokazuju da je među kolaboracionistima smatrano da su
15 oni koji služe ili koji se klanjaju okupatoru. G. Krasniqi je
16 jasno rekao pred MKSJ-om u P794, da su kolaboracionisti oni
17 koji služe srpskom režimu, nasilnom režimu i da ih ima puno u
18 ekonomskoj, kulturnoj i političkoj sferi. I da su među onima
19 oni koji su naneli štetu političkim i vojnim aktivnostima OVK.
20 On je istakao da srpski državni aparat ne bi mogao da
21 funkcioniše na Kosovu, samo putem svojih policajaca i vojnika
22 i objasnio je da je taj državni aparat proširio svoje 'pipke'
23 u sve pore državne uprave. Odbrana je pokušala da kaže da su
24 ta saopštenja bila propaganda. Najpre, možete pronaći brojne
25 dokaze o tome u pasusima 1473 do 148 našeg završnog podneska.

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 19

1 Iako je u saopštenjima možda preuveličan uspeh OVK i umanjene
2 teškoće sa kojima se borila OVK, g. Krasniqi je izjavio da su
3 osnovne činjenice i da je to potkrepljeno drugim izveštajima
4 za medije, na primer P800 i g. Krasniqi je konkretno rekao u
5 P794, da je suština brojnih saopštenja, a on nije mogao da
6 navede ni jedan -- ni jedno saopštenje, za koje se ne bi moglo
7 rekli [kao što je prevedeno] da ga nije izdao glavni štab.
8 Dakle, naveo je da je to suština saopštenja. G. Krasniqi se
9 složio kada je govorio pred MKSJ-om, da je propaganda
10 organizovan program odabiranja određenih informacija, kako bi
11 se širila propaganda, odn. praksa ili doktrina. I to je upravo
12 ono što su saopštena radili. Saopštena za štampu takođe su
13 potkrepljena u iskazu Sokola Bashote pred MKSJ-om, dokazni
14 predmet P01870.3, strana 16. Kada mu je postavljeno
15 jednostavno pitanje, kako su se obračunavali sa
16 kolaboracionistima, on je objasnio, na osnovu odluke glavnog
17 štaba, protiv njih su preduzimane mere. Cilj tih mera bilo je
18 da se prenese poruka, da više nikada ne sme tako da postupi. I
19 dalje je takođe izjavio. Generalni štab je u saopštenjima za
20 štampu najavio šta je urađeno, kako drugi ljudi kako postupaju
21 na isti način, bi se postarali da više to tako ne rade. Kako
22 je objasnio, kolaboracionistima je davano upozorenje i onda
23 ako bi obustavili svoje postupke, preduzete bi bile kažnjiv
24 [sic] -- kaznene mere. A kada mu je postavljeno pitanje kakve
25 su to kaznene mere bile, on je odgovorio, u najvećem broju

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 20

1 slučajevu, donošena je odluka da se ubiju. Vidite primer toga
2 u saopštenju za štampu 28. Centralni štab OVK doneo je odluku
3 da se liše života, pošto su prethodno upozoreni da odustanu od
4 saradnje sa okupatorom, a u skladu sa odlukom centralnog štaba
5 OVK i saopštenja za štampu 27. Jedan od žrtava je bio poslanik
6 Socijalističke partije Srbije. *Zeri i Kosoves*, organ stranke
7 LPK, zaključio je da njegova likvidacija pokazuje da je
8 albanski narod odlučan na svom putu da se razračuna sa svima
9 koji se suprotstavljaju suncu slobode. To je dokazni predmet
10 P00741 primer koji ukazuje koliko je napora ulagano u tom
11 smeru, takav primer predstavlja saopštenje za štampu 28 u
12 kojem stoji da pogubljenja treba da služe kao upozorenje svim
13 kolaboracionistima i izdajicima [sic], "naročito onima, koji
14 pod izgovorom da se na njih -- da njih centri međunarodne
15 vlasti vrše pritisak, prave *deal-ove* [eng.] i potpisuju
16 sporazume sa okupatorom suprotno nacionalnim interesima."

17 Još jedan sličan primer je saopštenje za štampu broj 29.

18 "Prvo ubistvo izvršeno je 13. januara tekuće godine, kada
19 su naše erl [sic] -- gerilske jedinice ubile kolaboracionistu
20 srpske policije fazila Hasanija iz Brabonića, Mitrovice.
21 Odluka je donesena posle dugog preispitivanje njegovih
22 antinacionalističkih aktivnosti."

23 I onda imamo još jedno upozorenje opšte prirode namenjeno
24 širokoj javnosti i svim potencijalnim kolaboracionistima.

25 Citiram:

1 "Ovo je poslednji put da upućujemo apel
2 kolaboracionistima okupatora, da odustanu od tog besramnog
3 puta. U protivnom će ih pogoditi osvetoljubiva ruka naroda i
4 pogodiće ih bez milosti gde god da se nalazi."ž

5 Odbrana je naglasila da je kada je Bashota to izjavio
6 pred sudom on govorio hipotetički, upuštajući se u tako neka
7 opšta razmišljanja. Međutim, kada se ispravno protumači iskaz
8 koji je on dao MKSJ-om postaje jasno da to nije bio slučaj.

9 Pre svega, potpuno je jasno da on ne odgovara na pitanja
10 -- da on odgovara [ispravka prevodioca] na pitanja, tako što
11 jednostavno prenosi ono što se događalo. A, odbrana tvrdi da
12 je to dokaz da se on upuštao u nagađanje u hipoteze. Bashota
13 je jasno izjavio da kada su u pitanju kolaboracionisti kojima
14 su upućivana upozorenja, neki su ta upozorenja primili k
15 znanju, a neki nisu. To je strana 19 doka [sic] -- dokaznog
16 predmeta P1870.3.

17 Odbrana takođe tvrdi da je Bashota opovrgao svog -- deo
18 svojih iskaza koji se odnosi na kolektivno donošenje odluka u
19 glavnom štabu, a u vezi sa kolaboracionistima. Naprotiv, on je
20 taj deo svog svedočenja potvrdio. Uprkos pokušajima da se
21 razvodni njegovo svedočenje, koje je vrlo konkretno detaljno i
22 specifično, Bashota je priznao da ono što je eufemistički
23 nazvao apelima kolaboracionistima da ne sarađuju sa
24 neprijateljem, su zapravo bile kolektivne odluke koje su
25 saopštavane u saopštenjima za štampu. I takođe je potvrdio na

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 22

1 stranici zapisnika 23425 da su saopštenja bila opšte poznata u
2 javnosti, kao i među vojnicima OVK.

3 Neposredno pošto je postao zvanični portparol, Jakup
4 Krasniqi je izjavio u jednom razgovoru sa MKSJ-om, da je ova
5 bashotina izjava tačna. Citiram: "Kolaboracionisti su
6 upozoravani da ćemo ih ubiti, ukoliko nastave da se kreću
7 pogrešnim putem." A onda je dodao razuveravajući svoje
8 slušaoce, međutim, mi smo kao vojska se ipak pridržavali
9 međunarodnih pravila u vezi sa ratovanjem.

10 U najvažnijim trenucima, glavni štab je potvrdio da je
11 uzimao kolaboracioniste na metu, kada je OVK istupila u
12 javnost u novembru 1997. godine, Rexhep Selimi je pred
13 okupljenima naglasio šta OVK, odn. da sprovodi oslobodilačke
14 akcije protiv okupatora, kao i protiv albonofonih
15 kolaboracionista. Takođe je naglasio da oni koji zauzimaju
16 pacifistički stav se podruguju našem svetom ratu. Dokazni
17 predmet P1870.

18 Kada su se članovi glavnog štaba prvi put pojavili na
19 televiziji početkom marta 1998, godine, oni su jasno stavili
20 do znanja da neće prihvatiti autonomiju i izdali su slabo
21 prikrivena upozorenja vladi kosovskih Albanaca da preda
22 finansijska sredstva koja je prikupila ili da se suoči sa
23 odgovornošću. Takođe je -- su naglasili da su sve akcije uvek
24 usmerene protiv srpskog okupatora i citiram "kolaboracionista
25 opresora", kao što se to vidi iz dokaznog predmeta P4217.

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 23

1 To je bilo početkom marta, kada su optuženi bili u
2 sedištu i dalje male grupe koja se zavetovala da će osloboditi
3 Kosovo oružanim putem, boreći se protiv srpske policije,
4 vojske i protiv kolaboracionista i izdajnika. Početak marta
5 takođe je obeležio sramni napad na porodično imanje
6 Jashavijevih [sic] -- i ubistvo Adema Jasharija i njegove
7 porodice. Dog -- događaji u vezi sa kojim su se sve strane
8 složile da predstavlja početak ekskluzivnog širenja OVK, koja
9 je počela grupica gerilskih jedinica.

10 G. Quick će vam znatno detaljnije govoriti o osnivanju i
11 konsolidaciji tim jedinicama, aktivnostima koje je sprovodio
12 glavni štab tokom tog vremeneskog perioda. Ja ću vam samo sada
13 pružiti jedan pojednostavljeni uvid u opšte stanje stvari.

14 Glavni štab je godinama uveravao svoje eventualne
15 sledbenike i javnost da naće prestati sa radom, čak ukoliko
16 sukob postane veći i krvaviji.

17 Kao što ističemo u našem završnom podnesku, stavovi 25 do
18 27, Hashim Thaçi, Kadri Veseli i velika grupa aktivista LPK,
19 došli su na teritoriju Kosovu. Tu su ti aktivisti preuzeli
20 rukovodeće uloge, organizovanje postojeće jedinice i
21 obrazovane nove jedinice među dobrovoljcima koji su sada bili
22 voljni da se pridruže vojsci koja bio oslobodila Kosovo i bili
23 ponosni da se zakunu da će biti lojalni vojnici, spremni da
24 budu kažnjeni smrću [sic] -- [kao što je prevedeno] ukoliko
25 prekrše taj zavet.

1 Istovremeno, glavni štab je ojačao i formalizovao
2 postojeće odnose na mestima kao što su zona Dukadin i Lap i
3 takođe je regrutovao profesionalne vojnike, koje je trebalo da
4 pomognu u obučavanju i osnivanju OVK. Kao što je to Jakup
5 Krasniqi izjavio, dokazni predmet P796. OVK je počela da se
6 širi i da se preobražava iz gerilske vojske, a glavni štab je
7 "imao odgovornost da organizuje vojsku."

8 To je bio period kada je glavni štab radio na terenu,
9 kako je to istakao Bislim Zyrapi u dokaznom predmetu P605, pre
10 dolaska vojnih profesionalaca, glavni štab OVK je kontrolisao
11 sve jedinice i to je za štab predstavljalo veliko opterećenje.

12 To pokazuje u kojoj meri su optuženi i drugi članovi
13 glavnog štaba u to vreme bili aktivni zauzeti i zaokupljeni. I
14 sam Zyrapi je morao dosta dugo da čeka u Albaniji, pošto je
15 prošao proces selekcije i odobreno njegovo stupanje u redove
16 OVK, morao je naime da sačeka da Thači stigne na Kosovo kako
17 bi ga uveo na teritoriju Kosova. To se vidi u dokaznom
18 predmetu P1265.

19 Koji ne treba emitovati u javnosti.

20 Ovo je odlomak iz beležnice koja je zaplenjena kod
21 Rexhepa Selimija. Iz različitih razloga, s obzirom da on tu
22 pominje i neka treća lica, a takođe postoje i razlike u
23 rukopisu. Mi ne tvrdimo da je celokupnu sadržinu ove belžnice
24 ispisao g. Selimi.

25 No, u dokaznom predmetu P1265, beleže se različiti

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 25

1 događaji koji su se odigrali negde oko 12. maja u blizini
2 Uljmira i Likovca, na primer osnivanje prve vojne policijske
3 stanice u Likovcu 18. marta 1998. Beleži se zahtev da se
4 obrazuje jedinica vojne policije u ujmiru, ili da se dve baze
5 u Suvoj Reci objedine u jednu bazu Çeliku, ili se pominje da
6 je Nuhi be -- behiqi [sic] -- Bytyqi podneo izveštaj o stanju
7 sa namirnicama i porodičnom životu i iz beležnice se sve vreme
8 vidi gde je sve g. Selimi bio prisustan [sic], u čemu je sve
9 ut [sic] -- učestvovao i koliko je važnu ulogu igrao.

10 Vidimo na primer na stranici 6541.

11 Motivacija, doći na obuku, sastanak sa 'Desetkom'.

12 Stranica 6542:

13 Motivacija, sastanak sa 'Desetkom'.

14 Strana 6566:

15 Razlog za dolazak odn. motivacija za dolazak.

16 Konsultacija sa 'Desetkom' oko snabdevanja oružjem i oko
17 organizacije požožaja i razgovarao sam sa njima u Ćabiću i
18 posavetovali su me da se konsultujem sa 'Desetkom'.

19 Zatim, zahtev upućen 'Desetki', obećan je jedan snajper.
20 On tvrdi da će se to obećanje ostvariti. I imamo brojne slične
21 pomene u čitavoj toj beležnici. Imajte na umu da će vam g.
22 Quick o tome govoriti detaljnije, ali da se podsetimo još
23 jednom svega na šta je mislio g. Zyrap. Mislite -- mislim na
24 bitne -- bitke koje su vođenje [kao što je prevedeno] i
25 događaje iz tog perioda. Posle napada na Glođane u martu,

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 26

1 Hashim Thaçi, Kadri Veseli su bili prisutni. Zatim imamo
2 situaciju u Dečanu -- u Dečanima, u maju, Kadri Veseli, Hachim
3 [kao što je prevedeno] Thaçi su bili na listu [sic] mesta.
4 Imamo događaje u rudniku Belačevac u junu mesecu. Hashim Thaçi
5 i Kadri Veseli su bili na licu mesta. Imamo događaje koji su
6 se odigrali u Orahovcu, u julu mesecu, Hashim Thaçi, Kadri
7 Veseli i Rexhep Selimi su bili na licu mesta. To je bio
8 dokazni predmet P1355.2. zatim klanica Lapušnik, Hashim Thaçi
9 i Kadri Veseli su bili na licu mesta. Dokazni predmet P189,

10 Strana 70:

11 Dakle, u tom periodu kada je glavni štab snosio veliki
12 teret, kako je to sročio g. Zyrapi, glavni štab je gradio
13 vojsku, uključujući specijalizovane jedinice za specijalne
14 zadatke, odn. jedinice vojne policije, obaveštajne jedinice i
15 specijalne jedinice. I kao što smo već naglasili, glavni štab
16 je već godinama uveravao čitav region, a posebno svoje
17 eventualne sledbenike u saopštenjima za štampu, da će se
18 kolaboracionisti goniti i da će se sa nima obračunati bez
19 ikakve milosti i upravo se to i dogodilo.

20 Pogledajte još jednom dokazni predmet P1265. Beležnicu
21 koja je zaplenjena kod Rexhepa Selimija, a iz koje se vidi gde
22 je sve on bio prisutan i o čemu je sve on učestvovao. U
23 beležnici se takođe pokazuje da su oni bili usredsređeni na
24 kolaboracioniste i na osumnjičene sve vreme. Između ostalog
25 često su bili -- često je bio u kontaktu sa jednim članom

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 27

1 rodbine, koji je bio pripadnik u srpskoj policiju, i onda --
2 tu su -- pominju se sastanci sa trojicom meštana koji su bili
3 Srbi, ili se pominje vređanje OVK, pominju se intimni odnose
4 sa pripadnikom policije, pominje se da neko ima dete sa
5 pripadnikom policije, pominje se ko je nedavno stekao telefon.
6 U svim beleškama i belež -- i beležnicama iz tog vremena,
7 brojne su opaske i komentari slične prirode, iz kojih su vidi
8 da su uzimani na metu, svi oni koji su sarađivali sa
9 policijom, sa obaveštajnim i specijalnim jedinicama. Navešću
10 samo nekoliko primera, dokazni predmet P75, P74, P2455. P2623,
11 P651, P2638, P1265, P1644.

12 Odbrana vas poziva da takve unoskese [sic] -- iz
13 beležnice ne uzmete u obzir. Odbrana nagađa da su možda to
14 izmišljeni delovi beležnice.

15 Ako ostavimo po strani činjenicu da su te beležnice pune,
16 sva -- detalja o svakodnevnom životu i da -- da bi mogla
17 njihova sadržina da se shvati, često su potrebni dodatni
18 kontekstualni elementi. Beležnice nisu potkru [sic] --
19 sveukupnim dokazima i uopšte uzev, a i konkretno i
20 pojedinačno.

21 Spis predmeta pokazuje da prostoje [sic] -- brojni
22 dokazni predmeti u kojima se beležnica potkrepljuje. Navešću
23 svega nekoliko primera.

24 Sledeći slajd ne trebe emitovati [sic] -- emitovati u
25 javnost.

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 28

1 U pitanju je odlomak iz dokaznog predmeta P75, beležnice
2 povezane sa zonom Paštrik koju je pribavio MKSJ. Ako samo pre
3 -- prelistamo tu beležnicu, videćemo da je svaka stavka i sve
4 beležnice potkrepljena dugim -- [sic] -- drugim dokazima tokom
5 suđenja i molim da se svi sledeći slajdovi ne prikazuju dok ja
6 ne kažem da je ponovo moguće prikazati u javnosti dalju
7 dokumentaciju. Dakle, prvi slajd. Tu smo podvukli pominjanja,
8 odn. iskaze koje je potkrepio svedok W03873. Stranice
9 zapisnika 22578 i 22579. Zatim, sledeći slajd, odlomci koje
10 smo podvukli, potkrepio je svedok W04371 na stranici zapisnika
11 15253, 15254 i 15259. Sledeći slajd, datum je potpkri [sic] --
12 potkrepljen u AF467. Sledeći slajd, odlomak je potkrepljen u
13 dokaznom predmetu P1381, koji je zaplenjan od Jakupa
14 Krasniqiija, a takođe je sadržinu ovog slajda potvrdio W04752
15 na stranici zapisnika 17355. Sledeći slajd. Podvučeni odlomak
16 je potvrdio svedok W04371, stranica zapisnika 15258. Sledeći
17 slajd, podvučeni odlomak je potkrepio svedok W04371 stranice
18 zapisnika 15257, 15258. Sledeći slajd. Podvučeni odlomak je
19 potkrepljen u dokaznom predmetu P1417, koji je zaplenjen od
20 Rexhepa Selimija i o dokaznom predmetu P3837, koji je
21 zaplenjen od Jakupa Krasniqiija. Oba ta dokazna predmeta
22 potkrepljuju ono što je podvučeno u ovom slajdu. Sledeći
23 slajd, podvučeni odlomci su potkrepljeni. Potkrepio ih je
24 svedok 04295 na stranici zapisnika 21616 i 21619. Sledeći
25 slajd. To je potkrepio svedok W04371, stranica zapisnika

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 29

1 15257. Sledeći podvučeni odlomak je potvrdio svedok WW03873
2 stranica zapisnika 22577 i 22579. Zatim, imamo i sledeći
3 slajd. Tu vidimo jednu žrtvu iz Drenovca, odlomak je potkrepio
4 svedok W04489, stranica zapisnika 11772, 11774. Ista žrtva se
5 takođe pominje u dokaznom predmetu P74. To je jedna druga
6 beležnica. Ovde se pominje pod delom beleške u vezi sa
7 arditovim argumentacijama, u vezi sa sumnjivim licima i
8 kolaboracionistima. Mi znamo, na osnovu dokaza da Ardit ili
9 Arditi je bio član lokalnog obaveštajnog štaba u Vrinu, čiji
10 je zadatak bio da identifikuje osumnjičene kolaboracioniste.
11 A, to se navodi u P00074. Onda vidimo ime još jednog
12 osumnjičenog kolaboracioniste. Dakle, sada ćemo pogledati
13 P1112. Imamo opet ta ista dva imena. P1112 je zaplenjen od
14 Jakupa Krasniqiija. Umesto beležnice, dajte da pogledamo
15 sabrane beleške. Takođe, ovo nije za javno objavljivanje.
16 P1644 su beleške zaplenjene u Likovcu, Laušu i Ačarevu za
17 vreme operacija srpskog MUP-a tokom prve sedmice u avgustu, za
18 vreme ofanzive koja je usledila nakon napada na Orahovac, kada
19 su zauzati razni štabovi OVK. Kao što je Sokol Bashota rekao
20 MKSJ-u, OVK je napisao materijale, a onda je bilo jako puno
21 ofanziva, i dosta toga mi je izgubljeno. Onda ćemo pogledati
22 slajd 33098615 do 8619, to je potvrdio W4337 na stranici
23 transkripta P310 do P319, kao i P283.

24 Dakle, 098618, to je svedok 4290 koji je potvrdio svoj
25 potpis, a to je uradio na stranici transkripta 25005, 25007, a

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 30

1 pozivanje na zahteve "Daj Hakiju za oružje" se potvrđuje u
2 stavovima 462 i 463 našeg završnog podneska. Na stranici
3 09621, označeno je šest imena koja se takođe mogu naći u
4 P2459, stranica 096529, gde se navodi istih šest lica, kao
5 osoba koje se traže.

6 SUDIJA METTRAUX: [Prevod] Da li još uvek ima poteškoća sa
7 mikrofonom?

8 G. TIEGER: [Prevod] A, u redu.

9 Sada ćemo pogledati stranicu 98619 i ovde vidimo
10 saslušanje jednog zatočenika, koga su pitali za nekoliko ljudi
11 uključujući i imena koja su obeležena, a ta osoba se takođe
12 pojavljuje, osoba o kojoj se raspituju, u P709 i P1445, koji
13 su zaplenjeni od strane UNMIK-a od Halila Qadrakua, a setiće
14 se da je on bio načelnik G2 oštajnte službe u zoni Paštrik.

15 Ti dokazni predmeti se tiču toga kako je vojnik OVA [sic]
16 -- [kao što je prevedeno] primao zadatak u aprilu 1998. od
17 nadređenog Fehmija Ladrovca, Muse Jasharija i Jahira Demakuja
18 kao uslov da se priključi OVK. Zadatak je da se likvidira
19 shipfol, izraz koji je obel -- označavao kolaboracioniste, a
20 koji je koristio i Rexhep Selimi u svom govoru odu 1997.
21 Dakle, ta osoba je bila osoba čije se ime pojavljuje u P1644,
22 a zadatak je izvršen, ali je žrtva preživela.

23 Kada je rečeno u avgustu 1999, da će biti premeštena u
24 Drenicu, vojnik je bio zabrinut, jer to je upravo žrtva
25 živela, a ona je -- a znao je da, da ga je ona napala. Vojnik

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 31

1 je onda tražio pomoć od Qadrakua koji je napisao Tahiru
2 Sinaniju u komandi zone Paštrik, tražeći da se vojnik zaštiti,
3 s obzirom na njenu službu. Sinani je odgovorio da ona treba da
4 preuzme dužnosti tek nakon što dobije pismeno naređenje od
5 šefa Lulija.

6 Nastavljamo P1644 i vidimo na te tri stranice imena
7 trojice muškaraca koji su oteti sa tri različita mesta na tri
8 različita dana, onako kako je to opisano u stavu 314 završnog
9 podneska, a 98620, vidimo spisak pitanja kada ste prvi put
10 čuli za OVK, ko je bio u OVK:

11 "Šta mislite o albanskom narodu?" itd, itd?

12 A, u P1499, jedan strašan video snimak. Vidimo da se ta
13 ista pitanja postavljaju tim muškarcima i četvrtom muškarcu.
14 Na videu se vidi, jedan Delić očaja i bespomoćnosti ljudi koji
15 su bili zatočeni i prestrašeni, a još gore, znači su šta ih
16 čeka i može se videti kako jedan od tih ljudi kaže: "Uništen
17 sam, uništen čovek, samo pomisamo da vas čekaju deca i da ja
18 sutra ne mogu da budem tu i da vaspitavam i uzdižem svoju
19 decu."

20 Onda ćemo pogledati 98615, vidimo četvrtog čoveka, od 58
21 godina, knjiovođe koji je tu deospeo. Kako je tu dospeo? Doveo
22 ga j Plumbi, a on je direktno raportirao glavnom štabu, a
23 Rexhep Selimi je dodelio šifre i primio ga je Sahit Jashari,
24 koga ste čuli da na video snimku iz maja 1998. Kaže: "Vojna
25 policija Oslobođilačke vojske Kosova je profesionalno spremna

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 32

1 i uvek spremna da izvršava naređenja koja izdaje glavni štab
2 Kosova."

3 Ta četvorica o kojima smo govorili nikada više nisu
4 viđeni živi. Dakle, ovi svi dokazi koji se preklapaju, ne samo
5 da odražavaju veliki broj dokaza koji su uvedeni, već mnogo
6 načina na koji se zajednički cilj, kao i oni koji stajali iza
7 toga, sprovodio. Tokom tog perioda, poruka glavnog štaba o
8 kolaboracionistima je ostala ista. Oni su naše mete. Na njih
9 ciljamo.

10 Saopštenje broj 47 izdato 12. maja glasi, da tokom meseca
11 marta, aprila i maja, po naređenju OVK, gđa, određeni broj
12 napada je takođe izvršen protiv određenih albanskih
13 kolaboracionista koji su uprkos ranijim upozorenjima, nisu
14 odustali od svog antinacionalističkog puta. Između ostalog, to
15 je bio period kada je došlo do napada kada je orkestrirao
16 Demaku, Ladrovac i Jashari, o kome smo maločas govorili.

17 Ovde ćemo pogledati saopštenje 48 od 19. juna 198, u kome
18 glasi, da po naređenju glavnog štaba, vojne formacije su
19 izvršile oružane napade protiv neprijateljskih snaga "i isto
20 tako, izveli kaznene mere protiv nekih nepopravljivih
21 kolaboracionističkih elemenata."

22 Glasnogovornik glavnog štaba Jakup Krasniqi, koji je
23 svojim sopstvenim rečima "predstavljao i javno govorio o
24 politici glavnog štaba i OVK u to vreme," je potvrdio da je
25 glavni štab imao na meti kolaboracioniste. U razgovoru od 11.

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 33

1 jula, a to je potvrdio u svedočenju pred MKSJ-om, upitali su
2 ga o kritici OVK od strane međunarodne zajednice radi kršenja
3 ljudskih prava srpskih i crnogorskih građana. On je odgovorio
4 kombinacijom priznanja i pokušaja da izvrda, odgovorivši "mi
5 se ne bavimo kidnapovanjem. Čak iako su neki ljudi propatili
6 to -- više se radilo o albanskim kolaboracionistima, a ne o
7 srpskim civilima. To je bilo u isto vreme kada je glavni štab
8 spremao i o -- oglašavao pravila u kojima su se naveli takođe
9 i 'targetiranje' i postupanje prema neprijateljima. Ili
10 protivnicima. Odbrana je takođe tvrdila da ono što se nazivalo
11 OVK je bila puka zbirka autonomnih raznoraznih jedinica, tako
12 da pritvaranja i krivična dela protiv protivnika, ne mogu da
13 se pripišu optuženima, ali OVK i glavni štab su od samog
14 početka, uključivali jednu vrlo blisku grupu i imali su već
15 uspostavljene ko -- uporišta. Niko ne želi da kaže da se ona
16 proširila i uvela sve seoske jedinice pod svoju vlast
17 trenutačno [sic] -- [kao što je prevedeno]. To je bio jedan
18 postupak u kome su predano optuženi radili i koji je bio
19 neverovatno uspešan u jednom jako kratkom vremenskom periodu
20 zbog tog rukovodstva. No, dajte da pogledamo nekoliko mesta
21 gde je 'targetiranje' protivnika bilo surovo izvršeno, da bi
22 mogli da se pozabavimo pitanjem veze između tih lokacija i
23 glavnog štaba. Likovac je bio u zoni Drenica i to je bio i
24 štab vojne policije. Dakle, to je bilo mesto, odakle su se
25 regruti razmeštali u druga područja, i glavni štab je tamo bio

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 34

1 lociran od marta, do kraja maja 1998. godine.

2 Tu je takođe bio i jedan pritvorenički objekat koji je
3 bio poznat i koga su se plašili u lokalnom stanovništvu, gde
4 su držali lokalne civili, uključujući i seljake, učitelje,
5 starije ljude, koji su bili optuženi da su kolaboracionisti.
6 Dakle, pristalice LDK, špijune, izdajice, zato što su
7 podržavali Rugovu, a nisu dali otkaz ili su pokazali da se
8 pokoravaju okupatoru, tako što su delili rodno -- ne listove.
9 Zatvorenike u brutalno zlostavljali, a neke su i ubili.

10 Komandant u Likovci [kao što je prevedeno] Sylejman
11 Selimi, blizak rođak Sylejmana Selimija, koji je njega
12 predstavio Ademu Jashariju. U maju 1998, Sylejman Selimi je
13 bio izabran za komandanta operativne zone Drenica na sastanku
14 kome je prisustvovao Rexhep Selimi i onda je to odobrio glavni
15 štab. Sylejman Selimi je objasnio da pored brojnih poseta od
16 strane Hashima Thačija, Kadrija Veselija i Sokola Bashota,
17 Rexhep Selimi je takođe uvek bio prisutan u tom području.

18 Na razgovoru -- u razgovoru u julu 1998, Sylejmana
19 Selimija su pitali "ko se bavi izvršavanjem kazni protiv
20 kolaboracionista?" a to pismo -- to pitanje se odrazilo na to,
21 jer to je bila javna tajna.

22 Zamenik komandanta je bio Sami Lushtaku, jedan stari
23 drugar Rexhepa Selimija koji je ponovo ušao na Kosovo sa
24 Thačijem i Veselijem odmah posle Prekaza. P771 i P773. On je
25 lično obaveštio [kao što je prevedeno] jednog premlaćenog

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 35

1 pritvorenika, da su on i njegov otac pritvoreni zbog navoda da
2 su špijuni.

3 I u jednom razgovoru u maju [kao što je prevedeno] 1998.
4 koji je zaplenjen u stanu Rexhepa Selimija, je on priznao da
5 smo ubijali policajce, vojnike i njihove kolaboracionisti.

6 Sahit Jashari, komandant vojne policije je isto tako
7 jedan njihov drug iz ranih dana OVK. Već smo govorili o
8 njegovim vezama sa glavnim štabom.

9 A, Sabit Geci, on je bio na čelu jedinice u operativnoj
10 zoni Drenica, uključujući i Likovac i raportirao je glavnom
11 štabu, tj. Kadriju Veseliju. Iz Gecijeve kuće, Rexhep Selimi
12 je otišao i održao govor na prvom javnom pojavljivanju OVK, a
13 Selimi sa njim se vrlo često sretao u proleće i leto 1998.

14 I svi su učestvovali u maltretiranju i zlostavljanju
15 zatočenika ili možda na nekom drugom mestu. Imam još nešto pre
16 nego što idemo na pauzu. Kao što se navodi na pasusu 676 našeg
17 završnog podneska, Jablanica je bilo mesto gde su držali
18 civile u nehumanim uslovima i gde su ih brutalno maltretirali,
19 jer su ih optužili da su špijuni i kolaboracionisti. Tu,
20 komandar [sic] -- komandant je bio Lahi Brahimaj, član glavnog
21 štaba, sa dugim vezama sa optuženima. Veseli se krio u kući
22 Himaya [nejasno] [kao što je prevedeno] u Jablanici početkom
23 '90-tih, Ibrahim je predložio da Veseliv [sic] -- [kao što je
24 prevedeno] nadimak bude Luli. Od polovine '90-tih, Selimi se
25 često sastao sa Brahimajem, boravio u njegovoj kući u

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 36

1 Jablanici, organizovao dostave oružja i planirao vojne
2 aktivnosti. Od 1995. i marta 1998, Thaçi i Brahimaj, jedan od
3 glavnih kontakata Thačija na Kosovu su se sreli jednom ili
4 dvaput godišnje u Prekazu. Dakle, Brahimaj je takođe bio
5 prisutan na sastanku komande zone Dukadin, koja je usvojila
6 pravila, koja su predviđala pogubljenja kolaboracionista.

7 Kada su -- je grupa starijih stanovnika sela tražila da
8 se oslobodi jedan zatvorenik, Brahimaj je tražio -- pitao
9 grupu zašto se ne bore, rekao je da je Rugova izdajnik i da
10 podržava srpske vlasti. Drugom prilikom je optužio zatočenika
11 i druge da su pristalice LDK i izdajice. Sam Brahimaj je
12 učestvovao u hapšenjima i zlostavljanju pritvorenika.

13 Časni sude, ovo je dobar trenutak za pauzu.

14 G. MIŠETIĆ: [Prevod] Želim samo da kažem, da će neko od
15 našeg tima ulaziti i izlaziti, tako da nadam se da je to u
16 redu.

17 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] U redu ako su tihi
18 i nemojte da lupate vratima.

19 G. MIŠETIĆ: [Prevod] U redu.

20 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Molim ustanite, i
21 vratićemo se u 11:00h.

22 --- Pauza u 10:28h

23 --- Nastavak sa radom u 10:59h

24 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Možete nastaviti,
25 g. Tieger.

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 37

1 G. TIEGER: [Prevod] Hvala, časni sude.

2 I samo da napomenem za sekretarijat da će svi naredni
3 slajdovi biti takvi da mogu da se emituju za javnost sve do
4 pred kraj mog izlaganja, kada ću napomenuti za one koji ne
5 treba da se emituju.

6 Možda ćemo, časni sude, pogledati još jedno mesto gde je
7 postojao zatvor u ovom periodu tokom proleća i početkom leta,
8 to je Lapušnik. Kao što smo detaljno izneli u stavu 698 pa
9 nadalje našeg završnog podneska, više od 100 civila držano je
10 tamo i prema njima se brutalno čak užasno postupalo, jer su
11 bili etiketirani kao špijuni kolaboracionisti, uključujući i
12 zbog toga što su bili članovi stranke LDK.

13 Jedinica Çeliku 3 je rukovodila ovom lokacijom, a
14 komandanta je imenovao Fatmir Limaj kome je on bio i
15 potčinjen, a on je lično bio angažovan u tom zatvoru. Limaj je
16 pristupio OVK 1996. godina preko svog prijatelja Rexhepa
17 Selimija, sa kojim je zajedno stanovao tokom studija u
18 Prištini. Pošto je pobjegao sa Kosova 1997. godine, Limaj se
19 vratio zajedno sa Hashimom Thaçijem i Kadrijem Veselijem odmah
20 posle Prekaza i preuzeo komandovanje, a funkcionisao je uz
21 ovlašćenje glavnog štaba i prenosio je dalje naređenja glavnog
22 štaba i iz -- izveštavao glavni štab.

23 Limaj je javno obnarodovao da se jedinice na tom
24 području nalaze pod komandom glavnog štaba. Rekao je
25 televiziji u Tirani da je njegova dužnost da ponavlja stavove

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 38

1 glavnog štaba UÇK i da ne može biti pregovora o Kosovu bez
2 OVK. Kasnije je postao i član glavnog štaba kao načelnik
3 direkcije vojne policije.

4 U Lapušniku, Limaj je rekao jednom zatvoreniku da je
5 uhapšen zato što je prodavao drva Srbima i Romima, na
6 transkriptu 20422 do 23. Jedna beležnica koja je kasnije
7 zalanjena iz limajevog stana, sadrži beleške o ljudima
8 osumnjičenim da su kolaboracionisti uključujući i jednog
9 šumara koji je bio zatvoren u Lapušniku i pogubljen u
10 planinama Berisha krajem jula 1998. godine. Dokument 52018.

11 Limaj je održavao česte kontakte sa glavnim štabom, u toj
12 meri da je Rexhep Selimi uveravao MKSJ prilikom odbrane
13 Limaja, da je bilo nemoguće d argumentacije tamo postojao
14 zatvor bez njegovog znanja. To je izneto u našem završnom
15 podnesku u stavu 599.

16 Časni sude, sve što se dešavalo na lokacijama koje još
17 uvek nisu bile pod kontrolom glavnog štaba tokom ovog perioda
18 brzog širenja, zajednički cilj je ostvarivan na lokacijama,
19 gde su ljudi koje je glavni štab postavio na položaje to
20 organizovali, oni su jasno pokazivali da prate uputstva i
21 instrukcije glavnog štaba, koje su poznavali i sa kojima su
22 sarađivali više godina i to su bili ljudi koji su najbolje
23 znali šta on -- oni žele. A, kad je reč o tome da je bilo
24 nekih lokacije za koje je nemoguće da su postojali zatvori a
25 da to neko nije znao.

1 Kao što sam maločas citirao Rexhepa Selimija, aludirao
2 sam na organizacione napore koji su uoptuženi ulagali u ovom
3 periodu i zbog toga su oni lično dolazili na razna od tih
4 mesta u tom periodu. Pogledajmo nekoliko primera. Thaçi,
5 Veseli i naročito Selimi su često dolazilil u Likovac u ovom
6 periodu. Glavni štab je imao svoje sedište tokom maja meseca,
7 tamo kada je četvorica ljudi koji su tokom četiri dana bili
8 ispitivani u propagande svrhe po unapred pripremljenom
9 obrascu.

10 Kada je zauzet rudnik u Belaćevcu u junu 1998. godine, o
11 tome je bilo bilo puno izveštaja u medijima, čak i u
12 međunarodnim medijima i to je bilo dobro poznato. Pogledati
13 stav 1097 našeg završnog podneska. Thaçi i Veseli su otišli
14 tamo posle zauzimanja rudnika i vide se na fotografiji koja
15 pokazuje da je OVK imala kontrolu i kao i u video snimku gde
16 drže i oružje. Devet rudara je OVK tom prilikom otela. To nije
17 bila tajna, jer se uzalud pregovaralo o tome da se oni puste
18 na slobodu, ali nikad nisu pušteni, niti viđeni. Stavovi 377
19 do 78 našeg podneska.

20 Mesec dana kasnije, OVK je nakratko zauzela OVK. Iako je
21 glavni štab zaključio da nisu spremni da zauzmu takva mesta,
22 neko je ipak odlučio da preduzme tu akciju, zbog čega je
23 usledila značajna kontraofanziva. Glavni štab OVK, između
24 ostalog Thaçi, Veseli i Selimi su odmah odgovorili na to i
25 postavili Agima Celaja da komanduje i lično su učestvovali u

1 tome. Stavovi 232 i 792 našeg podneska.

2 Više od 50 civila je kidnapovano u Orahovcu, Opteruši i
3 Retimlju. Izveštaji iz tog perioda pokazuju da su civilni
4 zarobljenici rutinski odvođeni, na primer "22 lica treba
5 zatvoriti, 7 žena biće pušteno na slobodu." To je P67.

6 I zaista, glavni štab će se kasnije hvalisati o tome pred
7 MKCK-om, da je oslobodio žene i decu. Dokument P4155.

8 Međutim, hvalisanje o puštanju žena, traži da se postavi
9 pitanje šta je bilo sa muškarcima. Možete da vidite
10 odgovornost glavnog štaba za to, koja je izložena u pod -- u
11 stavovima 792 do 817 našeg završnog podneska.

12 Odbrana je tvrdila da se ne može verovati iskazu jednog
13 konkretnog svedoka, tvrdeći da je on imao motive koje je teško
14 povezati sa stvarnim angažmanom tog lica, što su potvrdili
15 drugi, kao što je svedok W498, a ni sa rizicima koje to
16 povlači. Pojednosti, širina i kontekst informacija koje je
17 izneo taj svedok, su vrlo uverljivi i ubedljivi, naročito
18 ukoliko se uzmu u obzir potkrepljenja, ono što su potkrepile
19 žrtve, broj jedinica koje su bile angažovane pod glavnim
20 rukovođenjem glavnog štaba i njihovim ovlašćenjima, zatim dva
21 odvojena izveštaja OVK P67 i P1329, gde se sasvim jasno
22 pominje odvođenje zatvorenika civila, kao i da je između dva
23 pogubljenja i bacanja leševa na istom području, predstavnik
24 međunarodne zajednice, koji je čuo od MKCK-a u Mališevu za
25 kidnapovanja, postavio uopšteno pitanje zatvaranja i pristupa

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 41

1 MKCK-a tim zatvorima Thačiju i Veseliju. A, neki zatvorenici
2 još uvek su bili živi i držani su u obližnjoj policijskoj
3 stanici. G. Thači i g. Veseli nisu kazali, "Kakvi zatvori?
4 Kakvo zatvaranje? = čemu govorite?" Naprotiv, oni su uveravali
5 predstavnika međunarodne zajednice, da će se OVK pridržavati
6 Ženevskih konvencija i to su uradili bez ikakvog zazora. A,
7 kasnije su se hvalisali o tome da su oslobodili žene.

8 Tokom celog perioda o kome sam govorio, dakle proleća i
9 leta 1998. godine, uzimanje na metu protivnika i njihovo
10 zlostavljanje, što je bila glavna karakteristika napora
11 glavnog štaba čak i pre marta 1998. godine, bila je očigledna,
12 kuda god su oni išli i gde god su postavljali ljude od
13 poverenja, koji su im bili potčinjeni, a to je takođe
14 očigledno iz njihovih izjava, kominikea i njihovih pravilnika.

15 Napad na Orahovac izazvao je žestog odgovor srpskih
16 snaga, koje su zauzele štab OVK i na brutalni način proterale
17 civile sa datih područja. Suočen sa pitanjima da li je
18 potrebno izazivati patnje i koliko su efikasne strategije OVK
19 i samog glavnog štaba ili šta treba sledeće učiniti, glavni
20 štab je smatrao da su svi protivnici veoma opasni i u odstupio
21 od dotadašnje dogme glavnog štaba, koja je sada postala
22 "specijalni rat."

23 Smatralo se da specijalni rat uključuje određene
24 spekulacije o tome koje ustanove treba da predstavljaju
25 Kosovo, da šire dezinformacije koje stvaraju osećanje panike i

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 42

1 straha, širenje defetizma, pozivanje naroda da preda oružje,
2 pozivanje na privremeno rešenje za status Kosova i zaključeno
3 je da se prema tome treba odnositi nemilosrdno.

4 Na primer, u političkoj deklaraciji broj 7 iz avgusta
5 1998, glavni štab je upozorio da treba zadati "nemilosrdni"
6 udarac svakome ko se upušta u specijalni rat, time što
7 spekuliše o izgradnji institucija, što je projekat koji je
8 započeo glavni štab, u odgovor na zanimanje međunarodne
9 zajednice da pronađe sagovornika. I glavni štab je bio rešen
10 da to drži pod svojom kontrolom.

11 18. septembra, glavni štab je u saopštenju za štampu 53
12 izneo da će "razne kaznene aktivnosti biti preduzete protiv
13 kolaboracionističkih elemenata koji nastavljaju da služe
14 okupacione vlasti." A, 21. septembra, u 54 saopštenju, rekli
15 su da se "razne vrste emisara stavljaju u službu neprijatelja,
16 time što vode specijalni rat protiv našeg oslobodilačkog rata
17 i herojske vojske... kolaboracionisti i politički aktivisti
18 koji seju defetizam."

19 Ta dva komunikea, odnosno saopštenja za štampu, izdata su
20 pre i posle događaja u Ćirez u od 20. septembra, kada su Thaçi,
21 Selimi i Sabit Geci, rukovodili hapšenje, zatvaranje i
22 premlaćivanje poslanika koji su u humanitarne svrhe, obišli
23 razne delove Kosova, sa odobrenjem Ibrahima Rugove. Kao što je
24 objavljeno u jednom izveštaju za štampu vojne policije OVK:

25 "Na osnovu informacija obaveštajne službe OVK, 20.

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 43

1 septembra 1998, oko 12 i 15 časova, vojna policija OVK
2 uhapsila je 13 sindikalista, predstavnika insti --
3 institucionalističkih stranaka, u selu Ćirez, Drenica, zbog
4 njihove šizmatičke institucionalističke propagande usmerene
5 protiv oslobodilačkog rata i zalaganja za predaju oružja i za
6 iznalaženje privremenog rešenja za status Kosova..."

7 I napomenuto je da se protiv te trojice i dalje vodi
8 istraga.

9 U slučaju da zatvaranje i batine nisu dovoljno jasno
10 preneli poruku, kratko vreme pre puštanja, Geci je izneo
11 pretnju da će ubiti Agima Krasniqija u prisustvu Thačija, a
12 Thači lično je pretio još jednom svedoku, što je odbio da da
13 ostavku na svoj politički položaj i rekao mu, "Ako si sada i
14 slobodan, mogli bi da te ubijemo u Prištini, jer imamo mi
15 svoje ljude u Prištini." To je stav 940 našeg završnog
16 podneska.

17 Glavni štab je nastavio da se usredsređuje na protivnike
18 za koje je smatrao da se bave specijalnim ratom. Tokom prve
19 nedelje oktobra, Jakup Krasniqi je naglasio u jednom intervjuu
20 da se vodi "specijalni rat" i da u to ulažu napore oni koji se
21 zalažu za "mirovni put" i govore o gubicima OVK i na taj način
22 pokušavaju da "unište" OVK. P3173.

23 Dana 30. oktobra, zvaničnici LDK Jakup Kastriti [kao što
24 je prevedeno], Kastrati i Cen Desku su uhapšeni. Stavovi 956
25 do 959 našeg završnog podneska, detaljno iznose šta se sa

1 njima dogodilo.

2 Četvrto saopštenje za štampu vojne policije OVK,
3 objašnjava zašto. Oni su navodono "širili propagandu o tome da
4 treba predati oružje, u saradnji sa kolaboracionistima," kao
5 što je Selman Binishi iz sela Banje i Ramizom Hoxhom iz
6 Belanice, koje je OVK pre izvesnog vremena pogubila.

7 Kao što je Bardhyl Mahmuti rekao Larryu Rossinu,
8 američkom diplomatskom predstvniku, u odgovor na zabrinutost
9 Sjedinjenih Država zbog zatvranja ove dvojice zvaničnika LDK,
10 on je rekao "U ovom slučaju, radi se o dvojici špijuna,
11 kolaboracionista, koji sarađuju sa represivnim srpskim
12 državnim aparatom. Oni su uhapšeni, jer su naneli štetu našoj
13 stvari." I pri tom je dodao da samo glavni štab ima
14 ovlašćenje, da bilo kome dopusti pristup tim licima. To je
15 dokument P1090.

16 Slično tome, jedan predstavnik glavnog štaba rekao je
17 Walkeru tokom procesa oslobađanja, "To su dvojica albanskih
18 izdajnika, kojima smo mi sudili i oni neće ponoviti takve
19 aktivnosti." Transkript 23312 do 13.

20 Panel će se setiti da su Salman [kao što je prevedeno]
21 Binishi i Ramiz Hoxha bili zaista pogubljeni i da su njihova
22 tela ostavljena pored puta, a na Hoxhino telo prikačena je
23 ceduljica, gde je pisalo "Naređeno da bude pogubljen," koju je
24 izdala tajna policija OVK i na njoj je pisalo:

25 "Zbog ko -- kolaboracije sa okupatorom i širenja anti

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 45

1 albanske propagande, širenja straha, panike i mržnje, u ime
2 albanskog naroda i u ime našeg oslobodilačkog rata, Ramiz
3 Hoxha iz Belanice je osuđen na smrt kao izdajnik svog naroda.
4 Takva sudbina čeka svakog drugog izdajnika."

5 Stavovi 88 i 89 završnog podneska.

6 Isto saopštenje za štampu vojne policije, takođe je
7 obuhvatalo zapažanje da su Desku i Kastrati, "u koordinaciji
8 sa Agimom Krasniqijem, članom predsedništva LDK, koji je
9 poznat obavešajnoj službi OVK kao inspirator specijalnog rata
10 protiv OVK i kao zagovornik neke vrste autonomne policije na
11 Kosovu."

12 To opravdanje za hapšenje Deskua i Kastratija, da su
13 uključeni u specijalni rat, ponovljeno je u dokumentu P1250,
14 odluci koju je doneo "istražni sudija vojnog suda OVK, na
15 osnovu informacija obaveštajne službe OVK," da Kastrati i
16 Desku, od početka neprijateljske ofanzive, "vode specijalni
17 rat protiv OVK i rata našeg naroda za slobodu i nezavisnost."

18 Kako su oni to činili?

19 "Branili su bedni stav stranke čiju su članovi, koja je
20 uvek opstruisala težnju našeg naroda da postigne slobodu kroz
21 rat. Širili su neizvesnost i defetizam. Nisu pomagali
22 Oslobodilačkoj vojsci Kosova. Naprotiv, oni su je blokirali i
23 sabotirali njen pravedni rat."

24 Glavni štab se takođe postarao da odgovori na pitanje
25 specijalnog rata. Na primer, krajem decembra, posle sastanka

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 46

1 komandanata zona u glavnom štabu, komandant Zyrap i dobio je
2 izveštaj u vezi sa pismenim izveštajima iz zona, u vezi sa
3 raznim pitanjima, a kada je reč o bezbednosti i sigurnosti,
4 Zyrap i je rekao: "Specijalne jedinice i vojna policija pružaju
5 specijalnu pomoć, time što uspešno odgovaraju na specijalni
6 rat i proširenu ruku koja mu služi, a specijalni rat protiv
7 nas vodi naš neprijatelj." Dokument P228.

8 To intenziviranje politike suprotstavljanja protivnicima,
9 poklopilo se sa pojačanom, pojačanim angažmanom OVK pred
10 međunarodnom zajednicom, u drugoj polovini 1998. godine. To je
11 bio dugo očekivani proboj, ali koji je sa sobom doneo i
12 nelagodnu analizu koja je pretila njihovom novoosvojenom
13 statusu. U julu 1998. godine, svedok W2144 postavio je pitanje
14 Tačiju i Veseliju o zatvaranjima, kidnapovanjima i mogućnosti
15 pristupa zatvorenim ljudima, koji ima MKCK.

16 U septembru 1998, specijalni izvestilac Komisije za
17 ljudska prava Jiri Dienstbier izrazio je zabrinutost zbog
18 izveštaja o kidnapovanjima koja vrši OVK, proti srpskih i
19 albanskih civila i naročito je kritikovao kidnapovanje 51
20 civila sa područja Orahovca, sredinom jula. U političkoj
21 deklaraciju broj 16, iz oktobra 1998. godine, glavni štab,
22 koji je "pažljivo pratio političke i diplomatske aktivnosti
23 povezane sa Kosovom," okarakterisao je Dienstbierovo,
24 Dienstbierove "neodgovorne" tvrdnje, kao "napad na naš
25 pravedni oslobodilački rat."

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 47

Početkom novembra, predstavnici *Human Rights Watcha*, sastali su se sa Thačijem i Limajem, kako bi konkretno razgovarali sa njima o hapšenju dvojice srpskih novinara i uopštenije, zabrinutosti zbog navoda o tome da OVK krši razna pravila, uključujući zlostavljanje, zastrašivanje i ubistva. To je u stavu 591 našeg završnog podneska.

Jedan od odgovora na ovu, na ovaj pojačani nadzor i pojačanu, povećanju svest predstavnika međunarodne zajednice je bilo naređenje Bislima Zyrapija, od 28. novembra 1998. godine, strana 1640 [kao što je prevedeno] i 43 transkripta.

Iako je ovo naređenje imalo za cilj da se poveća centralizovana kontrola nad hapšenjima i zatvaranjima, nju treba shvatiti u celovitom kontekstu, uključujući to da je centralizovana kontrola nad napadima na kolaboracioniste, predstavljala problem, a ne rešenje, a da je glavni štab u svojim saopštenjima jasno izneo da ne smatra da kolaboracionisti zaslužuju da budu zaštićeni onako kako se to normalno obezbeđuje za civile, u smislu usmerenosti i zlostavljanja protivnika.

U vezi sa periodom od marta do jula i tri mesta zatvora, pogledaćemo kakva je situacija tamo bila, Bajgora i Lapaštica.

Bajgora je bila mesto u zoni Lab, gde je bio i štab ove zone, od jula, do sredine septembra 1998. godine. U istom periodu, najmanje 16 lica je bilo tamo zatvoreno. Od početka oktobra, selo Lapaštica bila je lokacija gde je bio štab

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 48

1 komande zone Lab i gde su oni takođe imali zatvor u jednoj
2 staji. Više od 50 ljudi bilo je tamo držano, ispitivano,
3 premlaćivano, neki od njih su i ubijeni zato što su smatrani
4 kolboracionistima iz raznih razloga, jer su previše
5 prijateljski nastrojeni prema Srbima, prodaju im drva, nisu
6 raspustili lokalni ogranak LDK ili je jedan od njih bio šumar.
7 880 do 910 su stavovi u našem završnom podnesku.

8 Komandant zone Lab bio je Rustem Mustafa Remi, bliski
9 saradnik Rexhepa Selimija i on je bio sa Selimijem i Ademom
10 Jasharijem neposredno pre napada na porodično imanje Jashari.
11 Latif Gashi, koji je bio na čelu obaveštajnog sektora u zoni
12 Lab je redovno bio prisutan na tim lokacijama, na obe lokacije
13 i nalagao je premlaćivanje zatvorenika i lično učestvovao u
14 tome, takođe.

15 Izvinjavam se prevodiocima.

16 Ta premlaćivanja bila su zverska. O tome ćete više čuti
17 od g. Pacea.

18 Takođe ste videli dokaze o tome kako je Gashi ispitivao,
19 a to se vidi u tome kako je, šta je naložio jednom sagovorniku
20 u martu 1999, kada je rekao da "treba da ispituje tokom tri
21 sata, da ga polako, ali temeljno premlaćuje." To je u P3551.

22 Ti objekti su uspostavljeni i funkcionisali su po
23 odobrenju glavnog štaba. Remi je osnovao Bajgoru, na temelju
24 saopštenja, pozvavši se na ono što je inače očito bilo svima,
25 a to je da glavni štab osuđuje kolaboracioniste i suparnike i

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 49

1 pozvao da se najstrože mere preduzmu protiv njih. Remi je
2 dodatno objasnio, premda nevoljno, da nakon što je, da nakon
3 toga je dobio od glavnog štaba naređenje da zatvori
4 kolaboracioniste i da je to bilo zbog specijalnih potreba koje
5 su nastupile nakon letnje ofanzive.

6 "Naređenje je izdato u to vreme, kada su postojale
7 specijalne potrebe, nakon ofanzive iz septembra." To je P693,
8 strana 6.

9 I kao što smo upravo videli, glavni štab je zaista vrlo
10 strogo -- silovito odgovorio na opasnost da dođe do erozije
11 podrške nakon letnje ofanzive i okarakterisao je da bilo
12 kakav, bilo kakva alternativa stavovim glavnog štaba
13 predstavlja specijalno vođenje rata i da je to izdaja.

14 Ta poruka je lično uručena u Labu. Neposredno nakon što
15 je glavni štab govorio o specijalnom ratu na sastanku 16.
16 avgusta, Thaçi, Krasniqi, Selimi i Zyrapi otputovali su u zone
17 Shala i Lab i govorili o pitanju specijalnog rata i kako da se
18 taj rat uoči i da se reši taj problem.

19 Između ostalog, u zoni Lab je sastavljena -- brošura o
20 specijalnom ratu krajem novembra, u kojoj je rečeno da je
21 specijalni rat između ostalog, rat koji predstavlja "pozive na
22 dijalog i političko rešenje" ili "bilo kakvo jačanje
23 pacifističkog stava," jer bi to moglo da ima za posledicu da
24 se "OVK ignoriše i da je ignoriše međunarodna zajednica." To
25 je P164.

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 50

1 Nakon te posete Labu, u avgustu, članovi glavnog štaba su
2 se vratili krajem oktobra. Među njima su bili Hashim Thaçi,
3 Jakup Krasniqi, Rexhep Selimi između ostalih. To je u P189, na
4 stranama 8863 i 66 i 67, kao i u P01264, to je SPOE00128742
5 [kao što je prevedeno].

6 U beleškama zaplenjenim u domu Rexhepa Selimija i koje su
7 usvojene u dokaze kao P181, pokazuju šta je tada bilo rečeno.
8 Opet je bilo reči o specijalnom ratu Remi rekao da je sve pod
9 kontrolom, "specijalni rat i propaganda, nema ih." U beleškama
10 se potom govori o razgovoru sa Latifom Gashijem, koji je
11 govorio o bivšem zatvoreniku koji je pušten na slobodu nakon
12 razgovora sa Thaçijem i naročito Selimijem, kao i o još jednom
13 zatvoreniku koji je pretučen na smrt i čije telo je bačeno u
14 plitki grob blizu zatvoreničkog objekta, gde je ostalo sve do
15 nakon rata, kada -- gde su Remi i drugi vojnici uputili
16 članove njegove porodice da dođu po telu. U beleškama se vidi
17 da Gashi govori o tome kako je ispričana priča, kako bi se
18 sakrila smrt tog zatvorenika i da je rečeno da ga je ubila
19 srpska policija. To je u stavu 867 našeg završnog podneska.

20 Iz više razloga, mi smatramo da je te beleške vodio g.
21 Selimi. To je P181. To je očito primer inspekcije koje, koju
22 je redovno obavljao u vreme kada znamo da je tamo bio. Nema
23 sumnje da je Remi razgovarao sa jednim članom glavnog štaba
24 koji je govorio o tome i Latif Gashi je pitao da li ima sumnje
25 u to vreme, u pogledu toga da "vi radite sa zatvorenikom koji

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 51

1 je pušten," što ukazuje na to da je Selimi znao da je on bio
2 jedan od prvih u OVK koji se bavio pitanjem Siljevića [kao što
3 je prevedeno]. To je P53.6, strana 19. A, način pisanja jasno
4 pokazuje da je beleške on vodio i da je to njegov rukopis.

5 I još nešto što ukazuje na zajednički cilj, pre nego što
6 gđa Lawson preuzme reč i govori o 1999. godini.

7 Sećate se izjave vojne policije od 1. novembra, u kojoj
8 su Kastrati i Desku osuđeni zbog povezivanja sa Agimom
9 Krasniqijem, koji je bio član predsedništva LDK i koji je
10 smatran čovekom koji je "inspirisao nastanak specijalnog rata
11 protiv OVK i koji je pokrenuo izvesnu autonomnu policiju na
12 Kosovu." Otprilike u to isto vreme, vođe OVK koji su u depeši
13 opisani kao Thaçi "i njegove kolege," rekli su predstavnicima
14 Sjedinjenih Država, da oni nikada neće podržavati rešenje koje
15 ne obuhvata nezavisnost i da sve srpske snage moraju da odu,
16 "insistiraju da OVK, a ne Rugova ili bilo ko, odlučuju šta će
17 biti budućnost i ko će biti u [...] budućoj etničkoj albanskoj
18 policiji..."

19 Thaçi i Krasniqi sastali su se sa predstavnicima
20 Sjedinjenih Država, ponovo 6. novembra i tada je predložen
21 nacrt koji je sačinio Hill, o privremenom rešenju krize. I oni
22 su odbili koncept nove kosovske lokalne policijske snage, koja
23 bi uspostavila etničku ravnotežu u pokrajini. Insistirali su
24 da "postoji samo jedna kosovska policija, a to je policija
25 OVK" i dodali da bilo koji pripadnik Albanac, koji bi bio

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 52

1 pripadnik nove policijske snage bi se smatrao "srpskim
2 policajcem." To je P1068.

3 Taj stav je preuzet u oceni glavnog štaba, nacрта
4 privremenog rešenja koje je predočio ambasador Hill, a koji je
5 zaplenjen u domu g. Krasniqiija, gde se kaže da: "Na Kosovu
6 neće biti uspostavljena nikakva druga policija koja nije iz
7 redova snaga vojne policije OVK."

8 I tako, 2. decembra, Krasniqi je dao naređenje koje je
9 upravo odražavalo stav koji su izneli Thaçi i Krasniqi
10 Sjedinjenim Državama, a to je da će se lokalna policija
11 smatrati srpskom policijom i da će to biti nelojalnost koja će
12 se smatrati izdajom. Komandantima zona OVK naloženo je da
13 izdaju naređenja vojnoj policiji OVK, da hapse ljude koji time
14 što se pokazuju lojalnim okupatoru, nose uniformu srpske
15 policije i "time čine izdaju naspram albanskog naroda."

16 Krasniqijeva odbrana, u stavovima 542 do 548 svog
17 završnog podneska kažu da se to naređenje ne odnosi na Hillov
18 predlog, zato što on nije mogao da se priseti ni jednog
19 aspekta plana koji se ticao lokalne policije i da u svakom
20 slučaju Hillov plan nikada nije sproveden, zato što je onda
21 došao Rambuje i zatim Krasniqijevo naređenje od 2. decembra se
22 poziva "isključivo na borce koji učestvuju aktivno u
23 neprijateljstvima."

24 Očito je da je Hillov plan smenjen je nerelevantno, kada
25 govorimo o naporima koji su pre toga uloženi i što je još

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 53

1 važnije, Hill je izjavio da se ne seća konkretno elemenata tog
2 svog plana, ali je rekao da je "siguran" da je u njemu bilo
3 reči o policiji i rekao da je o tome govorio u kontekstu
4 "autonomnog Kosova" i da je postojala bojazan "kada smo
5 govorili" o lokalnoj policiji, "da organizacija koja
6 kontroliše policiju će kontrolisati i Kosovo." I rekao je, "to
7 su ljudi koji su verovali da treba da se ostvari potpuna
8 nezavisnost." To je strana transkripta 27736 do 38.

9 Hill je izjavio pred sudom, odnosno potvrdio da depeše iz
10 tog vremena o kojima sam maločas govorio, su jasno pokazale da
11 OVK ima bojazni u pogledu lokalne policije, koja bi ugrozila
12 nezavisnost i koja se zalaže za neku vrstu autonomije.

13 Osim toga, time što je izneo tu tvrdnju 2. decembra i
14 rekao da se odnosi isključivo na borce koji aktivno učestvuju
15 u neprijateljstvima, orbana [sic] je bila prinuđena da iznese
16 da tokom većeg broja meseci i tokom brojnih borbi, zamenik
17 komandanta je izdao naređenje borcima koji su prethodno
18 smatrali da mogu da ubijaju, da će sada biti uhapšeni, ne zato
19 što učestvuju u borbama, već zato što su "lojalni okupatoru."
20 Očigledno je da ta nelojalnost koju manifestuju, a koja je
21 nužno ukazivala na komande zona je da u lokalnoj policiji su
22 ljudi koji su izabrani da budu tu kao deo "rešenja koje ne
23 nudi eksplicitno nezavisnost za Kosovo."

24 Naređenje Jakupa Krasniqija od 2. decembra je agresivno
25 sprovedeno.

1 I sledeći slajd ne treba da se emituje za javnost.

2 Ovo je izveštaj od 9. marta 1999, od obaveštajnog sektor
3 operativne zone Dukadin. Tu se govori o više od 200 navodnih
4 kolaboracionista, a za 40 njih je navedeno da su "lokalni
5 policajci." Jedan od njih je ovaj čovek, koga vidite.

6 I ovo takođe ne treba da se emituje.

7 U jednoj operaciji od 25. marta, kada smo imali
8 koordinisane napore obaveštajnog sektora i policije, taj čovek
9 je uhapšen u 3 ujutro. On je priznao čitav niz stvari,
10 uključujući da "ima informacije o petorici drugih policajaca."
11 I onda, citiram izveštaj obaveštajnog sektora, "on raspolaže
12 knjižicom jednog lokalnog policajca." "I taj čovek je
13 pogubljen. Pogubili su ga pripadnici 132. brigade, 25. marta
14 1999. Njegovo telo je sahranjeno..."

15 U 3 ujutro, to je bio, bila brza sahrana.

16 I vidite još jedan izveštaj obaveštajnog sektora iz tog
17 vremena, gde se dodatno govori o lokalnoj policiji. Ovaj je iz
18 marta, u kome se govori o tome da informacije cure, o
19 hapšenjima koja vrši OVK, kao i pogubljenjima koje ona vrši.
20 To je P03195_ET.4 [kao što je prevedeno].

21 U beleškama Rexhepa Selimija, govori se o sastanku s
22 početka tog meseca, u komandi Dukadin zone, gde se govorilo o
23 razvoju situacije u svakoj zoni kao i o političkoj situaciji.
24 Pored toga, govori se o statusu vojne policije i o situaciji u
25 obaveštajnom i kontra-obaveštajnom sektoru. I kaže se da

1 "obaveštajni i kontra-obaveštajni sektor funkcionišu na
2 zadovoljavajućem nivou." I konkretno, bilo je reči o "podacima
3 o lokalnim policajcima." To je u P3206.

4 Prisetićete se da smo maločas videli P1592. To je
5 izveštaj obaveštajnog sektora u Dukadinu, gde se govori o
6 kolaboracionistima i navodi se više od 40 ljudi, zato što su
7 oni bili lokalni policajci. Taj dokument je zaplenjen u domu
8 g. Selimija.

9 Časni sude, možete videti i druge primere sprovođenja
10 naređenja od 2. decembra u Bobu, početkom marta 1999, kada su
11 hapšeni zatvorenici i kada su zlostavljani, zato što se
12 smatralo da su oni pripadnici lokalne policije. To je u stavu
13 1018 našeg završnog podneska.

14 Kao što smo videli, zajednički cilj i posvećenost
15 optuženih tom cilju je iznova i iznova bio očigledan tokom
16 1998.

17 I sada ću dati reč gđi Lawson, koja će govoriti o
18 njegovim manifestacijama 1999.

19 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Hvala, g. Tieger.

20 GĐA LAWSON: [Prevod] Upravo ste čuli o tome kako je
21 razvijena politika usmerena protiv suparnika, koja je javno
22 osmišljena i aktivno sprovedena od strane prip [sic] članova
23 UZP-a.

24 U oktobru 1998, kontakti sa međunarodnom zajednicom su
25 povećani, KVM je razmeštena na terenu i mogućnost pregovora

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 56

1 koju, koje bi organizovala međunarodna zajednica je bila sve
2 očiglednija. Kao što je g. Tieger rekao, to je privuklo
3 pažnju. Nema sumnje da je rukovodstvo OVK želelo da se prikaže
4 u boljem svetlu međunarodnoj zajednici, jer je želelo da bude
5 prepoznato kao odlučujući faktor na Kosovu i da vodi
6 eventualne, odnosno sve pregovore. Međutim, kada je reč o
7 nastavku napada na protivnike i krivičnih dela usled toga,
8 takođe nema sumnje da je to bilo tek puko pretvaranje, jer su
9 članovi UZP-a jednostavno želeli da bolje sakriju i prikriju
10 šta rade. I to jasno pokazuju dokazi, ali možemo početi sa
11 rečima samog Tačija i njegovim postupcima.

12 I skrećem pažnju na dokaze navedene u stavovima 951 do 953
13 našeg završnog podneska.

14 10. novembra 1998, Tači u pratnji Fatmira Limaja, sastao
15 se sa predstavnicima *Human Rights Watcha* i rekao da dva
16 zatvorenika o čijem hapšenju je puno bilo reči u javnosti, su
17 izvedeni pred sud, u odsustvu i bez pravnog zastupnika i da
18 oni sada služe kaznu zatvora. Kada mu je rečeno da zatvorenici
19 treba da budu pušteni na slobodu i iz *Human Rights Watcha* su
20 rekli, odnosno oni su rekli predstavnicima *Human Rights Watcha*
21 da ne mogu da intervenišu u sudski postupak ili pitanja kojima
22 se bave "civilne pravosudne vlasti." To je strana transkripta
23 7323.

24 Taj sastanak je usledio nakon izjave za štampu u dire --
25 direkcije vojne policije OVK, koja je potvrdila hapšenje. I

1 nakon što je direkcija za pravna pitanja OVK izjavila da se
2 tu, odnosno prenela osudu i presudu vojnog suda OVK. Kada su
3 ti zatvorenici naposljetku pušteni nakon navodne amnestije,
4 koja je odgovarala danu državnog praznika, u saopštenju 63
5 glavnog štaba je rečeno da su oni, da je to puštanje na
6 slobodu potvrdilo da među -- da OVK poštuje međunrodne
7 konvencije o vođenju rata i da to pokazuje njeno poštovanje
8 međunarodne zajednice.

9 Nisu ubedljivi pokušaji odbrane da dovede u pitanje
10 autentičnost javnih izjava, koje su davane u ime direkcije za
11 vojnu policiju i za pravna pitanja. Odbrana se oslanja na to
12 što u to vreme nisu postojale formalno takve direkcije. No, ti
13 argumenti nisu ubedljivi. Ne samo da saopštenje za štampu iz
14 predmetnog vremena ukazuju na događaje koji su se odigrali u
15 predmetno vreme i o kojima su optuženi imali neposredna
16 saznanja, uključujući i zatvaranje parlamentarne delegacije u
17 Ćirezu i zatvaranje pojedinaca koji su držani u Sedlarima, već
18 takva argumentacija se ne podudara ni sa rečima samih
19 optuženih, koji su govorili o tim događajima. Osim toga, imamo
20 i dodatne neosporne dokaze koji potvrđuju autentičnost tih
21 izjava.

22 Na primer, kada je reč o saopštenju za štampu u vezi sa
23 pripadnicima parlamenta, a to saopštenje je objavljeno u *Kohi*
24 *Ditore*, na istoj stranici kao politička izjava glavnog štaba
25 OVK broj 16, mi raspolažemo nacrtom tog teksta u rukopisu,

1 koji je zaplenjen u kući Jakupa Krasniqija.

2 Isto tako, kada je reč o saopštenju za štampu direkcije
3 za pravna pitanja, ne samo da je Fatmir Limaj pravnik,
4 svojevremeno predstavljen organizaciji *Human Rights Watch* kao
5 načelnik direkcije za pravna pitanja OVK, već je u kući Jakupa
6 Krasniqija zaplećena [sic], zaplenjena jedna odluka te navodne
7 direkcije za pravna pitanja, koja je doneta tokom istog
8 vremenskog perioda, a odnosila se na dva zatvorenika koja su
9 držana na istoj lokaciji.

10 Kao što je rečeno, suđenje koje je tobože održano tim
11 zatvorenicima o kojima se govorilo na sastanku sa *Human Rights*
12 *Watchom*, nije ispunilo merila međunarodne pravde. A, ne samo
13 to, nego je jednostavno netačno da je uopšte došlo do bilo
14 kakvog procesa pred sudom.

15 Kao što je Thači lično priznao pred MKSJ-om 2004. godine,
16 on je znao da ustvari zatvorenicima nikada nije formalno
17 izrečena kazna. U kasnijem razgovoru, informativnom razgovoru
18 koji je vodio sa predstavnicima tužilaštva, a sada na ekranu
19 vidimo odlomak iz tog razgovora, kada mu je postavljeno
20 pitanje o tom konkretnom događaju, Thači je potvrdio da OVK
21 nije imala nikakve procedure, bilo pravosudne ili pravde i
22 rekao je, "To je jednostavno nešto što je izmišljeno." Tako da,
23 izjave koje su sam Thači i Limaj izneli tokom sastanka
24 održanog sa organizacijom *Human Rights Watch*, su bile
25 nesumnjive laže, a to potkrepljuje i čitav niz drugih

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 59

1 svedočenja, koji pokazuju da u to vreme nije postojao nikakav
2 sud OVK.

3 Isto tako, u zoni Lab, kada su pripadnici OEBS-a tražili
4 da se sastanu sa zatvorenicima početkom februara 1999. godine,
5 pred njih je izveden jedan mali broj unapred izabranih
6 pojedinaca zdravijeg izgleda, kojima je izuzetno bilo dovoljno
7 [kao što je prevedeno], dozvoljeno da se umiju i koji su
8 dobili naloge šta treba da kažu pred delegacijom OEBS-a.
9 Komandir vojne policije je objasnio vrlo detaljno
10 predstavnicima OEBS-a, kako će teći pravna procedura u vezi za
11 te zatvorenike. Međutim, to je bio lažni prikaz realnosti,
12 iznet sa ciljom [sic] da se primiri međunarodna zajednica, kao
13 što je to posvedočio komndant zone Rustem Mutafa [kao što je
14 prevedeno] pred ovim penelom [sic], uopšte nije postojala
15 "nikakva procedura" za ljude zatvorene, odnosno lišene slobode
16 u zoni Lab. Oni su prosto bili zatvarani. Pozivam se na strane
17 zapisnika 5572 do 5573.

18 Takvi vidovi prevare, ne samo pokazuju da su optuženi
19 imali umišljaj i saznanja. Oni takođe pokazuju da su optuženi
20 preduzimali aktivne korake kako bi doveli u zabludu
21 predstavnike međunarodne zajednice. Nešto što odbrana, odnosno
22 različiti timovi odbrane, u svojim podnescima tvrde da se nije
23 dogodilo. Pored toga i što je još važnije, ovakvi događaji
24 pokazuju da su optuženi podržavali krivična dela, tako što su
25 ih zataškavali i omogućavali da se sa njima produži.

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 60

1 Kao što smo naveli u našem podnesku, na kraju jesu
2 obrazovani sektor za pravna pitanja i vojni sud i to krajem
3 1998. godine. Motivacija za njihovo obrazovanje, uglavnom je
4 bila potreba rukovodstva OVK da se predstave kao legitimni
5 akteri u očima međunarodne zajednice. Sud nije imao dovoljno
6 resursa i nije bio delotvoran. Izgleda da sa tim u vezi
7 postoji saglasnost među svim stranama u postupku. Međutim, sud
8 na čijem čelu se nalazio Dobr -- Dobruna, takođe je bio
9 marginalizovan i pod njegove aktivnosti su bile podkopavane.
10 Članovi centralnog štaba, uključujući Selimija i Limaja,
11 neposredno su se mešali u rad suda: puštali su zatvorenike na
12 slobodu ili su ih skrivali ili su na druge načine u potpunosti
13 zaobilazili sud. Proces i koji jesu vođeni, vođeni su po
14 kratkim postupku i proizvoljno. Izricne su smrtne presude, a
15 onda menjane na osnovu ličnih kontakata, a presude su
16 potpisivala lica koja nisu zasedala u sudu, uključujući
17 načelnika štaba.

18 Sa onim ograničenim resursima kojima sud jeste
19 raspolagao, on nije sprovodio nikakve istrage u vezi sa opšte
20 poznatim otmicama, zlostavljanjima i ubistvima, do kojih je do
21 tada došlo. Umesto toga, jedan od prvih slučajeva koji su
22 izvedeni pred sud u januaru 1999. godine i verovatno
23 najpoznatiji od svih predmeta, bio je slučaj Blerim Kuqija,
24 koji je uhapšen u štabu central -- odnosno u sedištu
25 centralnog štaba, u prisustvu Jakupa Krasniqija, Rexhepa

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 61

1 Selimija i Fatrija [kao što je prevedeno] Limaja. Tokom
2 razgovora koji je vođen narednog dana, Krasniqi je priznao da
3 je Kuqi uhapšen i da mu je prečeno rečima, da svako ko ne
4 poštuje program OVK će biti kažnjen i da je upozoren da
5 "moraju da se obustave sve sklonosti ka sabotazi ili pacifizmu
6 ili korupciji među ljudstvom OVK." To je dokazni predmet
7 P2094.

8 Jedan dokument koji je -- zaplenjen u Krasniqijevom domu,
9 nosi naslov "Pacifistički FARKistički pokreti, kojima se
10 podriva Oslobodilačka vojska Kosova i njen cilj da postigne
11 oslobođenje." U tom dokumentu se Kuqi pominje na sledeći
12 način:

13 "Najteži udarac našem radu zadat je pre svega tako što je
14 zablokiran novac koji je nama potreban. A, drugo, tako što su
15 ubačeni FARKisti, FARKistički oficiri, koji su se pridružili
16 OVK, ne kako bi profesionalizovali vojsku i pružili joj pomoć,
17 već kako bi podržali borbu za slobodu. Za to postoje sledeći
18 dokazi. Tahir Zemađ u zoni Dukađin. Blerim Kuqi u zoni Paštrik
19 i u zoni Drenica Kemo [kao što je prevedeno] Shaqiri i Gani
20 Geci."

21 Jednu verziju tog dokumenta vidimo u dokaznom predmetu
22 P01111.

23 Posle montiranog suđenja, Kuqi je osuđen na smrt. Pošto
24 je pokušao da se obrani od navoda prema kojima je rekao da
25 treba da se ujedine OVK i vlada. Kao što se vidi iz dokumenata

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 62

1 iz pre -- predmetnog vremena, slična sudbina je bila
2 predviđena i za druge protivnike OVK. Postojala je namera da
3 se oni izvedu pred pseudo sud i da budu optuženi za izdaju.
4 Prema tome, sud je istovremeno i služio kao, služio da da
5 lažnu legitimnost tekućim kriminalnim aktivnostima, a učesnici
6 u UZP-u su ga koristili kao instrument protiv svojih
7 protivnika.

8 Sud se oslanjao na predmete koje su prosleđivale vojna
9 policija ili obaveštajni sektor. Koliko, kako je to apsurdno
10 funkcionisalo u praksi, ilustruje primer braće Šavalić [kao
11 što je prevedeno], čija je otmica privukla visoki stepen
12 međunarodne pažnje. Obojica braće pretučena su dok su se
13 nalazili u rukama OVK. Jedan od njih je i preminuo od
14 posledica premlaćivanja. Sokol Dobruna je lično otišao na
15 mesto gde su oni bili zatvoreni i razgovarao je o tom slučaju
16 sa drugim članovima glavnog štaba, ali nije uspeo da se
17 postara za to da se pokrene istraga o ovom slučaju i
18 jednostavno je prenebregao neposredne dokaze koji su mu bili
19 pred očima, tvrdeći da jednostavno niko nikada nije podneo
20 krivični izveštaj.

21 Blerim Kuqi i braća Savalić [kao što je prevedeno], bili
22 su zatvoreni na jednoj lokaciji koja se nalazila između sela
23 Klečka i sela Divjaka. Mesto na kojem se nalazio, nalazilo
24 sedište glavnog, odnosno centralnog štaba OVK. Od kraja 1998,
25 do 22. juna 1999, ta lokacija je služila kao zatvorenički

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 63

1 objekat za glavni štab, a njome je rukovodila vojna policija.
2 Zatvorenici, među kojima je bilo i Srba i Albanaca i to
3 civila, su tu držani tokom dugih vremenskih perioda, od
4 nekoliko dana, do nekoliko nedelja. Tu su bili brutalno
5 premlaćivani, pri čemu je Rexhep Selimi lično učestvovao u
6 zlostavljanju zatvorenika u jednoj prilici. 11 zatvorenika je
7 ubijeno.

8 Jedna od žrtava je bio Imet [kao što je prevedeno] Hafiqi
9 [kao što je prevedeno]. On je radio u arhivi stanice MUP-a u
10 Prizrenu, pa je zbog toga doživljavan kao saradnik
11 neprijatelja. Oteli su ga vojnici OVK obučeni u crne uniforme,
12 9. marta 1999. godine. Premda je odbrana tvrdila da su svi
13 pripadnici policije bili borci, s obzirom na to kakvu je,
14 kakvo je radno mesto zauzimao Xhafiqi i s obzirom na okolnosti
15 njegovog hapšenja i obrazloženje za hapšenje koje je izneseno,
16 očigledno je da je on bio civilni javni radnik, koji ni na
17 koji način nije učestvovao u neprijateljstvima. Tako da je on
18 otet, odnosno odveden kao civil koji je doživljavan kao
19 kolaborcionista. Međutim, uopšte nema ni nikakvih naznaka da
20 je njegovo zatvaranje bilo apsolutno neophodno iz bezbednosnih
21 razloga.

22 Douglas Young, predstavnik Kosovske verifikacione misije,
23 upozoren je na Xhafiqijevo hapšenje onog dana kada je do
24 hapšenja došlo i odmah je preduzeo korake kako bi pokušao da
25 utvrdi gde se ovaj nalazi. Kao što je opisano u Youngovom

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 64

1 svedočenju i u dokumentaciji koju je on vodio u predmetno
2 vreme, Young je uspeo da potvdi da se Xhafiqi nalazi u rukama
3 OVK. Pokazani su mu lični dokumenti Xhafiqija i obavešten je o
4 slučaju, o licu koje je bilo povezano sa Rexhepom Selimijem, a
5 koje je nosilo naziv, nadimak "Desetka." Young je obavešten da
6 se Dzafiqi nalazi pod kontrolom "više instance." Young je bio
7 jedan od dva svedoka, koji su pred ovim sudom posvedočili o
8 tome da je Selimi imao saznanja o ovoj otmici.

9 Osnivanje suda, kao što smo maločas rekli, takođe je
10 poslužilo kao dodatna funkcija OVK, u sklopu njihovog pokušaja
11 da izgrade institucije nad kojima će imati nadležnost i vršiti
12 kontrolu. Pozivam se na političku izjavu 17, koja je sada
13 prikazana na ekranu, a koja je izdata u novembru 1998. U toj
14 deklaraciji, u toj izjavi se pominju, obrađuju već poznate
15 teme, na primer da nikakva odluka na Kosovu ne može da se
16 donosi bez OVK; da OVK neće priznati ni jedan sporazum u
17 čijoj, u čijem sklapanju ona nije učestvovala; i da treba
18 osuditi sve ostale koji su spremni da učestvuju u razgovora;
19 da "falanga koja podržava autonomiju i institucionalizovani
20 pristup, obuhvata nekadašnje pripadnike UBDE [sic] UDBE, koji
21 su postavljeni na ministarske položaje."

22 I zatim sledi izjava o nadležnostima OVK uopšte uzev,
23 koja glasi ovako:

24 "Glavni štab OVK želi da podseti sve na Kosovu, da već
25 ima svoje vlastite institucije, svoje političko rukovodstvo,

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 65

1 svoje pravosudne organe [sic], svoju vojsku i policijsku snagu
2 itd., i da je zaslužilo legitimitet i pred nacionalnim i pred
3 međunarodnim organima."

4 Dana 19. [kao što je prevedeno] januara 1999. godine,
5 izdata je jana [sic], javna izjava, vidimo sada na ekranu
6 odlomak iz te izjave. Izjava je data u Thačijevo ime. Thači je
7 tada obavljao funkciju načelnika direkcije za politička
8 pitanja. U izjavi se potvrđuje da glavni štab, odnosno
9 centralni štab OVK gradi državne ustanove. U izjavi se ponovo
10 kritikuje Bukoshi i pokušaji da se potkopaju paralelne
11 ustanove povezane sa LDK. Bukoshi se optužuje, između ostalog,
12 za bratoubistvo, Thači tvrdi da je Bukoshi "finansirao ubistva
13 i pokušaje ubistva komandanata OVK. Da on planira likvidaciju
14 članova glavnog štaba OVK, kao i nekih istaknutih ličnosti sa
15 Kosova."

16 Kada je potpisan sporazum o obrazovanju privremene vlade
17 Kosova, u Rambujeu 23. februara 1999. godine, bilo je
18 predviđeno da će u privremenoj vladi učestvovati predstavnici
19 stranke LDK. Takva odluka naišla je na otrovne odgovore i na
20 huškačke navode.

21 Drugi dokazi nam po -- pomažu da sagledamo u kontakstu
22 [sic], način na koji je rukovodstvo OVK pokušavalo sve da
23 podvrgne sebi. Primer predstavljaju reči samog Krasniqi,ja,
24 koje sada vidimo na ekranu. U pregovorima sa predstavnicima
25 Bukoshijeve vlade, koji su vođeni krajem marta 1999, Krasniqi

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 66

1 je jasno izneo uslove za učestvovanje u pregovorima i to na
2 sledeći način:

3 "Na kraju sam predao njemu neke zahteve. On mi je rekao
4 da će ih razmotriti sa Bukoshijem. Zahtevi su bili sledeći:

5 a) Da se prizna program OVK;

6 b) Da se prizna privremena vlada Kosova i da se ta vlada
7 podvrgne komandi glavnog štaba OVK;

8 c) Da se poštuju propisi OVK;

9 d) Da se uđe na teritoriju Kosova;

10 e) Da se sedište u Tirani preda ministarstvu odbrane
11 privremene vlade Kosova."

12 Kao što smo to naveli u odeljku II.A.1.a.ii u našem
13 završnom podnesku, znatno pre nego što je potpisan sporazum o
14 osnivanju privremene vlade Kosova, rukovodstvo OVK već je
15 preduzimalo korake da obrazuje upravne ustanove i ustanove
16 vlade, sa izričitom namerom da na taj način postave" temelj za
17 buduću državnu moć." To je dokazni predmet P811.32.

18 Shodno tome, Taçi je iskoristio sporazum od 23.
19 februara, kao plašt kako bi sačuvao vlast za rukovodstvo OVK.
20 Politička izjava 34 o tome svedoči. Ona je objavljena 30.
21 marta 1999. godine:

22 "Drage patriote, na Kosovu postoje dve institucije,
23 privremena vlada sa Hashimom Tačijem kao premijerom i
24 Oslobodilačka vojska Kosova, koju vodi njen glavni štab.
25 Drugi, Bukoshi i Bicaaj, koji se pojavljuju u inostranstvu i u

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 67

1 ime tih institucija su preveranti i ratni zločinci."

2 To je P575.

3 Nekoliko dana kasnije, Tači je objavio sastav privremene
4 vlade Kosova, gde je ostavljeno jedno prazno mesto za LDK,
5 četiri člana LBD, a jedan je ostao, jedno mesto za LBD, a
6 dodelio je sva druga mesta rukovodstvu OVK, uključujući i
7 učesnike UZP-a. Selimi je postao ministar za javni red, sa
8 nadležnošću nad policijom, Veseli je postao načelnik SHIK-a,
9 koji je nastavio sa svojim obaveštajnim zadacima, a Azem Syla
10 je postao ministar odbrane, Krasniqi je nastavio da bude
11 portparol.

12 Sa povlačenjem srpskih snaga nakon Kumanovskog sporazuma,
13 optuženi su nastojali da aktiviraju institucionalnu
14 infrastrukturu koji su formirali već nekoliko meseci pre toga
15 i da uspostave de facto ovlašćenja na terenu, kao što je
16 rečeno u stavu 40 našeg podneska, jedinice OVK su promptno
17 zaplenile i okupirale ključne državne infra -- infrastrukturne
18 objekte. Istovremeno su gradonačelnici koje je postavio Tači,
19 se pojavili širom Kosova.

20 Od prvog sastanka sa UNMIK-om u junu 1999, Tačijev,
21 namere Tačijeve vlade su bile jasne. Kako je opisano u stavu
22 41 našeg podneska, Tači u pratnji Selimija je zvaničnicima
23 UNMIK-a izneo organigram privremene vlade Kosova, kada je
24 obavešten da je UNMIK imao isključive izvršne nadležnosti u
25 skladu sa Rezolucijom 1244. Predstavnici OVK su rekli: "Hvala

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 68

1 vam na pomoći, ali mi smo sada glavni. Mi smo formirali
2 privremenu vladu i mi sada upravljamo zemljom."

3 Bez obzira što su bili uzastopno i jasno upozoreni da
4 radnje privremene vlade zadiru u mandat UNMIK-a, Tači je
5 nastavio nesmetano da izdaje dekrete, zakone, privremene
6 vlade, o ključnim pitanjima građanske uprave, pokušavajući da
7 izvrši *fait accompli*. Krajem jula 1999, Tači je objavio da je
8 privremena vlada postigla "horizontalno i vertikalno
9 formiranje vlade širom opština." Veseli takođe je jasno naveo
10 nameru da nastavi svoj rad kao načelnik obaveštajne službe,
11 čak i posle demilitarizacije.

12 Svedok odbrane James Cofey [kao što je prevedeno] je
13 rekao, da je Tači bio odlučan da vodi Kosovo kroz privremenu
14 vladu, u suprotnosti sa mandatom Saveta bezbednosti. To je
15 27618 do 621. Takođe je rekao da izrazi antipatije prema
16 Rugovom, su bili nedosledni sa jednim potpuno demokratskim
17 procesom i rekao da se pitao kakve su zaista bile namere
18 Tačijeve i da li je to podrazumevalo da očisti put za stranku
19 koju je možda nameravao da vodi.

20 Dakle, u relevantno vreme, g. Cofey [kao što je
21 prevedeno] je dao mnogo direktniju ocenu događaja. Pisao je
22 2005, da je: "Tokom vremena postalo sve očiglednije da ovo
23 jednostavno nije jedan žestok politički argument. Ekstremisti
24 OVK su koristili sva moguća sredstva, da sklone Rugovu i
25 njegov partijski *aparatus*, kao i da budu priznati kao heroji i

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 69

1 garantori buduće nezavisnosti Kosova. Borci OVK su smatrali da
2 je vojno krilo LDK, oružane snage Republike Kosova, FARK, isto
3 toliko neprijateljsko kao i užasna srpska specijalna policija.
4 Dakle, čak i za vreme rata, OVK je napadao FARK. U vakumu koji
5 je usledio, surova kampanja OVK protiv LDK se nastavila."

6 Razjašnjenje koje je Covey dao tokom svedočenja je, da se
7 ovim opisuje ono što je radilo osoblje povezano sa pokretom
8 OVK. I to ne pomaže uopšte, u ovom slučaju optuženom.

9 Dokazi pokazuju da tokom tog vremena, targetiranje
10 protivnika se nastavilo. Čak i posle Kumanova, vojna policija
11 i obaveštajni organi su nastavili da sarađuju u pritvaranju i
12 saslušavanju civila po tvrdnjama o kolaboraciji. U Prizrenu na
13 primer, skrenuta je pažnja komandanta zone, u vezi ovih
14 zatvaranja.

15 U saopštenju koje je izdao Agim Çeku u ime glavnog štaba
16 OVK 23. juna 1999. godine, navela se identifikacija tri
17 navodna kolaboracionista, na osnovu informacija obaveštajne
18 službe i došlo je nakon toga do ubistva dvojice od njih, od
19 strane vojne policije, a treća osoba koja je pobegla je dalje
20 bila neko ko, za kim se tragalo.

21 U saopštenju se kazalo da su ove smrti bile posledica
22 opiranja hapšenju. Međutim, dokazi pokazuju da je jedna od
23 žrtava zapravo ubijena u bolnici, gde su ga doveli nakon što
24 je bio ranjen u prvobitnom napadu. To je stav 324 našeg
25 podneska. Saopštenje objavljeno manje od 48 sati nakon što je

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 70

1 rukovodstvo OVK i privremene vlade, uključujući Thačija,
2 Krasniqiija i Çekua, prisustvovalo potpisivanju sporazuma, na
3 osnovu koga je OVK pristao između ostalog, da "ne napada,
4 zatvara ili zastrašuje ni jednog civila na Kosovu."

5 I zaista, ulaskom KFOR-a u junu 1999, ograničio se
6 prostor za legitimna zatvaranja od strane OVK i privremene
7 vlade. Tokom tog perioda, pritvaranja su bila vrlo ograničenog
8 trajanja, kao reakcija na direktne pretnje koje se nisu mogle
9 sprečiti dovoljno rano od strane KFOR-a. I rečeno je da su
10 bile apsolutno neophodne. Dokazi pokazuju da ni jedan od
11 pritvaranja, koja, kojim se terete u optužnici tokom ovog
12 perioda, ispunjavaju te kriterijume. Dakle, ni jedan od njih
13 nije bio zakonit.

14 Tokom tog perioda, bez obzira na rizik po njegove odnose
15 sa međunarodnim -- ljudima, Thači je nastavio da radi na
16 konsolidaciji moći i kontroli, za njega i svoje strukture u
17 privremenoj vladi, u isto vreme odvrćajući ili poričući
18 krivična dela protiv protivnika. Imamo samo nekoliko primera.

19 Dakle, imamo depešu u kojoj se opisuje jedan "težak
20 sastanak" 20. [kao što je prevedeno] jula 1999. godine, gde je
21 Thači izbegavao pitanja o krivičnim delima i gde se kaže da je
22 on "pokušavao da vidi koliko daleko može da ide, da prihvate
23 UCK kao *fait accompli*."

24 Još jedna depeša od 7. avgusta kaže, da "Thači još uvek
25 pokušava da konsoliduje svoju bazu, izvršnu ulogu u OVK na

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 71

1 terenu."

2 Čak i u novembru 1999, nakon što se završio period
3 obuhvćen optužnicom, Thači još uvek na silu pokušava da stekne
4 vlast. 15. novembra 1999, Bernard Kouchner je rekao da je
5 Thači naznačio svoju nameru da bojkotuje UNMIK i KFOR, sve dok
6 se ne "povinuju njegovim željama." Sledećeg dana, general
7 Reinhardt, koji je preuzeo dužnosti od generala Jacksona kao
8 komandanta KFOR-a na Kosovu, je rekao sledeće:

9 "Thači bojkotuje dašANJI sastanak. Odbijanje da sarađuje,
10 pokazuje njegovo nepoštovnje za instituciju i ostale učesnike
11 KTC-a. Ponaša se kao dete, koje se duri, kada stvari ne idu
12 kako on želi. Dakle, igračka koju on želi je predsedništvo
13 Kosova, isključivo političko rukovodstvo pod okriljem
14 Kouchnerove administracije."

15 I na kraju, govoriću o par dodatnih specifičnih
16 argumenata, u vezi zajedničkog krivičnog cilja.

17 Prvo, odbrana Selimija tvrdi da je cilj UZP-a, ne samo
18 nije sredstvo, već samopo sebi je krivične prirode. Međutim,
19 pravni izbori, izvori koji se navode u podnesku odbrane tvrde
20 suprotno od onoga što Selimi smatra da kažu. Na primer,
21 paragraf je Brima AJ vrlo jasno objašnjava da uslov da se
22 zajednički plan inherentno smatra kriminalnim je da "mora da
23 ima kao svoj cilj, nekakvo krivično delo navedeno u statutu
24 ili da namerava neke krivična dela iz statuta, kao način za
25 postizanje svog cilja." Kako se objašnjava u fusnoti 4

1 podneska, ovo ustvari proizilazi direktno iz originalne
2 formulacije u žalbenoj presudi u predmetu Tadić.

3 Drugo, postao je cilj OVK da se postigne nezavisnost za
4 Kosova, ali to ni na koji način ne negira cilj UZP-a, učesnika
5 UZP-a, da steknu i vrše kontrolu na Kosovu, na način na koji
6 se to navodi u optužnici. Dakle, logika diktira da bi
7 nezavisnost trebala da bude preduslov da oni u potpunosti
8 steknu tu kontrolu. Takođe, u pitanju je i zdrav razum i
9 utvrđena sudska praksa, da osoba može da ima istovremeno
10 nekoliko ciljeva. Na primer, Radovan Karadžić se smatrao da je
11 učestvovao u četiri posebna, ali posebna UZP-a, sa posebnim
12 ciljevima. Podnesak odbrane ne samo da namerno ignoriše ovo,
13 već uzastopno pokušava da tu distinkciju zamagli, uključujući
14 i kroz reference o motivacijama drugih. Međutim, motivacija
15 običnih vojnika koji su se priključivali OVK, ni na koji način
16 ne mogu da govore o umišljaju optuženih. W3165, na primer
17 jedan svedok na koga su se oslanjali iz odbrane Tačija i
18 Krasniqi, on se lično priključio OVK kako bi zaštitio svoju
19 zemlju. Dakle, to ni na koji način ne može predstavljati
20 dokaze u odnosu na optužbe u ovom predmetu. Ono što jeste
21 nešto što može biti dokaz, a što je još tužnije u svetlu
22 njegove službe je, da manje od tri meseca kasnije, njegovog
23 oca su oteli vojnici OVK obučeni u crno, ubili ga i lažno
24 označili kao izdajicu zemlje.

25 Dakle, odbrana onda tvrdi da ne postoji direktni dokazi o

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 73

1 zajedničkom krivičnom cilju. I onda iznose čitav niz
2 argumenata o tome zašto to ne postoji. Mi smo u našem
3 podnesku, a i ovde danas naveli čitav raspon neposrednih i
4 drugih dokaza, u kojim se pokazuje postojanje zajedničkog
5 plana. Potpisani ugovor članova UZP, nije potreban, ali više
6 javnih komunikacija iz tog doba glavnog štaba, koji su opisani
7 u drugom delu A1 našeg podneska se prihvataju za ono što jasno
8 jesu, a to je da su to neposredni dokazi o UZP-u. Već smo
9 govorili o određenim argumentima odbrane koji se odnose na to.
10 Ako javne izjave iz tog vremena zvaničnog portparola glavnog
11 štaba se prihvate onakvi kakvi jesu, to u stvari predstavlja
12 direktne dokaze o zajedničkom krivičnom cilju. Ako ono što su
13 očevici rekli o radnjama i ak -- rečima optuženih i drugih
14 učesnika UZP-a, na više mesta zatvaranja se prihvate onakvi
15 kakvi jesu, to jeste dokaz zajedničke krivične namere i cilja.
16 Dakle, ovo bogatstvo dokaza je potvrđeno od strane drugih
17 dokumenata iz tog doba, kao i način na koji su strukture i
18 organizacije stvarane i na koji način su ih koristili optuženi,
19 kao i propust učesnika UZP-a da spreče ili kazne krivična
20 dela. Dakle, ono što je izneseno jednostavno ne može da
21 opovrgne veliku količinu dokaza koji dokazuju postojanje UZP-a
22 van razumne sumnje. Što se tiče konkretno ličnih motivacija,
23 ovo možda jeste relevantno, ali samo postojanje te motivacije
24 ne može samo po sebi negirati postojanje zajedničkog cilja,
25 niti eliminisati neki zločin iz tog, iz te grupe. Dakle,

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 74

1 iznoseći argumente o ličnoj motivaciji, posebno kada govorimo
2 o dokazima međunarodnih svedoka u vezi atmosfere osvete u leto
3 1999, odbrana ustvari pokušava da to potpuno izbegne i da
4 odgovori na teze koje uopšte nisu izvedene. Optuženi nisu
5 izašli pred sud zbog nekih nasumičnih krivičnih dela, koja su
6 do -- do kojih je došlo za vreme tog perioda ili zbog talasa
7 opšteg nasilja i paljenja kuća protiv srpskih civila. Oni se
8 terete za dela koji su, koja su počinili potčinjeni optuženih
9 i koja su dosledna sa dugoročnom politikom u odnosu na
10 protivnike.

11 Jedan od primera koje je koristila odbrana Thačija je da
12 se "prava OVK borila za slobodu." Dakle, ovo ne samo da je
13 pokušaj da se ide na razliku između borbe za oslobođenje,
14 slobodu OVK i protivpravnog nasilja koje su sprovodili i
15 odobravali pojedinci unutar OVK, već nema nikakvu težinu kada
16 se smesti u kontekst konkretnih lokacija gde je ovog, gde su
17 ovog svedoka maltretirali. Kao što iznosimo u našem podnesku,
18 postoje veliki dokazi, uključujući i video dokaze iz tog doba,
19 gde se pokazuje da su izvršitelji bili zaista stvarni
20 pripadnici OVK.

21 Isto tako, oslanjanje na svedočenje 2652, da bi se reklo
22 da nije postojala generalna politika targetiranja pripadnika
23 LDK, je tipično iskrivljivanje dokaza. Mi pozivamo panel da
24 pročita stranice transkripta koje smo naveli. Svedok vrlo
25 jasno kaže da OVK, on nije imao problem, nije imao problem sa

1 pripadnicima LDK, već sa pojedincima OVK koji su bili protiv
2 LDK, koji su činili loše stvari i odbili da za to budu
3 odgovorni. Kada su imali priliku da kažu o kojim licima
4 govore, svedok je rekao da se radi o rukovodstvu OVK, u
5 glavnom štabu, koji su bili protiv LDK.

6 Dakle, suprotno od nagađanja koje su izneli timovi
7 odbrane u svojim podnescima, činjenična i pravna pitanja pred
8 panelom, ne traže da se jako mnogo zalazi u različite motive,
9 kao deo optuženih da učestvuju u zajedničkoj krivičnoj cilju.

10 Jedan od mojih kolega će se dalje baviti time. Optuženi
11 jesu doprineli, imali su odgovarajući umišljaj. Sad, da li je
12 to bio racionalan izbor ili ne, nije u ovom trenutku bitno.

13 I najzad kada je reč o argumentima koji se odnose na
14 obrazac zločina, kao što je već naglašeno, obrazac zločina
15 koji su izvršeni je jedan od mnogih faktora u ovom predmetu
16 koji vode do neizbežnog zaključka da su krivična dela i
17 zločini izvršeni u skladu sa zajedničkim ciljem. To nije
18 jedini, pa čak ni glavni osnov da se izvuče taj zaključak.
19 Međutim, analiza tog obrasca koju izvodi Krasniqijeva odbrana,
20 je pogrešna i po suštini i u pogledu tumačenja, jer čini osnov
21 za tvrdnju da su zločini koji su izvršeni bili samo neke
22 "spontane aktivnosti neobučених pojedinaca." A, pri tome se
23 ili zanemaruju ili potpuno ignorišu i ne uzimaju u obzir neki
24 od najubedljivijih dokaza u ovom predmetu. Nekoliko primera da
25 navedemo. Činjenica da su se zločini desili ne na nekim

1 nasumičnim lokacijama, već u pritvorskim objektima koje je
2 kontrolisala OVK ili u njihovoj blizini. Mnoge od tih lokacija
3 bile su mesta gde su bili smešteni štabovi zona ili određenih
4 područja ili je čak bila reč o pritvorskom objektu koji je
5 kontrolisao sam glavni štab. Zatvorenici su bili prebacivani
6 iz jednog objekta u drugi na organizovani način, koji je
7 zahtevao učešće više lica. A, naročito kada je reč o vojnoj
8 policiji i pripadnicima obaveštajnih službi, oni su bili
9 angažovani u tim zločinima i u to su bili uključeni i ljudi sa
10 viših nivoa, sa komandnih položaja. A, osnov za zatvaranje bio
11 je isti i iznošen je zatvorenima tokom ispitivanja.

12 G. Pace će dalje govoriti o tom obrascu.

13 Međutim, u podnescima odbrane, čak se na neobjašnjiv
14 način tvrdi da taj navodni obrazac pokazuje da glavni štab
15 nije bio umešan u bilo koja krivična dela između marta i
16 oktobra 1998. godine i da se njegova umešanost ne može
17 dokazati. Time se, između ostalog nužno ignorišu dokazi o
18 direktnoj umešanosti glavnog štaba, uključujući neke od
19 optuženih, u fizičko izvršenje tih krivičnih dela.

20 Ono što je ispitivanje koje je zasnovano na činjenicama,
21 odnosno oslanjanje Krasniqijeve odbrane na predmet Gbagbo je
22 vrlo indikativno. Tamo, za razliku od ovog predmeta su zločini
23 prvenstveno izvršeni tokom demonstracija, napada na određene
24 kvartove, zbog čega je često bilo teško utvrditi okolnosti u
25 kojima je izbijalo nasilje i uključivalo potpuno odvojene,

1 odvojena krivična dela, koja su izvršile odvojene grupe i
2 pojedinci.

3 Thaçijeva odbrana se selektivno oslanja na neke konkretne
4 činjenice iz predmeta Blagojević i to je na sličan način
5 indikativno, jer se pri tome zanemaruju neki bitni faktori kao
6 što su jasan obrazac zločina, to što zločini nisu činjeni
7 nasumično i neorganizovano, kao što je slučaj sa krivičnim
8 delima za koje se tereti u ovom predmetu, koja su izvršena u
9 pritvorskim objektima i njihovoj okolini. Zatim postoje
10 zajednička obeležja tih krivičnih dela, a g. Pace će govoriti
11 o nekima od njih. Korišćenje diplomatskih pregovora, kako bi
12 se snage pregrupisale, što je odgovaralo reorganizaciji u ovom
13 predmetu posle prekida vatre, iz oktobra 1998. godine. Zatim,
14 smenjivanje članova koji su sprečavali izvršavanje zajednikog
15 cilja, odnosno ljudi koji sude nezavisno, sa onima koji
16 prihvataju sva naređenja i spremni su da afirmišu i ostvaruju
17 proklamovane ciljeve i njihovo promovisanje, što je opisano u
18 617 stavu našeg podneska. Zatim koordinacija između različitih
19 jedinica koje su učestvovale u hapšenjima, zatvaranju,
20 ispitivanju, uz podršku administrativnih odluka, naređenja
21 koja obezbeđuju pravnu, političku i socijalnu, socijalni
22 kontekst za UZP, što je opisano u trećem odeljku našeg
23 podneska, vrlo detaljno, uključujući učešće vojne policije,
24 obveštajnih službi i uključuje prebacivanje zatvorenika između
25 različitih lokacija. Zatim izjave učesnika u UZP-u koje

1 odgovaraju kasnijim napadima ili zločinima izvedenim na
2 terenu, što je opisano u vezi sa ovim u celom odeljku 2A1
3 našeg podneska. I najzad tajne operacije da se zataškaju
4 zločini i da se oni skriju od međunarodnih posmatrača,
5 uključujući uz direktno učešće učesnika u UZP-u, kao što je
6 aktivno prikrivanje nehumanog postupanja u pritvor --
7 pritvorskim objektima koje je opisano u ovom predmetu, a ja
8 sam ga već opisla ranije tokom svog izlaganja.

9 Što se tiče ovih faktora, ja sam se između ostalog
10 oslanjala na žalbenu presudu u predmetu Šainović, zatim
11 prvostepenu presudu u predmetu Simić, prvostepenu presudu u
12 predmetu Martić i prvostepenu presudu u predmetu Krajišnik.

13 A, sada ću dati reč g. Paceu, koji će dalje opisati
14 obrazac izvršenih zločina. Hvala.

15 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Hvala, predstavnici
16 tužilaštva.

17 G. PACE: [Prevod] Dobar dan.

18 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Dobar dan, g. Pace.
19 Izvolite.

20 G. PACE: [Prevod] Hvala.

21 Moje kolege su prethodno iznele kako su optuženi
22 formulisali zajednički cilj i delile taj cilj, koji se
23 sastojao u tome da steknu i vrše kontrolu nad celim Kosovom,
24 koristeći sredstva koja između ostalog obuhvataju
25 protivzakonito zastrašivanje, zlostavljanje, vršenje nasilja

1 nad licima koje su smatrali svojim protivnicima i njihovo
2 uklanjanje.

3 Ja ću govoriti o manifestaciji tih srestava, odnosno
4 krivičnim delima za koje se tereti i koja su se obav -- koja
5 su se odigrala u zatvorskim objektima širom Kosova i u
6 delovima severne Albanije.

7 Svaka od tih lokacija predstavljena je crnom tačkom na
8 karti koju možete da vidite na ekranu. To su lokacije gde su
9 žrtve bile držane. Ukoliko ne napomenem drugačije, slajdovi se
10 mogu emitovati za javnost.

11 Lokacije koje vidite na ekranima, su one gde su žrtve u
12 ovom predmetu bile progonjene, zatvarane, protipravno ili
13 proizvoljno hapšene i zatvarane, izložene nehumanom
14 postupanju, surovom postupanju, mučenju, nestancima i
15 ubistvima. Slika koju sada vidite predstavlja 437 događaja iz
16 optužnice, koji se odnose na zatvaranje i koji su se odigrali
17 između aprila 1998 i avgusta 1999. godine. Svaki događaj
18 prikazan je plavom tačkom i nalazi se veoma blizu mesta
19 zatvaranja. Broj 1 uključuje lica koja su zatvorena na više
20 lokacija, kao što je navedeno u prilogu A uz optužnicu. To je
21 minimalni broj kada je reč o događajima o kojima govorimo.

22 Većina žrtava bili su civili, koji nisu učestvovali u
23 neprijateljstvima u vreme kada su bili uhapšeni. Kao što je
24 jasno iz same formulacije, član 14(1)(c) zakona koji odražava
25 zajednički član 3(1) Ženevskih konvencija, odnosi se na sva

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 80

1 lica koja ne učestvuju aktivno u neprijateljstvima, pod svim
2 okolnostima i bez obzira na bilo kakve osobenosti, odnosno bez
3 ikakve razlike. To dakle obuhvata zatvorene pripadnike
4 neprijateljskih snaga i pripadnike sopstvene grupe. U tom
5 smislu, upućujem na primer, na stavove 711 i 722 prvostepene
6 presude u predmetu Mustafa, kao i na stav 547 komentara MKCK-a
7 iz 2016. godine, na prvu Ženevsku konvenciju.

8 Plave tačke koje vidite na ekranu predstavljaju seljake,
9 učitelje, poslovne ljude, penzionere. One koji su se družili
10 sa Srbima. One koji su nekada radili ili su nastavili da rade
11 u državnim preduzećima, kako bi zarađivali za život u
12 najtežim vremenima. One koji se nisu priključili OVK ili joj
13 je nisu aktivno pomagali. One koji su podržavali LDK, One koji
14 su bili optuženi da su špijuni ili kolaboracionisti, često na
15 osnovu uopštenih, nepotkrepljenih glasina i nagađanja.

16 Kosovski Albanci, Srbi, Romi, Crnogorci, Bošnjaci, Makedonci,
17 muškarci, žene i deca, svi oni spadaju u tu grupu.

18 I zaista, ljudi koji su protivzakonito lišeni slobode
19 postupanjem optuženih, dolazili su iz svih profesija, ali kao
20 što možete pročitati u celom našem podnesku i kao što ste
21 nesumnjivo mogli da vidite tokom dokaza izvedenih tokom
22 suđenja, uzimanje na metu i zlostavljanje ovih žrtava od
23 strane OVK, pod komandom optuženih, odvijalo se po sličnom
24 obrascu.

25 Kao što ste ranije čuli, protivnici su ljudi koje su

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 81

1 pripadnici OVK identifikovali, uključujući pripadnike vojne
2 policije i obaveštajne službe. Imena mnogih od uhapšenih,
3 zatvaranih, ispitivanih, premlaćivanih ili ubijenih ili
4 nestalih, mogu se naći u beleškama koje su vodili pripadnici
5 OVK. Često se pominju lični podaci ili kretanje potencijalnih
6 žrtava ili se navodi da postoji nalog za njihovo hapšenje.
7 Jedan primer je P75, jedna strana je sada na ekranu, a to je
8 ranije pominjao g. Tieger i ne treba emitovati za javnost.

9 Tu ćete prepoznati ova imena, koja su podvučena i koja su
10 izvučena iz iscrpnih dokaza u ovom predmetu, koji se odnose na
11 to da su oni bili izabrani kao mete i odnosi se na njihov
12 nestanak.

13 Drugi primer je P651, opet vidite stranu iz tog dokumenta
14 i to ne treba emitovati za javnost. Ovo je primer naloga za
15 hapšenje protivnika, koji je zatvoren i zatim zlostavljan u
16 Ješkovi. Takođe, možete da vidite beleške, da je vršen nadzor
17 i praćenje istog tog lica.

18 Nekoliko žrtava uhapšene su u svojim domovima ili na
19 kontrolnim punktovima, a uhapsili su ih maskirani, naoružani
20 ljudi. U većini slučajeva, pripadnici OVK zatvorenima nisu
21 naveli nikakvo obrazloženje za njihovo hapšenje, osim
22 neadekvatnih uopštenih tvrdnji ili navoda. Neki od ovih ljudi
23 uhapšeni su, pošto im je bilo naloženo ili su pozvani da dođu
24 u štab OVK. Na primer, kao što možete da vidite iz naređenja
25 na ekranu, iz dokumenta P1105, a to se može emitovati za

1 javnost, Jakup Krasniqi je u svojstvu zamenika komandanta
2 glavnog štaba, naredio pripadniku OVK Blerimu Kuqiju, da se
3 javi u glavni štab 16. januara 1999. godine. Tog dana
4 navedenog u ovom nazivu, Kuqi je uhapšen u sedištu glavnog
5 štaba, u prisustvu Krasniqija, Rexhepa Selimija i Fatmira
6 Limaja. Dodatne detalje o tome čuli ste tokom prethodnih
7 izlaganja.

8 Kao što je ranije pomenuto u vezi sa slučajevima kao što
9 je ovaj, kada su žrtve bile pripadnici oružanih snaga,
10 uključujući OVK, te žrtve su bez obzira zaštićene po članu
11 14(1)(c) zakona.

12 U vezi sa tim, kada je reč o ocenjivanju toga da li je
13 neka žrtva imala zaštićeni status, relevantna je njihova
14 aktivnost u vreme izvršenja krivičnog dela, kao što je izneto u
15 stavovima 602, u stavu 602 komentara na Ženevsku konvenciju IV
16 iz 2025, po međunarodnom humanitarnom pravu:

17 "Odmazda nije dozvoljena ni u kom slučaju."

18 Izjašnjenje Thačijeve odbrane o statusu određenih žrtava
19 pokazuju pogrešno usredsređivanje na nekadašnje položaje na
20 kojim su oni bili, a ne na one u kome su bili u trenutku
21 hapšenja. Neke od tih tvrdnji su sasvim očigledno netačne ili
22 pogrešne.

23 Na primer, Thačijeva odbrana pominje da je svedok 1338
24 radio za policiju u trenutku kada je bio kidnapovan. Ne
25 pominje se šta je tačno bilo njegovo radno mesto, što je

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 83

1 relevantno u ovom slučaju. Ja vas pozivam da pogledate stav
2 1121 našeg podneska u vezi sa tim pitanjem. Svedok 1605 zaista
3 jeste radio kao policajac, ali ne više u trenutku kada je bio
4 uhapšen.

5 Posle hapšenja, žrtve su prebacivane na lokacije koje su
6 pripadnici OVK koristili i tamo su držane, a pripadnici OVK, a
7 u mnogim slučajevima i oficiri, koristili su ih kao svoje
8 štabove, kancelarije ili kasarne ili su držani negde u
9 blizini.

10 U Jablanici, zatvoreni su bili u jednom kompleksu, čiju
11 sliku možete sada da vidite na ekranu. To je iz dokumenta
12 P00101 [kao što je prevedeno]. Ta lokacija bila je u blizini
13 štaba OVK, koji se nalazio u kući Lahija Brahimaja.

14 Ovi slajdovi mogu da se prenose za javnost, osim ukoliko
15 ne napomenem suprotno.

16 Zatvorenici su držani u prostoriji koju vidite na levoj
17 strani ekrana i u dve prostorije u kući koja je na desnoj
18 strani. A, tu su ih Lahi i Nazmi Brahimaj ispitivali i
19 zlostavljali, njih i druge zatvorenike.

20 Na raznim lokacijama, žrtve su držane u pritvoru tokom
21 različitih vremenskih perioda, od nekoliko sati, do više dana,
22 nedelja, pa i meseci.

23 Dokumentarni dokazi potkrepljuju iskaze svedoka, u vezi
24 sa krivičnim delima za koje se tereti, uključujući to da su
25 neki od njih zapamtili crno na belo, to zbog čega su i kada

1 bili zatvoreni.

2 Dokument P738 je beležnica koja pokazuje protokol gde su
3 zabeleženi datumi zatvaranja 52 ljudi u Lapaštici. Kao što
4 možete da vidite, tu je jedno lice pod brojem 9, koje je više
5 od pet nedelja provelo u zatvoru, a lice pod brojem 8 bilo je
6 zatočeno četiri meseca.

7 Panelu su predloženi dokazi o tome da su mnogi od
8 zatvorenika bili vezani ili su imali povez preko očiju, dok su
9 ih prebacivali u zatvor ili držali u zatvoru. Mnoge žrtve
10 držane su u zaključanim prostorijama ili pod stražom, nisu
11 dobijale adekvatnu hranu, vodu, nisu imale higijenske uslove,
12 niti zdravstvenu negu.

13 U Barama, jedna žrtva provela je 20 dana od 56 dana
14 zatvora, u mračnoj prostoriji bez prozora, jedan sa dva metra,
15 a jedan mali kontejner korišćen je kao toalet. Dok je bio
16 zatvoren na drugoj lokaciji, pripadnici OVK rekli su mu da će
17 ga ubiti, kada bude smršao tako da bude kost i koža. Retko je
18 dobijao hranu i vodu, dok je bio zatvoren i smršao je 38
19 kilograma, tokom dva meseca zatočenja.

20 U Lapušniku, zatvorenici su držani u nehumanim uslovima,
21 uključujući jedno skladište i staju za krave. Jedan od
22 zatočenika opisao je uslove tako užasnim, da je smatrao da bi
23 smrt bila bolja opcija. Drugi zatvorenik iz Lapušnika se
24 obesio za vreme pritvora, u kome je tamo boravio.

25 Dok su podnosili ove nehumane uslove na mestima

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 85

1 zatvaranja, zatvorenici su bili ispitivani, često pre ili dok
2 su ih tukli. Ispitivali su ih o tome šta znaju o drugim
3 pojedincima, uključujući Srbe. Nekima su izdavane instrukcije
4 da priznaju zločine koje nisu izvršili. Mnoge su optuživali da
5 su špijuni, kolaboracionisti ili izdajnici. Mnoge su
6 ispitivali ili pretili, zbog navodnog podržavanja LDK ili
7 članstva u LDK.

8 Približno 24. juna 1998. godine, u štabu OVK u Brešancu,
9 Hashim Thaçi je pozvao poslanike u kosovskoj skupštini Avdyla
10 Ramu i Uke Bytyqi da javno odustanu, odnosno daju ostavke na
11 svoje položaje rukovodilaca LDK i da izdaju izjavu kojom
12 izražavaju podršku OVK.

13 Thaçijeva odbrana karakteriše dokaze u vezi sa ulogom
14 Hashim Thaçija u ovom događaju, ali ne uspeva da pobije
15 relevantne dokaze koji su u spisu predmeta, na koje se
16 oslanjamo u stavovima 394 do 395 našeg podneska.

17 Thaçijeva odbrana u vezi sa ovim događajem, naročito
18 ignoriše relevantne odlomke iz direktnog i dodatnog
19 ispitivanja svedoka, u stavovima 350, 351 svog podneska.

20 Thaçijeva odbrana takođe ignoriše jasnu i očiglednu
21 formulaciju relevantnih dokaza. Na primer, iz knjige svedoka
22 W4410, što sada možete videti na ekranu, gde je on napisao
23 između ostalog, da je:

24 "Hashim Thaçi insistirao da Uke treba da da jasnije
25 mišljenje o OVK, ali je on imao određene rezervacije i hteo je

1 da kaže to svojim rečima, a ne da mu to neko nametne."

2 Otprilike dva meseca posle ovog događaja, Rexhep Selimi
3 je bio prisutan i vodio je beleške dok je jedan zatvorenik bio
4 ispitivan u Likovcu. U skladu sa drugim slučajevima zatvaranja
5 koje su vršili pripadnici OVK, u ovom trenutku je u
6 Selimijevom prisustvu ovaj zatvorenik ispitivan, a i više puta
7 je pretučen na istoj toj lokaciji.

8 U vreme kada je bio zatvoren, Likovac je već bio sedište
9 glavnog štaba, gde su se održavali sastanci glavnog štaba.
10 Optuženi su to mesto posećivali i tu su održavali sastanke sa
11 predstavnicima međunarodne zajednice.

12 Sledećeg meseca, septembra 1998. godine i Rexhep Selimi i
13 Hashim Thači, učestvovali su u još jednom događaju kada su
14 zatvorenici ispitivani i zlostavljani. Thači i Selimi su došli
15 u lokalnu kancelariju LDK u Ćirezu, gde su bili zatvoreni
16 pripadnici delegacije poslanika iz skupštine Kosova, Albanci
17 po nacionalnosti, a u zatočenju su ih držali članovi OVK.
18 Selimi i drugi su prebacili 13 članova ove delegacije u školsku
19 zgradu u selu Bajice koju je OVK koristila, gde je grupa
20 maskiranih pripadnika OVK teško pretukla najmanje šest tih
21 ljudi.

22 Thači je zatim ispitivao zatvorene zajedno sa Sabitom
23 Gecijem. Thači ih je pominjao kao Rugovinke ljude,
24 institucionaliste i zahtevao od njih da daju ostavku na svoja
25 poslanička mesta i da napišu izjave kojim će se odreći

1 Ibrahima Rugove kao izdajnika. Thačiju je rečeno da su
2 zatočeni bili zlostavljani i on je lično mogao da vidi njihove
3 povrede. Thači i Sabit Geci su zatim odveli zatvorene u
4 Krasmirovac, gde je Geci u Thačijevom prisustvu pretio jednom
5 od njih da će ga ubiti, a Thači lično je pretio drugom licu.

6 Thačijeva odbrana u svom pokušaju da u pravnom smislu
7 opravda pritvaranje ove delegacije, pozivajući se na
8 ovlašćenja tužilaštva da po zakonu nekoga zatvori i da ima
9 ovlašćenje za to je simptomatično za nelogičnu prirodu
10 izjanjenja odbrane u vezi sa ovim događajem. Kao što je na
11 primer izneto u odluci o potvrđivanju optužnice, lišenje
12 slobode od strane pripadnika OVK moralo bi da bude opravdano
13 na osnovu krivičnog postupka ili razumnih osnova da se veruje
14 da postoji bezbednosna zabrinutost i da je njihovo zatvaranje
15 "apsolutno neophodno."

16 U predmetu Shala, panel apelacionog suda je konstatovao
17 da, kako bi pritvaranje bilo apsolutno neophodno, mora da
18 postoji ozbiljan i legitiman razlog da se smatra da dato lice
19 svojim aktivnostima, saznanjima ili kvalifikacijama,
20 predstavlja istinsku pretnju po vlasti koje su prisutne ili po
21 buduću bezbednost.

22 Thačijeva odbrana pokušava da okarakteriše zatvaranje
23 članova delegacije, kao ništa drugo nego nešto što je urađeno
24 iz humanitarnih razloga, čime se očito ne uzimaju u obzir
25 dokazi koji ukazuju na to da uopšte nije bilo potrebno da se

1 to uradi.

2 Thačijeva odbrana pokušava da pogrešno iznese tvrdnju
3 koju je izneo i sam Hashim Thači tokom razgovora sa
4 tužilaštvom u pogledu statusa članova delegacije i to upravo
5 sada vidimo na ekranu.

6 Na ekranu vidite odlomak iz dokumenta P739.8. Suprotno
7 onome što g. Thači ovde kaže, oni koji su bili članovi
8 parlamentarne delegacije koji su zatvoreni u Ćirezu su bili
9 civili. Thači pogrešno prikazuje pojam "borca," što je
10 očigledan pokušaj da se opravda ova njegova krivična
11 aktivnost.

12 Za razliku od selektivnog pristupa Thačijeve i Selimijeve
13 odbrane dokazima u pogledu incidenta u Ćirezu, panel mora da
14 uzme u obzir sve dokaze u celosti, uključujući dokumentarne
15 dokaze poput saopštenja za štampu direkcije vojne policije OVK
16 iz P158.

17 Kada je reč o ovom događaju i drugim događajima, panel
18 može i treba da se pozove na ranije detaljne, verodostojne,
19 konzistentne i potkrepljene iskaze relevantnih svedoka, koje
20 ukazuju na to da se radilo o izjavama koje nisu verodostojne i
21 koje su podstaknute strahom.

22 Panel takođe treba da se pozove i na raniji iskaz Thačija
23 u pogledu ovog događaja, a ne na njegove kasnije pokušaje da
24 ne kaže istinu.

25 Pozivam vas da pogledate šta je Thači izjavio u januaru

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 89

1 2020, kada je razgovarao sa tužilaštvom. Pročitaću šta tu
2 piše:

3 "U to vreme u Bajici, da li ste bili svedok povreda g.
4 Dedaja?"

5 "Nisam, ali čuo sam da je povređen. Nisam video jer je
6 bio u odeći, ali ništa nisam video na njegovom licu."

7 "Da li znate da su oni u to vreme bili zlostavljani ili
8 kako ste to znali?"

9 "Čuo sam od vojnika koji su bili prisutni."

10 "U to vreme?"

11 "Da, pre nego što sam otišao u školu u Bajici."

12 "Vama su vojnici pre nego što ste otišli u Bajice, rekli
13 da su g. Dedaj i g. Bardyl zlostavljani?"

14 "Da."

15 "Po njihovim rečima, ko je vrši premlaćivanje?"

16 "Rekli su mi, ali ja sam to proverio kada sam tamo došao
17 i o tome ćemo govoriti u sledećem razgovoru."

18 Međutim, tokom tog sledećeg razgovora svega šest meseci
19 kasnije, g. Thaçi daje drugačiju verziju događaja koja nije
20 dosledna niti logična i povrede o kojima je govorio pre šest
21 meseci, kaže da su bile moralne prirode, a ne fizičke. Ja se
22 pozivam na P742.3.

23 Osim ukoliko nije govorio o fizičkim povredama, nema ni
24 jednog razloga zašto bi g. Thaçi u januaru 2020, govorio o
25 tome da je jedna od žrtava bila obučena i da zbog toga nije

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 90

1 video povrede na tom, na toj žrtvi, niti bi g. Thači odgovorio
2 rečima, "rekli su mi, " kada je upitan, "Šta su rekli, ko je
3 vršio premlaćivanje?"

4 Nekih mesec dana nakon događaja u Ćirez, Hashim Thači
5 zajedno sa Fatmirom Limajem ispitivao je dva srpska novinara
6 dok su bili zatvoreni u Sedlaru. Činjenica da same žrtve nisu
7 mogle da prepoznaju Thačija kao jedno od lica koja su ih
8 ispitivala, ne umanjuje značaj iskaza svedoka 4839, koji je
9 prevodio za Thačija tokom ispitivanja.

10 U svoju argumentaciju u vezi sa ovim događajm, Thačijeva
11 odbrana tvrdi da svedok 4839 nije mogao da prepozna ulogu
12 Thačijeve, prirodu Thačijeve uloge. Međutim, dokaze koje
13 citiraju, potvrđuju tvrdnju da je svedok znao da je Thači u
14 političkoj direkciji, odnosno direkciji za politička pitanja.
15 Međutim, konkretna saznanja o ulozi Thačija u OVK u to vreme,
16 nije relevantno za pitanje toga da li je učestvovao u
17 ispitivanju.

18 Kada je reč o tome da Thačijeva odbrana nepotkrepljeno
19 tvrdi nešto u vezi pouzdanosti svedoka 4839, uključujući u
20 vezi sa ovim događajem, ja vas pozivam časni sude da pogledate
21 stavove 1441, do 1447 njihovog -- našeg podneska.

22 Pretnje i ispitivanje koje su vršili pripadnici OVK,
23 odgovarali su pretnjama iznetim u saopštenjima, javnim
24 izjavama glavnog štaba.

25 Dok su prebacivana, prebacivane dve žrtve na zatočenički

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 91

1 objekat, gde su bili zatvoreni tokom mesec dana, pripadnici
2 OVK koji su se predstavili kao ljudi iz glavnog štaba su
3 pretukli dve žrtve. Rekli su im da će ih kazniti smrću, da je
4 Ibrahim Rugova izdajnik, a da je LDK UDBA.

5 Isto tako, pri hapšenju još dve žrtve koje su kasnije
6 zatvorene u Likovcu, pripadnici OVK su im rekli da će ih
7 pogubiti zato što su iz LDK, izdajice i srpski
8 kolaboracionisti. Nakon što je zatvorena u Likovcu, jedna od
9 žrtava je optužena da je špijun i kolaboracionista. Pripadnici
10 OVK su mu rekli da će ga ubiti, odnosno [Ispravka prevodioca]
11 da će ubiti sve one koji podržavaju Rugovu i pitali ga zašto
12 nije na strani Hashima Thaçija.

13 Takve pretnje i ispitivanja odgovaraju na primer
14 formulacije iz P269_ET.5 koju vidite sada na ekranu. To je
15 saopštenje broj 21, u kome glavni štab kaže da neće imati
16 milosti protiv okupatora i izdajica, kao što možemo videti na
17 ekranu.

18 P283 koji sada vidite na ekranu, to je saopštenje 43.
19 Vidite da glavni štab poziva nakon što je pozvao sve sposobne
20 Albance da pristupe u redove OVK, poziva, odnosno iznosi
21 pretnje smrću neprijateljima i izdajicama.

22 U P287, na ekranu, saopštenje 48, glavni štab je pozvao
23 "sve razumne političke snage" da se udalje od
24 "intranacionalističke, lažne politike koja vodi ka podeli i
25 anarhija koju sprovode fiktivne institucije, kako bi se

1 elminisale istinske državne institucije i OVK."

2 Glavni štab, kao što vidite, kaže:

3 "Svaka mera kojom se ugrožavaju interesi domovine i
4 ciljevi oslobodilačkog rata, biće osuđena i kažnjena."

5 Pripadnici OVK koriste formulacije prilikom ispitivanja i
6 prećenja zatvorenici, odgovaraju jeziku koji koristi Jakup
7 Krasniqi u P809, kao i što kaže Hashim Thaçi u P387, kao i
8 Rexhep Selimi tokom svedočenja 26. juna 2024.

9 I još jedna karakteristika tih zatvaranja je da
10 zatvorenici nisu imali pravo na odgovarajući sudski proces i
11 jemstva. U najvećem broju slučajeva, oni nisu dobili
12 odgovarajuće informacije o tome zašto su uhapšeni ili
13 zatvoreni. Ni jednom nije pružena mogućnost da ospori svoje
14 hapšenje ili zatvaranje, nisu izvedeni pred sudiju ili
15 nadležni organ, niti su optuženi za neko krivično delo, niti
16 im je izrečena kazna.

17 Kao što je moj kolega ranije rekao, Hashim Thaçi i Fatmir
18 Limaj, lagali su o postojanju takvih procesnih prava, kada su
19 u novembru 1998 razgovarali sa predstavnicima Human Rights
20 Watch-a. Ali, čak i njihova laž, odnosno da su dva srpska
21 novinara zatvorena i da im je suđeno u odsustvu bez branilaca
22 i da sada služe kaznu zatvora, pokazuje da nije postojao
23 odgovarajući sudski postupak.

24 I kao što smo videli, nekoliko godina kasnije Thaçi je
25 potvrdio "da OVK nije imala nikakav pravosudni ili pravni

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 93

1 mehanizam. To je nešto što je izmišljeno." Taj citat je iz
2 P742.14.

3 Garancije valjanog sudskog postupka su izostale i
4 prilikom ispitivanja na određenim lokacijama, koje su vršili
5 pripadnici OVK, a koji su postupali u pseudo sudskom svojstvu.

6 Časni sude, ovo je dobar trenutak za pauzu.

7 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] U redu. Sada ćemo
8 se zaustaviti i imati pauzu za ručak. Nastavljamo sa radom u
9 14:30.

10 --- Pauza za ručak u 12:46 časova

11 --- Nastavak sa radom u 14:30 časova

12 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] U redu, G. Pace.
13 Možemo da čujemo nastavak vašeg izlaganja.

14 G. PACE: [Prevod] Hvala, časni sude.

15 Neposredno pre pauze, rekao sam da garancije valjanog
16 postupka su nedostajale i prilikom ispitivanja na određenim
17 lokacijama.

18 Da li je sada u redu?

19 Nisam siguran da ja to mogu da popravim.

20 [Konsultacije panela i sudskog službenika]

21 G. PACE: [Prevod] Hvala.

22 Neposredno pre pauze sam rekao da garancije valjanog
23 procesa su nedostajale i prilikom ispitivanja na određenim
24 lokacijama, koje su vršili pripadnici OVK, koji su postupali u
25 pseudo pravosudnom svojstvu.

1 Na primer, jedna žrtva je bila na montiranom suđenju u
2 štabu brigade, gde je bila zatvorena. Dok su je tukli, tu
3 žrtvu, odnosno tog čoveka su ispitivali o tome da hoće da
4 osujeti ratni napor i da je prisutvovao sastancima sa
5 predsednikom Rugovom. Onda ga, onda su ga obavestili da je
6 dato naređenje da on bude poslat u operativnu zonu, u kojoj je
7 bila ta brigada.

8 Kada je prebačen, on je tada izveden na još jedno
9 montirano suđenje, ali je tada između ostalog osumnjičen da je
10 širio propagandu protiv OVK. U štabu operativne zone su ga
11 ispitivali o njegovom, njegovoj povezanosti sa LDK. Nikakvi
12 dokazi nisu izvedeni protiv njega i nije imao pravnog
13 zastupnika. Međutim, rečeno mu je da je osuđen na nekoliko
14 meseci zatvora. Njemu nije pružena mogućnost da uloži žalbu na
15 presudu i kaznu.

16 U 275 stavu Veselijeveog podneska se kaže da je ovaj
17 događaj zapravo bio čisto lokalni spor, ali to opovrgavaju
18 dokazi, između ostalog i činjenica da je više aktera na strani
19 OVK na nivou brigade i zone učestvovalo u tome, kao što se
20 navodi u stavovima 1080 do 1090 našeg završnog podneska. Među
21 tim dokazima nalazi se i iskaz svedoka, zatim ti dokazi su
22 potkrepljeni svedočenjem prihvaćenim po pravlu 153, kao i
23 dokumentarnim dokazima.

24 Obaveza da se poštuju odredbe zajedničkog člana 3, je
25 automatska i apsolutna, kako za državne, tako -- za državne,

1 tako i nedržavne strane učesnice u sukobu. Međutim, u stavu
2 834 svog podneska, Veselijeva odbrana se poziva na navodnu
3 obavezu valjanog postupka, sudskog postupka, što znači da oni
4 ne prihvataju da su postojale garancije valjanog postupka
5 tokom sukoba. Njihov podnesak mora da se shvati u kontekstu u
6 kom je funkcionisala OVK i da na nivou OVK su se stvari
7 odvijale shodno datoj situaciji. Međutim, oni nikakvu potkrepu
8 za tu tvrdnju nisu izneli.

9 U daljoj rečenici u Veselijevom podnesku, citira se jedna
10 analiza sa, iz Međunarodnog Crvenog krsta, u kojoj se kaže da
11 većina nedržavnih oružanih grupa ne bi bile u mogućnosti da
12 ponude *habeas corpus*. Međutim, to ne ide u prilog Veselijevom
13 argumentu.

14 Kao što se navodi u fusnoti 42 te analize, kaže se:

15 "Nema sumnje da međunarodno humanitarno pravo obavezuje
16 nedržavne oružane grupe, da budu, da postupaju u skladu sa
17 međunarodnim pravom, kao što stoji u odgovarajućim odredbama i
18 običajnom međunarodnom humanitarnom pravu."

19 I kao što piše u toj analizi, iako u članu 3 se kaže da
20 ne -- se ne navode konkretne sudske garancije, uopšteno je
21 prihvaćeno da član 75(4) API-ja, može da odražava običajno
22 pravo koje je merodavno za sve vrste sukoba. Među uslovima za
23 član 75(4) API-ja je i odredba o obave -- da se optuženi
24 obavesti bez kašnjenja, za šta se tereti i da mu se garantuju
25 sva nužna prava i sredstva odbrane, kao i pravo da bude

1 prisutan dok mu se sudi.

2 Čak i ako panel smatra da okolnosti OVK su bile takve da
3 na svom nivou organizacije i s obzirom na prirodu
4 fundamentalnih i osnovnih garancija valjanog procesa, da je,
5 da je to dovedeno u pitanje, a to je suprotno Veselijevoj
6 tvrdnji, na osnovu zakona se nije moglo tražiti od OVK da radi
7 ono što je nemoguće.

8 U saopštenjima i drugim javnim izjavama, a neke smo već
9 pogledali, a to nisu samo dokumenti glavnog štaba kojima se
10 govori o zatočeničkim objektima širom Kosova i u severnoj
11 Albaniji, kao što možete videti u P0166, to su propisi koje je
12 sačinio Jakup Krasniqi, pripadnicima OVK se nalaže da u svakom
13 trenutku moraju postupati bez milosti.

14 Ta uputstva su sledeća. Da udaraju zatvorenike svuda po
15 telu. Da mogu da ih tuku bocama, bejzbol palicama, drvenim
16 šipkama, metalnim šipkama. Da mogu da ih ubadaju noževima, da
17 ih podvrgavaju elektro-šokovima, između ostalog.

18 U Klečkoj, Rexhep Selimi je tukao jednog zatvorenika
19 plastičnim cevima, a u Dobratini pripadnici vojne policije su
20 takođe tukli jednog zatočenika plastičnom šipkom.

21 Žrtve na lokacijama poput Likovca, Bara, Zlaša, Đilana,
22 Verbana, Budakova, Ješkova, Tusuz, u zgradi MUP-a, na još
23 jednoj lokaciji u Prizrenu, u Kukešu, Cahanu, Jablanici,
24 Lapušniku, Mališevu i Klečkoj, gubile su svest, usled teškog
25 premlaćivanja ili zbog teških uslova u kojima su držani.

1 Kao što pokazuje pravosnažno usvojena činjenica 676,
2 učestalost premlaćivanja u Kukešu je bila takva, da su
3 zatočenici živeli u stalnom strahu da će biti izloženi
4 dodatnom nasilju ili ubijeni.

5 Jedan zatočenik iz Lapaštice je rekao da je molio da ga
6 ubiju pucajući u glavu, a ne da ga više tuku.

7 Nekim žrtvama su polomljena rebra, a nekima zubi, a
8 nekima i jedno i drugo.

9 U Verbanu i Lapušniku su zatočenicima čupali nokte. Kada
10 je reč o žrtvi iz Lapušnika, to je bilo zato što je pomogao
11 jednom drugom zatočeniku, kome su odsekli prste.

12 Žrtve su tučene u prisustvu jedni drugih ili im je
13 naloženo da se međusobno tuku. To što su ih više puta tukli,
14 nije bio jedini oblik zlostavljanja.

15 Imovina nekoliko zatočenika, uključujući novac i vozila
16 im je oduzeta i nikad im nije vraćena.

17 U Bubelu su zatočenici morali da seku drva.

18 U Kukešu, zatočenici su morali da istovaruju kamion sa
19 robom za OVK ili da čiste sobe i toalete.

20 U Budakovu, zatočenici su morali da kopaju rovove. U
21 Likovcu, zatočenici su morali da peru pod, koji je bio pun
22 krvi.

23 A, u Lapušniku, zatočenici su morali da sahrane tela
24 drugih zatočenika, koja su bila unakažena.

25 U Lapaštci, zatvorenici su odvezeni u jedno šumovito

1 područje i zatim im je data lopata da iskopaju vlastiti grob.

2 I druge, drugi vidovi zlostavljanja kojima su
3 podvrgavani, su ugrožavali njihovo dostojanstvo.

4 U Tasliću, zatvorenici su bili pridlo [sic], primorani da
5 se svuku i da ostanu svučeni u donji veš.

6 Kao što to potkrepljuju pravosnažno utvrđene činjenice,
7 jedan zatvorenik u Zlašu je bio podvrgnut lažnom pogubljenju.
8 Pripadnici OVK su na njega mokrili, odnosno mokrili su na
9 jednog drugog zatvorenika, koji se nalazio na istoj lokaciji.

10 U Sedlaru, jedan zatvorenik koji se osećao bespomoćnim u
11 datim okolnostima, morao je da skine pantalone, pošto je
12 primio naređenje od vojnika OVK, da tako postupi.

13 Takođe su zatvorenici podvrgavani drugim oblicima
14 psihološkog mučenja.

15 U Vrbanju, pripadnici OVK su pretili zatvorenicima
16 pogubljenjem. Takođe su lagali da su im, da im je rodbina
17 pobijena.

18 Mnogi zatvorenici su čuli druge kako vrište u
19 prostorijama u kojima su pod -- podvrgavani zlostavljanju.

20 Jedan od njih je, kao što vidite na ekranu, izjavio, u
21 pitanju je zatvorenik iz Gnjlana:

22 "Dok sam bio u prostoriji, mogao sam da čujem krike iz
23 druge sobe. A, kada kažem krike, mislim na ljudske krike, mada
24 je to više zvučalo kao cviljenje neke životinje. To su bili
25 takvi krice, da vam se krv smrzne u žilama. Kad bi ste to sada

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 99

1 čuli, krv bi vam se smrznula u žilama. To su bili neverovatni
2 krici. I kad god bi ste čuli krike, onda bi neko izašao iz
3 prostorije, a kada bi se otvorila vrata, ti krici bi postali
4 još glasniji."

5 Osim premlaćivanja, takođe se časnici sude, kao što ste
6 nesumnjivo primetili, često događalo da pripadnici OVK
7 premeste nekoliko zatvorenika, da ih prebacuju sa jednog, iz
8 jednog objekta u drugi, u istom gradu ili u selu, dok su duli
9 [sic], drugi prebacivani u neke druge objekte OVK na drugom
10 području, na primer, na teritoriji neke druge operativne zone
11 ili su prebacivani iz Albanije na Kosovo i obratno.

12 Dokazi o takvim premeštanjima zatvorenika, u kojima su
13 učestvovali brojni pripadnici OVK, pokazuju da su ljudi
14 hapšeni, premeštani, zatvarani, saslušavani i zlostavljani.
15 Stoga vas pozivamo da odbijete argumente odbrane, prema kojima
16 su ta krivična dela bili pojedinačni činovi osвете, u koje su
17 se upuštali samo neki neposlušni pripadnici.

18 Primera radi, imamo i iskaze svedoka i dokumentarne
19 dokaze, uz pravosnažno utvrđene činjenice, koji pokazuju da je
20 više zatvorenika držano u Ivaji, u matru [sic] martu 1999.
21 godine. Oni su se pre toga nalazili na jednoj drugoj lokaciji.
22 Među njima četvorica više nikada nisu viđeni [sic], viđeni
23 živi. Vidite dokument sa tim u vezi, sada prikazan na ekranu.
24 Brojni pripadnici OVK su se upuštali u fiz -- u čineve fizičke
25 brutalnosti i zlostavljanja zatvorenika.

1 Kao što smo to malo -- maločas videli, činjenično stanje
2 u vezi sa ovim maločas pomenutim slučajem, utvrđeno je tokom
3 jednog ranijeg suđenja.

4 Kao što je to slučaj i sa drugim primerima koje smo
5 naveli i činjenično stanje i relevantni dokazi, jasno pokazuju
6 da Krasniqijeva odbrana iskrivljuje stvarnost kada kaže, da su
7 sva krivična dela vršena samo u odgovor na srpske napade ili
8 kako bi se razrešile rasprave i sukobi lične prirode.

9 U Thačijevom završnom podnesku, pominje se iskaz jedne od
10 žrtava zatvorenika, vidite sada to prikazano na ekranu. U
11 pitanju je jedna od žrtanja [sic], žrtava iz Ivanje.

12 U vezi sa ovim argumentima i drugim sličnim argumentima
13 koje neretko iznose timovi odbrane, mišljenje žrtve ili rođaka
14 žrtve u pogledu toga zbog čega je data žrtva bila uhapšena ili
15 zatvorena, treba razmotriti sa velikom predostrožnošću. Kao
16 što su to svedoci objasnili, optužbe za kolaboraciju bile su
17 propraćene stigmom i to doživotnom. U tom kontekstu,
18 razumljivo je da su se neki svedoci pozivali na razne druge
19 stvari, u pokušajima da obrazlože zbog čega su bili žrtve
20 zlostavljanja, između ostalog i dok su svedočili.

21 U sklopu iste argumentacije, koja se odnosi za krivična
22 dela za koja se optuženi tereti, Thačijeva odbrana tvrdi da su
23 svi ljudi koji su bili zatvoreni u rukama svedoka W04337, bili
24 zatvoreni zbog sporova lične prirode. Međutim, to ne
25 potkrepljuju dokazi koje oni citiraju u fusnoti 253 svog

1 podneska.

2 Naprotiv, dokazi pokazuju da, tokom svog zatočeništva
3 koje je trajalo mesec dana, da su različita druga lica koja su
4 bila zatvorena zajedno sa pomenutim, da su se tu nalazili iz
5 razloga koji nikakve veze nisu imale, imali sa privatnim
6 sporovima, između ostalog, zato što su podržvali stranku LDK,
7 zato što se nisu zaustavili na nekom kontrolnom punktu OVK i
8 zato što su stupali u komunikaciju sa licima srpske
9 nacionalnosti. S tim u vezi, pozivam panel da pogleda na
10 primer, dokazni predmet P206, stranice koje se završavaju
11 brojevima 621, 623, 632, 633 i dokazni predmet P202, stranice
12 koje završavaju brojevima 836, 839 i 840.

13 Odbrana tvrdi da je veliki broj krivičnih dela koje su
14 izvršili neposredni učinioci, da su motivacija za ta krivična
15 dela bila lične, da su motivacije bile lične prirode, kao što
16 stoji u stavu 1365 našeg podneska. Oružani sukob ne mora da
17 bude uzrok koji je doveo do izvršenja krivičnog dela, ali
18 potrebno je da je odigrao važnu ulogu i omogućivši učiniocu da
19 izvrši krivično delo, utičući na njegovu odluku da ga izvrši,
20 na način na koji je krivično delo izvršeno ili na cilj u kojem
21 je krivično delo izvršeno. Kada je postojanje takve spone
22 utvrđeno, dodatni motivi lične prirode kao što je na primer
23 želja za osvetom, ne utiču na klasifikaciju datih krivičnih
24 dela. Ona se i dalje klasifikuju kao ratni zločini. Merodavno
25 pravo je jasno s tim u vezi, kao što je to i sam sud naveo u

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 102

stavu 770, drugostepene presude u predmetu Shala.

Da se vratimo sada na trenutak na premeštanje zatvorenika, koja su vršili pripadnici OVK. Povremeno, takve zatvorenike po njihovom premeštanju više niko nikada nije video žive. U junu 1998. godine, dvojica protivnika OVK su uhapšena, saslušana i u jednom slučaju teško pretučena, u sedištu OVK u Drenovcu. Zatim su ih Hashim Taçi i Kadri Veseli lično odveli u smeru glavnog štaba OVK. Taçi i Veseli su prvobitno bili u društvu sa Rexhepom Selimijem, tokom prevoženja tog zatvorenika. Dvojica protivnika, njih više niko nikada nije video, niti je za njih čuo.

Odbrana tvrdi da dokazi povezani sa ovim slučajem, se zasnivaju na navodima koji nisu dosledni.

Odbrana takođe pokušava da opovrgne dokaznu snagu nekih iskaza.

Međutim, izjava koju je Rexhep Selimi dao tužilaštvu, predstavlja nepokrizni [sic], neposredni dokaz o Taçijevom učešću u ovom slučaju, između ostalog i zbog toga što u istoj izjavi Selimi poka -- ukazuje na to da je i sam bio upleten u ovaj slučaj. Samim time, Selimi je svedočio suprotno vlastitom interesu, te prema tome, taj deo njegove izjave pouzdan.

Suprotno tvrdnjama koje iznosi Veseli, Rexhep Selimi nije povukao svoju tvrdnju da je i Kadri Veseli učestvovao u premeštanju ovih zatvorenika. On je prvobitno izrazio izvesnu sumnju u pogledu toga da li je Vesli bio prisutan u vreme

1 događaja, ali je na kraju se prisetio tačnije svega što se
2 dogodilo i to 2003. godine, pa je tada izneo da je Veseli bio
3 sa njim i sa Thačijem, kada su prevozili jednu od žrtava.
4 Pozivam se na dokazni predmet P761.1.

5 Selimijeva tvrdnja da je svedok manipulisao, pretio
6 Selimiju i da je nad njime vršio pritisak, kako bi pružio
7 informacije u vezi sa tim slučajem, nije ubedljiva, naročito
8 kada se imaju u vidu inkriminišući dokazi protiv Selimija,
9 koje je on sam pružio u svom iskazu pred tužilaštvom.

10 Takođe, odbrana Veselijeve odbrane, prema kojima su u
11 pitanju iskazi iz druge ruke, koji nisu potkrepljeni,
12 prenebregava činjenicu da su relevantni svedoci podvrgnuti
13 unakrsnom ispitivanju.

14 Alternativne teze u vezi sa tim slučajem, koje su izneli,
15 koje se iznose u podnescima odbrane, opovrgavaju dokazi u
16 spisu predmeta, između ostalog iz razloga koje navodim u
17 stavovima 766 do 770 našeg podneska.

18 Selimijeva -- argumentacija sa tim u vezi nije logična,
19 niti je utemeljena.

20 Premeštanje ovih protivnika OVK nije jedini slučaj
21 premeštanja zatvorenika, u kojem je učestvovao Kadri Veseli. U
22 martu 1999, Veseli je prebacio jednog zatvorenika iz Drenice,
23 u zatvor u Klečki, pošto je prethodno taj zatvorenik pretučen
24 i držan od strane pripadnika OVK.

25 Takođe, nešto što se često javlja u iskazima i dokazima

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 104

1 ove vrste, jeste to da su lica koja su bila zatvorena na više
2 lokacija, puštena na slobodu samo zato što su se očekivale
3 srpske ofanzive ili napadi KFOR-a. A, u izvesnim slučajevima
4 su pušteni na slobodu, samo pod pritiskom međunarodne
5 zajednice.

6 Pripadnici OVK koji su bili pod efektivnom kontrolom
7 optuženih, su postupali na taj način, prema svojim nepsorednim
8 žrtvama, ali ne samo prema njima. Takođe su i rodbina žrtava
9 bila podvrgnuta sličnom obrascu ponašanja. Njima često nije
10 bilo omogućeno da obiđu svoje rođake u zatočeništvu,
11 opovrgavano je uopšte da je njihova rodbina uhapšena ili
12 zatvorena. Pripadnici OVK su odbijali da im pruže informacije
13 o sudbini njihovim rođaka. Ponekad su im davane lažne
14 informacije. Ponekad su i sami rođaci bili, bi bili pretučeni,
15 kada bi pokušali da se raspitaju za sudbinu svojih bliskih i
16 dragih.

17 Panel ima nadležnost nad krivičnim delom prisilnog
18 nestanka, kao što ima nadležnost i nad krivičnim delom
19 proizvoljnog lišenje slobode. Sam panel je u vezi sa tim izneo
20 obrazloženje, u odluci drugo -- žalbenog panela broj 1A9F30.
21 Tužilaštvo se oslanja na tu odluku, kada su u pitanju obeležja
22 navedenih krivičnih dela.

23 Još jedna zajednička crta sa kojom su se suočili svi
24 rođaci različitih žrtava, jeste da nisu uspeali da do kraja
25 razjasne šta se dogodilo sa članovima njihovih porodica.

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 105

1 Posmrtni ostaci žrtava koje su bile zatvorene na različitim
2 lokacijama, između ostalog u Likovcu, Jablanici, u Drenovcu,
3 Klečki, u Varošu, Orahovcu i Nerodimlju, nikada nisu
4 pronađeni. Pripadnici OVK, rodbini žrtava nikada nisu dali
5 informacije s tim u vezi.

6 Odbrana se nije suprotstavila prihvatanju u dokaze iskaza
7 o krivičnim delima izvršenim u Nerodmilju, po pravilima 155 i
8 153.

9 Kada je reč o Novom Brdu, dokazi o krivičnim delima koji
10 su tamo izvršeni, njih je izneo svedok tužilaštva, čiji iskaz
11 takođe usvojen u dokaze po pravilu 153. Odbrana je izjavila da
12 ne ulaže prigovor na to da se dokazi usvoje u spis predmeta na
13 taj način i u svoje vreme, takođe nije uopšte odgovorila na
14 zahtev tužilaštva da se tako postupi. Uprkos tome, odbrana
15 takođe nije na -- napomenula da bi želela da unakrsno ispituje
16 svedoke, ako bi bila u prilici da to učini.

17 Prema tome, iskazi datih svedoka su pouzdani, dosledni i
18 detaljni. Isto važi i za jedan iskaz, koji je dat na osnovu
19 pravila 154. Pozivam se na stranicu zapisnika 4868. I krivična
20 dela koja se tu opisuju su potkrepljena i spadaju u obrazac
21 ponašanja, kakav je bio prisutan u zoni Kadraka [kao što je
22 prevedeno] i uopšte uzev šire, tokom datog vremenskog perioda.

23 U nekim slučajevima jesu pronađeni leševi žrtava ubistva,
24 no pokazalo bi se da su ih pripadnici OVK namerno ostavljali
25 po poljima, po putevima i na drugim, u drugim javnim

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 106

1 prostorima. Žrtve ubistva su sada prikazane crvenim tačkama na
2 ekranu.

3 Dokaz pokazuju, kao i obdukcioni nalazi, da su na telima
4 ovih žrtava pronalažene slične ozlede. Tela žrtava koje su
5 bile zatvorene, na primer u Likovcu, Lapušniku, Mališevu,
6 Bajgori, Lapaštici, Klečki, pretrpela su slične povrede. To su
7 povrede iz vatrenog oružja, često višestruke, u nivou glave i
8 na području grudi. Takođe su tela bila sečena oštrim
9 predmetima ili su pak nano -- nanošene povrede tupim
10 predmetima. Sa tim u vezi, raspolažemo izveštajem patologa,
11 stručnjaka za sudsku medicinu.

12 Takođe, imamo i druge forenzičke dokaze, koji su
13 prihvaćeni u dokaze u ovom predmetu i koji potvrđuju identitet
14 žrtve ubistva, putem testiranja DNK. Imamo i iskaz veštaka sa
15 tim u vezi, koji je predložen svedoku.

16 Veseliјеva odbrana tvrdi, da forenzički dokazi koji su
17 prihvaćeni u spis nezavisno od svedoka, nikada nisu bili
18 podvrgnuti unakrsnom ispitivanju. No, odbrana je imala prilike
19 da iznese pismenu argumentaciju i u svom završnom podnesku, a
20 i u samo vreme kada je traženo prihvatanje ovih dokaza.

21 Odbrana je mogla da predloži ove dokaze relevantnim svedocima,
22 uključujući drugim veštacima stručne medicine, koji jesu
23 usmeno svedočili. Ništa nije onemogućavalo odbrani da pozove
24 svoje svedoke, koji bi ocenili već prethodno predložene dokaze.

25 Prema tome, argumenti Veseliјеve odbrane, da se ne

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 107

1 možemo, prema kojima se ne možemo osloniti na određene
2 obdukcione nalaze i DNK analize, te argumente treba odbiti,
3 jer su to zapravo pokušaji da se ponovo otvore određena sporna
4 pitanja, koja su prethodno već bila predmet inter --
5 interlokutorne žalbe i odlu -- odluke. Sa tim u vezi, pozivam
6 se na stavove 38 do 42 našeg odgovora, podnesak 1A40F6.

7 Što se tiče argumentacije Selimijeve odbrane, u vezi sa
8 okolnostima smrti jednog broja žrtava, u toj argumentaciji se
9 vidno prenebregna [sic], prenebregavaju relevantni detalji i
10 iskazi. Primera radi, pozivam panel da uporedi argumentaciju
11 Selimijeve odbrane iz stava 647 njihovog podneska, u vezi sa
12 ubistvom šest žrtava, da to dakle uporedi sa stavovima 651 do
13 657 našeg podneska [sic], podneska i svim dokazima koje mi tu
14 nabrajamo. Dokazi obuhvataju konkretne pretnje smrću, koje su
15 iznosili pripadnici OVK u odnosu na žrtve, zatim činjenicu da
16 je kratak vremenski period prošao od trenutka kada su žrtve
17 poslednji put viđene u rukama OVK i trenutka kada su pronađeni
18 njihovi leševi.

19 A, takođe raspoložemo i nizom drugih dokaza, koji kada se
20 svi sagledaju zajedno, dovode do jednog razumnog zaključka, a
21 to je da su ti ljudi poginuli u rukama OVK.

22 Još jedan obrazac, jedan scenario, koji ste sigurno
23 uočili časni sude, se odnosi na to da su pripadnici OVK na
24 svim nivoima učestvovali u izvršenju zločina. Imenovani
25 učesnici u UZP-u, su zauzimali položaje u višem, na višim

1 stepenima hijerar -- hijerarhijske lestvice OVK, ali oni ne
2 predstavljaju izuzetak.

3 Kao što je to potvrdio Rexhep Selimi, učesnik u UZP-u
4 Sabit Geci je bio među onima koji su bili u redovima OVK 1997.
5 godine. On je upravljao obaveštajnom jedinicom u Drenici, koja
6 je raportirala Kadriju Veseliju i glavnom štabu. Kadri Veseli
7 je priznao da je poznavao Gecija i da se sastajao sa njim više
8 puta, između ostalog u martu 1998, u Drenici.

9 Veselijeva odbrana pokušava da uspostavi distancu između
10 Veselija i Gecija, pre svega oslanjajući se na jezičke
11 spekulacije. Oni tvrde da se Geci sam predstavljao kao
12 pripadnik tajne službe, a ne obaveštajne službe. Međutim,
13 njihova argumentacija nije ubedljiva.

14 Na primer, ako pogledamo privremene propise o unutrašnjoj
15 organizaciji života u vojsci, sada je to predočeno na ekranu,
16 u samom, sam generalni štab govori o tajnoj službi OVK i o
17 obaveštajnoj službi OVK, kao da je to jedna te ista služba.
18 Govori se o "Tajnoj službi, direkciji za obaveštajna i kontra-
19 obaveštajna pitanja."

20 Kasnije tokom sukoba, Sabit Geci je imao važan, je
21 obavljao važan, važnu funkciju u zatočeničkim objektima u
22 Cahanu i Kukešu. Bio je takođe načelnik za obaveštajne i
23 kontra-obaveštajne poslove u Albaniji. Raportirao je direktno
24 glavnom štabu. Dakle, kada se sveukupno pogledaju svi
25 relevantni dokazi, koji se odnose na Sebića [kao što je

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 109

1 prevedeno] Gecija, jasna je veza koja postoji između Gecija i
2 Veselija i glavnog štaba.

3 Pošto je neposredno učestvovao u krivičnim delima
4 izvršenim u Ćirezu, Sabit Geci je otputovao u Landrovce, sa
5 Hashijem kao [što je prevedeno] Thačijem i Xhavitom Halitijem
6 kao što je prevedeno]. U Likovcu je došlo do hapšenja,
7 zatvaranja, saslušavanja i zlostavljanja protivnika OVK, a
8 takođe u Cahanu i Kukešu 1999, do fizičkog i psihološkog --
9 zlostavljanja zatvorenika.

10 Jedna žrtva zatvorena u -- u vezi sa jednom žrtvom
11 zatvorenom u Cahanu, Sabit rekao je, je rekao, "Imamo pravo --
12 imamo pravog čoveka, jer on podržava LDK." I kasnije je rekao
13 da će taj biti ubijen, isto kao i svi ostali članovi stranke
14 LDK.

15 Mnoge žrtve, žrtve koje su preživele i dalje i dan danas
16 pate zbog zlostavljanja koje su pretrpele u rukama OVK.
17 Neutemeljene tvrdnje da su oni špijuni, izdajnici i ko --
18 kolaboracionisti, su uništili i njihove živote i živote
19 njihovih porodica.

20 Žrtve zločin za koje se terete, su morali da prime
21 lekarsku pomoć i -- i operacije. Oni i dalje pate od fizičkog
22 i psihološkog bola. Neki su postali sterilni. Neki još uvek ne
23 mogu da zarađuju za živeti [sic], život.

24 Članovi porodica žrtva su i sami traumatizovani onim što
25 se desilo njihovim voljenima.

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 110

1 Svedok 72, čija rešenost za pravdu, a o čemu je
2 Specijalni tužilac govorila danas, je opisala gubitak svog
3 muža i sina, obojica od kojih su bili zatočeni i ubijeni od
4 strane članova OVK, kao da je izgubila pola srca. Kada je
5 svedok rekla časnom sudu, da će do kraja, do svog poslednjeg
6 daha, misliti o svom mužu i svom suprugu.

7 4489, supruga čiji posmrtni ostaci muža nikad nisu
8 pronađeni je rekla da je tišina ubija i ćutanje i da je to
9 ubilo i nje, nju i druge, po drugi put.

10 Svedok 4367, majka koja decenijama nakon što je poslednji
11 put videl svog sina dok je bio zatvoren od strane pripadnika
12 OVA [kao što je prevedeno], provede rođendan tog sina, tako
13 što neprekidno plače.

14 Dokazi koje su pružili pri -- članovi porodica žrtava
15 ubistva znači, da iako određeni pripadnici OVK jesu se
16 pobrinuli da njihove žrtve nikada ne ispričaju svoju priču
17 nikome, bez obzira su omogućili da ovaj sud dobije dokaze o
18 hapšenju, zatvoru, zlostavljanju i ubistvu tih ljudi. Isto
19 tako ste čuli dokaze u vezi žrtava ubistva, kroz one koji su
20 bili zatočeni sa njima i putem pripadnika OVK koji su bili
21 dovoljno hrabri da o tome govore.

22 Što se tiče žrtava koje su bile toliko, kojima je sudbina
23 bila toliko naklonjena da prežive svoje zlostavljanje, vi ste
24 čuli detaljno sve ono što su oni isku -- iskusili, takođe i
25 kroz različite izvore. Neke od tih žrtava, bez obzira za

1 bojazan, na bojazan za svoje živote i živote i dobrobit svojih
2 porodica, su ipak smogli hrabrosti da dođu i da svedoče pred
3 ovim sudom.

4 Što se tiče ovih i drugih žrtava, časni sud je takođe
5 usvojio pismene izjave, u kojima se dokumentuju detaljno
6 krivična dela. I nekada je to bili i bez ikakvog prigovora od
7 strane jednog ili svih timova odbrane.

8 Svedo -- svedočenja svedoka u vezi krivičnih dela iz ove
9 optužnice, su potkrepljena detaljnim dokumentarnim dokazima.

10 Prilikom pregledanja tih dokaza i razmatranja, časni sud
11 treba da ima u vidu da nasilna dela o kojim sam govorio i o
12 kojim detaljno govorimo u našem podnesku, su izvršena na
13 osnovu političkih ili etničkih razloga, čime se zadovoljavaju
14 elementi zločina kojima se terete u optužnici.

15 Iako sam ja spomenuo nekoliko žrtava, mesta pritvora i
16 oblika zlostavljanja, ja sam jedva govorio o jednom malom
17 procentu dokaza iz spisa u ovom predmetu. Naš završni podnesak
18 detaljnije govori o svakom pojedinačnom krivičnom delu, u
19 trećem delu. Dokazi u vezi prisustva optuženih na mestima gde
20 su pro -- počinjeni zločini i o direktnom učešću u tim
21 zločinima, se detaljnije obrađuju u našem podnesku.

22 Ja sam danas govorio o različitim vrstama dokaza, ali oni
23 ne ostavljaju razumnu sumnju da je, da su ti zločini i
24 izvršeni.

25 Sada dajem reč g. Quicku.

1 G. QUICK: [Prevod] Dobar dan, časni sude. I pozdravljam
2 sve koji se nalaze u i oko sudnice.

3 Moje kolege su govorile, u stvari one su koristile
4 slajdove koji su svi javni, a ja -- to je u stvari poslednji
5 slajd u mojoj prezentaciji, on neće biti javan.

6 Moje kolege su govorile o ranom formiranju OVK i glavnom
7 štabu, zajedničkom krivič -- krivičnom cilju i zločinima. Ja
8 ću govoriti o funkcionisanju i strukturama glavnog štaba,
9 privremene vlade Kosova, o operativnim zonama. Dakle, to
10 obuhvata štabove, donošenje odluka, sastanke, regulativu,
11 naređenja, komunikacije, sastav, uloge i raportiranje.

12 OVK je bila organizovana oružana grupa, koja se razvijala
13 u odgovoru na složene i promenljive vojne i političke
14 okolnosti. To nije bila tradicionalna vojska. Mišljenja
15 određenih svedoka o organizaciji, strukturi i ovlastima su se
16 temeljili na poređenju sa vojskama u bivšoj Jugoslaviji,
17 Srbiji ili u zemljama NATO-a. Takvo mišljenje je od -- male
18 pomoći prilikom ocene jedinstvenih okolnosti u kojima je
19 nastao OVK.

20 Naravno, treba praviti razliku između nastojanja i
21 stvarnosti. Neka pravila i naređenja su u stvari već
22 predviđala vreme kada je OVK nameravala da kontroliše
23 nezavisno Kosovo. Takvo planiranje unapred, u stvari pokazuje
24 organizaciju glavnog štaba i privremene vlade.

25 Realnost je da tokom vremena i za vreme organizacionih

1 izmena optuženi su imali ovlašćenja nad stukturama i koristili
2 su ih da izvrše svoj zajednički krivični plan.

3 G. Tieger je već objasnio da je na početku perioda koji
4 obuhvata optužnica, OVK je operisao sa utvrđenih uporišta, pod
5 direktnim ovlašćenjima glavnog štaba, uključujući optužene i
6 imenovane učesnike UZP-a.

7 Dakle, prvi zločini iz optužnice su počinjeni u tim
8 uporištima.

9 Kako je podrška za OVK rasla i bilo sve više dobrovoljaca
10 nakon napada na Likošane, Ćirez i Prekaz, glavni štab,
11 uključujući optužene i učesnike UZP-a, su koordinisali i
12 usmervali ekspanziju OVK iz postojećih uporišta, targetirali
13 su strateške lokcije i stvarali "slobodne zone" i
14 konsolidovali kontrolu.

15 Od maja 1998, optuženi i glavni štab su nadzirali
16 formiranje i razvoj operativnih zoma [sic], gde su počinjeni
17 zločini koji se terete u optužnici.

18 Najranije do početka juna 1998, glavni štab je delio
19 odgovornosti među svojim članovima, koji su bez obzira na to,
20 nastavili da vrše čitav niz političkih i vojnih funkcija po
21 potrebi.

22 Pre nego što nastavim sa funkcionisanjem i strukturama
23 glavnog štaba od juna 1998, lokacija štaba, glavnog štaba,
24 daje vrlo važan kontekst. Te lokacije su bile strateški
25 odabrane, kako bi se obezbedilo da glavni štab može efektivno

1 da operiše i ima kontrolu.

2 Glavni štab je koristio čitav niz lokacija, posebno u
3 Drenici, Paštriku i Nerodimu [kao što je prevedeno], za svoje
4 sastanke i štabove. Na početku perioda koji obuhvata
5 optužnica, glavni štab se nalazio u Likovcu. Od leta 1998,
6 glavni štab je uglavnom bio baziran u Divjaku i obližnjim
7 lokacijama. Ti štabovi u planinama Beriša su bili u centru
8 Kosova i operativnih zona, omogućavajući da glavni štab
9 nadzire i ima komunikacije, kao što je objasnio Fatmir Limaj u
10 videu P836.

11 Imamo engleske titlove na ekranu, tako da nije potreban
12 prevod.

13 [Video-snimak]

14 G. QUICK: [Prevod] Svi potrebni politički uslovi su bili
15 stvoreni da, za OVK glavni štab, uzimajući u obzir teren. To
16 je bio naj -- najbezbednije mesto da se uspostavi baza u ovom
17 delu Kosova, odakle su mogli da se povežu sa vojnim
18 operacijama i da komuniciraju sa svim vojnim jedinicama širom
19 Kosova. Ovo je tačka, može se reći centar Kosova, a odatle su
20 mogli da komuniciraju sa svakim delom Kosova, pomoću sistema
21 komunikacija i transporta i vojnih prebacivanja iz jedne zone
22 u drugu. Glavni štab je odabrao bezbedan i strateški lociran
23 štab, kao i lokacije za sastanke, čime pokazuje svoju
24 organizaciju i prilagodljivost. Dakle, celo vreme je imao
25 kontrolu i nadzor.

1 Glavni štab je donosio odluke putem kolektivnih
2 savetovanja i većinske odluke su svi poštovali.

3 Dakle, nakon stvaranja privremene vlade u martu 1999,
4 zajednički sastanci glavnog štaba i viših funkcionera
5 privremene vlade su se održavali.

6 Kao što se navodi u stavu 112 našeg podneska, glavni štab
7 se na sastancima bavio raznim pitanjima, uključujući
8 naimenovanja, ostavke, disciplinom, strukturom, pravilima,
9 obaveštajnim aspektima, vojnom policijom, hapšenjem i
10 pritvaranjem, tretmanom kolaboracionista i protivnika,
11 logistikom i finansijama i pregovorima sa drugim političkim
12 grupama.

13 Nakon sastanaka glavni štab, uključujući optužene je
14 prešao na izdavanje naređenja, pravila i javnih saopštenja i
15 preduzimao je radnje.

16 Na primer, naređenje koje se sada vidi na vašem ekranu,
17 je usledilo nakon sastanka 27. juna 1998 i dalo je ovlašćenje
18 da vojna policija i vojnici na kontrolnim punkt -- punktovim
19 zadržavaju sumnjiva lica i sredstva. Ovo naređenje je
20 zaplenjeno od Jakupa Krasniqiija.

21 Iako na svakom sastanku nije bio prisutan svaki član
22 glavnog štaba, jedan ili više optuženih su redovno
23 prisutvovali sastancima lično. Veseli i Thaçi su bili odsutni
24 iz Kosova tokom određenih perioda u drugoj polovini 1998 i
25 početkom 1999, ali to ne umanjuje njihovu odgovornost, niti

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 116

1 ovlašćenja, niti udeo koji su oni imali u kolektivnom [sic]
2 donošenju odluka. Odbrana čini se ne osporava donošenje odluka
3 i proces taj kao takav. Umesto toga, odbrani, timovi odbrane
4 su se usredsredili na to da li su sve odluke glavnog štaba
5 uvek donošene nakon savetovanja sa svim članovima.

6 Sva četvorica optuženih su bili prisutni na Kosovu i
7 prisustvovali su sastancima na kojima su donošene kritične
8 odluke u vezi organizacije i rukovodstva glavnog štaba OVK i
9 privremene vlade. Dakle, uvek su se vodile beleške, naređenja,
10 pravila i saopštenja za javnost su se uvek pozivala na te
11 sastanke. Odluke su donošene u vezi uloge i aktivnosti
12 optuženih. Posle sastanaka, vrlo često se razgovaralo o
13 stvarima o kojima je prethodno bilo reči. Optuženi i drugi
14 članovi glavnog štaba su tesno sarađivali, koordinisali, bili
15 često zajedno i imali su različite komunikacije na
16 raspolaganju.

17 Rexhep Selimi u svom razgovoru sa tužilaštvom, potvrdio
18 je da je Hashim Thaçi i Kadri Veseli uvek bili konsultovani,
19 informisani o ishodima sastanaka, kada su bili u inostranstvu.
20 Dakle, za vreme sastanaka o razmeni osmorice uhapšenih srpskih
21 vojnika početkom januara, Jakup Krasniqi se savetovao sa
22 Hashimom Thaçijem i drugim članovima glavnog štaba preko
23 satelitskog telefona. Tada i Thaçi i Veseli su putovali i bili
24 su tu zajedno, a to se potvrđuje njihovim putnim ispravama.
25 Takođe će o tome kasnije govoriti g. Halling. Dokazi pokazuju

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 117

1 da su oni komunicirali i da su mogli da komu -- komuniciraju
2 uvek sa rukovodstvom Kosova u tom periodu.

3 Početkom leta 1998. godine, glavni štab je izdavao
4 pravila u vezi vojne organizacije, discipline, obaveštajnih
5 pitanja, odnosa sa javnošću, civilnom upravom, stražarstvom i
6 vojne [sic] policijom. Ova pravila su se pozivala na
7 isključivu nadležnost i ovlašćenja glavnog štaba i ovlašćivala
8 hapšenja i pritvaranja. Tu nije bilo nikakvih garancija da će
9 biti poštovan zakonski postupak ili da će tretman istih biti
10 human. Dakle, takve su se pravila izdavala. A, nepoštovanje je
11 moglo dovesti do disciplinskih mera.

12 Dakle, pravila o organizaciji rada vojske je, u stvari
13 bila kičma regulatornog okvira. Glavni štab je takođe usvojio
14 interna pravila, izričito potvrđujući da je to najviši
15 komandni autoritet i ovlašćenje OVK.

16 Glavni štab i njihove disciplinarna pravila, su davala
17 nadležnima na nekoliko nivoa pravo da uvode kazne.

18 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Dobili smo prevod
19 na pogrešnom kanalu, prevod vaših reči.

20 Sada možete nasatviti. Izvolite.

21 G. QUICK: [Prevod] Na ekranu sada možete da vidite prvu
22 stranu jednog protokola glavnog štaba, koji ima tri strane. On
23 je zaplenjen od Jakupa Krasniqija i u njemu su, u vidu spiska,
24 navedeni naređenja, odluke i drugi dokumenti glavnog štaba.
25 Najmanje 25 tih dokumenata usvojeni su u spis predmeta. Sa

1 leve strane ekrana je engleski prevod, a sa desne albanski
2 izvornik, a u sredini su odgovarajući brojevi dokaznih
3 predmeta.

4 Na ovoj prvoj strani vidite nekoliko usvojenih naređenja
5 izdatih zonama, što se nastavlja na sledećoj strani. Ova
6 strana takođe obuhvata naređenja upućena i koja se odnose na
7 konkretne brigade, u zonama Paštrik, Dukadin, Nerodimlje, kao
8 i izviđački bataljon glavnog štaba. Naređenja i odluke na ove
9 prve dve strane, odnose se na jedinstvo komandovanja, potrebe
10 izveštvanja, imenovanja, obuku, logistiku, oporezivanje, veze
11 i ovlašćenja da se određena lica hapse i zatvaraju.

12 Ako pređemo na poslednju stranu, tu su još tri dokazna
13 predmeta, usvojena u spis, uključujući i poziv kojim se
14 komandanti zona obavezuju da prisustvuju sastanku koji je
15 održan u januaru 1999. godine.

16 Na sledećem slajdu možemo da vidimo potpise i pečate svih
17 sedam komandanata zona. Njih je zabeležio glavni štab, u svrhu
18 identifikacije između ostalog kada se šalju naređenja i
19 odluke. Ovaj dokument je takođe zaplenjen od Jakupa
20 Krasniqiija.

21 Glavni štab, uključujući optužene je slao naređenja,
22 primao izveštaje i interno vršio koordinaciju, a i eksterno,
23 preko sastanaka, radio veza, kurira i mobilnih i satelitskih
24 telefona.

25 Thačijeva odbrana tvrdi da OVK nije imala satelitske

1 telefone pre decembra 1998. godine, a drugi timovi odbrane
2 izneli su slične tvrdnje. Dokazi koji su izvedeni na suđenju,
3 uključujući i one koji se citiraju u stavu 219 našeg podneska,
4 sasvim jasno pokazuju da je situacija bila drugačija. U junu
5 1998, štab u Drenovcu, što je mesto iz optužnice, imao je
6 satelitski telefon. Dokument P1259, ako se čita zajedno sa
7 dokumentom P1264, PDF strane 66 do 67 to potvrđuje.

8 Časni sude, sada je možda dobar trenutak da napravimo
9 popodnevnu pauzu.

10 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] U redu. Napravićemo
11 pauzu do 15:45. Molimo vas da se u to vreme vratite u sudnicu.

12 --- Prekid u 15:24 časova

13 --- Nastavak sa radom u 15.45 časova

14 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] U redu. G. Quick,
15 izvolite. Možete da nastavite kada budete spremni.

16 G. QUICK: [Prevod] Hvala, časni sude.

17 Ja ću sada preći na strukturu glavnog štaba. A, o ulogama
18 i položajima pojedinačnih ljudi u glavnom štabu, odnosno
19 njegovih članova, razgovaralo se i o njima odlučivalo na
20 sastancima glavnog štaba. Njihove dužnosti i odgovornosti bile
21 su odražene u propisima glavnog štaba.

22 Na slajdu koji je sada na ekranu, možete da vidite da su
23 direkcije glavnog štaba, zajedno sa položajima koje su bile,
24 zajedno sa položajima, bili popunjeni najmanje do juna ili
25 jula 1998. godine. Žuta polja označavaju optužene, a crna

1 polja imenovane učesnike u UZP-u. Određena polja ne sadrže
2 imena, jer čak i ukoliko načelnici preostalih direkcija nisu
3 makar formalno bili imenovani do jeseni 1998. godine, optuženi
4 i članovi glavnog štaba obavljali su njihove funkcije znatno
5 pre toga, kao što je navedeno u svakom od naših podnesaka.

6 Na ekranu sada možete da vidite položaje u glavnom štabu,
7 kakvi su oni bili najmanje krajem 1998. godine ili približno u
8 tom periodu. Kao i na prethodnom slajdu, žuta polja pokazuju
9 optužene, a crna polja imenovane učesnike u UZP-u.

10 Sastav glavnog štaba u leto 1998 i krajem 1998. godine,
11 pokazuje da su optuženi i učesnici u UZP-u, zajedno sa drugim
12 licima od poverenja, imali kontrolu nad donošenjem odluka u
13 glavnom štabu. Kao što je objasnio u razgovoru sa tužilaštvom,
14 Bislim Zyrapi je bio jedan od članova glavnog štaba, koji nije
15 bio deo grupe lica koja uživaju poverenje. On je bio jedini
16 autsajder.

17 U svom podnesku, tužilaštvo detaljno navodi različite
18 položaje i direkcije, kao i učešće optuženih i glavnog štaba,
19 u nadgledanju svake od navedenih funkcija u periodu
20 relevantnom za optužnicu. Ja ću danas uglavnom govoriti o
21 zameniku komandanta, generalnom inspektoru i o direkcijama za
22 informacije, politička pitanja, obaveštajna pitanja i
23 policiju.

24 Kada je reč o zameniku komandanta, od sredine novembra
25 1998, kada je stupio na tu dužnost, zamenik komandanta

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 121

1 Krasniqi je imao potpunu kontrolu nad odsutnim, odnosno vršio
2 je u potpunosti ovlašćenja glavnog komandanta, u njegovom
3 odsustvu.

4 Krasniqijeva odbrana pokušava da pogrešno prikaže
5 hijerarhiju OVK, ali dokazi sasvim jasno pokazuju da je
6 načelnik štaba bio ispod komandanta ili zamenika komandanta.
7 Naređenja, izveštaji, propisi i svedočenja to potvrđuju.

8 Krasniqijeva odbrana selektivno se oslanja na svedočenje
9 Naima Malokua, kako bi potkrepila svoja izjašnjenja. Maloku je
10 sasvim jasno posvedočio na strani transkripa 25749, da je
11 zamenik komandanta Krasniqi bio pretpostavljeni načelniku štaba
12 Zyrapiju i da je imao ovlašćenja glavnog komandanta, u
13 njegovom odsustvu. Krasniqi je izdavao naređenja, koja Zyrap
14 nije bio ovlašćen da izdaje.

15 Prelazim na ulogu Rexhepa Selimija u glavnom štabu.
16 Najmanje, do juna, od juna 1998. godine, on je bio na čelu
17 direkcije za operativne poslove, a sredinom juna 1998,
18 generalni inspektor. Selimijeva odbrana osporava tačni datum
19 kada je on zvanično stupio na dužnost generalnog inspektora i
20 pominje da je on sam ranije pomenuo, da je do avgusta ili
21 septembra stupio na tu dužnost, ali da nije siguran. Dokazi
22 jasno pokazuju da je Selimi već bio na tom položaju, barem
23 sredinom jula 1998, odnosno najkasnije u to vreme. A, njegova
24 uloga, ovlašćenja i aktivnosti, ostali su suštinski isti i pre
25 i posle njegovog zvničnog imenovanja na tu poziciju.

1 Kao generelni inspektor, Selimi je funkcionisao na nivou
2 glavnog komandanta. Imao je, dakle bio je hijerarhijski na tom
3 nivou. Njegova funkcija bila je operativna, nadzorna i
4 disciplinska.

5 Selimi je i sam između ostalog u izjavi datoj MKSJ-u
6 2004. godine i u razgovoru sa tužilaštvom 2019. godine,
7 objasnio da je on bio u stalnom kontaktu sa komandantima zona
8 i da je učestvovao u formiranju organizacije zona. On je
9 potvrdio da je lično potpisao imenovanje nekoliko ljudi, a
10 svedoci su to potvrdili. Neka, neke od tih naređenja koja se
11 odnose na imenovanja, takođe su usvojena u spis predmeta.

12 Kao glavni inspektor, u skladu sa njegovim prethodnim
13 ulogama u OVK, Selimi je imao osnovnu odgovornost da vrši
14 nadzor nad potčinjenim jedinicama na terenu. Kao što je
15 navedeno u, na više mesta u podnesku tužilašva, Selimi je
16 obilazio brigade, obaveštajne jedinice, vojnu policiju, da bi
17 ocenio njihovu borbenu gotovost, moral, organizaciju i
18 komandovanje. On je takođe izdavao naređenja glavnog štaba i
19 potvrđivao je da li su svi dobro razumeli i primenili ta
20 naređenja. Thaçi, Veseli, Krasniqi i drugi članovi glavnog
21 štaba, obavljali su slične funkcije na terenu, ali Selimi je
22 to najčešće radio.

23 Interni dokumenti glavnog štaba, jedan od takvih
24 dokumenata koji je zaplenjen od Rexhepa Selimija, to je 3D27 i
25 on pokazuje kakav je bio koncept inspekcije, odnosno nadzora.

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 123

1 Tu se objašnjava da je inspekcija trebalo da se odnosi na
2 nadgledanje borbene gotovosti, borbenog morala i komandovanja
3 i da utvrdi strateške ciljeve glavnog štaba. Na poslednjoj
4 strani, navode se slabosti i kako one treba da budu otklonjene
5 na osnovu direktiva koje se izdaju. To je tačno ono što je
6 Selimi radio u praksi.

7 Selimi je prenosio informacije koje bi prikupio tokom
8 inspekcija i o tome obaveštavao glavni štab. On ih je o tome
9 izveštavao. Jedan takav izveštaj P2924, iz januara 1999.
10 godine, iznosi rezime njegove inspekcije obavljene u području
11 Paštrika i Nerodimlja i njegovu inspekciju specijalne jedinice
12 glavnog štaba.

13 Selimijeva vlast, takođe je nešto što, na šta ukazuje
14 činjenica da je on bio postavljen za načelnika komisije
15 glavnog štaba, čiji zadatak je bio da odredi granice
16 operativnih zona. U dokaznom predmetu P1108, koji je Selimi
17 potpisao, objašnjava se kako su utvrđene granice između zona
18 Nerodimlje i Paštrik, na osnovu strateške platforme glavnog
19 štaba i inspekcija izvršenih na terenu. Odbrana pokušava da
20 umanji značaj rada ove komisije i Selimijeve uloge u njenom
21 radu. Međutim, da je glavni štab kolektivno odlučio, to što je
22 glavni štab kolektivno odlučio da Selimi treba da razreši ta
23 pitanja između zona, ukazuje na njegovu ulogu i autoritet koji
24 je uživao na terenu, kao i koliko je to pitanje bilo važno.

25 Isto važi i za izbor Selimija i drugih optuženih u savet

1 koji se odnosi na osoblje. On je bio zadužen za analiziranje i
2 iznošenje preporuka o imenovanju određenih lica na komandne
3 položaje na nižim nivoima. O tome govorimo u stavovima 178 do
4 179 našeg podneska.

5 Uzeti zajedno, ovi dokazi pokazuju da je Rexhep Selimi se
6 stalno kretao između glavnog štaba i operativnih zona, dok su
7 se krivična dela iz optužnice tamo vršila i njihovo vršenje je
8 bilo u toku. On je izdavao i dalje razasiljao naređenja u ime
9 glavnog štaba i obezbeđivao da se politika i naređenja glavnog
10 štaba sprovode u delo.

11 Sledeće, direkcija za informacije i politička direkcija.
12 Kada je reč o ove dve direkcije, Taçi, Veseli i Krasniqi su
13 osim svojih drugih zaduženja, obavljali stalnu političku
14 aktivnost i imali su za to ovlašćenja. Političke i vojne
15 funkcije u OVK bile su namerno i nužno isprepletane. Direkcija
16 za informacije bila je pod kontrolom Hashima Taçija do
17 sredine novembra 1998. godine, a ona je objavljivala i
18 izdavala političke deklaracije i druga saopštenja za javnost,
19 kontrolisala pristup medijima i zahtevala od pripadnika OVK,
20 uključujući komandante operativnih zona, da dobiju odobrenje
21 pre nego što nešto javno izjave. To su bili važni instrumenti
22 za oblikovanje javne percepcije, komuniciranje političkih
23 ciljeva, uzimanje protivnika na metu i sprovođenje discipline.

24 Iz dokumenta P879, što je naređenje glavnog štaba iz
25 početka jula 1998. godine, vidi se da se od svih komandanata,

1 na svim nivoima tražilo da traže ovlašćenje od direkcije za
2 informacije, pre davanja intervjua.

3 Ovde sada možemo da vidimo jedan intervju sa komandantom
4 zone Drenica, koji je imenovani učesnik u UZP-u, Sylejman
5 Selimi, od 13. avgusta 1998. godine. On na početku intervjua
6 potvrđuje da je dobio odobrenje od glavnog štaba OVK, odnosno
7 direkcije za informativne poslove, da da taj intervju.

8 Najkasnije u junu 1998. godine, Thači je takođe bio na
9 čelu političke direkcije, u kojoj su bili i Kadri Veseli i
10 Jakup Krasniqi, koji je u isto vreme bio i portparol OVK.
11 Suprotno tvrdnjama odbrane, politička direkcija je postojala i
12 funkcionisala, a Thači je bio na njenom čelu, dok je Kadri
13 Veseli takođe bio njen član, još pre sredine novembra 1998.
14 godine. Taj zaključak potvrđuju mnogobrojni nezavisni izvori,
15 što navodimo u svom završnom podnesku, u stavu 224.

16 U dokumentu P790, što je izjava UNMIK-a iz 2003 i
17 dokumentu P787, što je izjava SPRK-a iz 2011. godine, Veseli
18 potvrđuje da je imao tu ulogu u direkciji za političke
19 poslove.

20 Na strani dva, dokumenta P787, dokumenta koji je pokazao
21 takođe g. Tieger, Veseli kaže:

22 "Bio sam pripadnik glavnog štaba OVK još od početka,
23 tačnije bio sam istovermeno i član direkcije za politička
24 pitanja. Izvestan broj godina živeo sam u Švajcarskoj, gde sam
25 tesno sarađivao sa Hashimom Thačijem tokom dugog vremena."

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 126

1 Drugi dokazi takođe pobijaju tvrdnje odbrane. To obuhvata
2 jedan medijski intervju iz 2006 sa Rexhepom Selimijem, kao i
3 njegov razgovor sa tužilaštvom iz 2019. godine, u kojima se
4 potvrđuje da je Tači bio na čelu ove direkcije, najkasnije u
5 junu 1998. godine. Na ekranu sada možete da vidite Tačijevu
6 zvaničnu biografiju, sa internet strane vlade Kosova, gde se
7 kaže da je on bio na čelu direkcije za politička pitanja od
8 1997. godine.

9 Još nešto što potvrđuje da je ova direkcija
10 funkcionisala, je zapisnik sa sastanaka održanih 16. i 26.
11 juna 1998. godine, na kojima su bili predstavnici koje je
12 politička direkcija ovlastila i međunarodni predstavnici, što
13 je dokument zaplenjen od Jakupa Krasniqija. P3734, na strani
14 7, navodi se da politička direkcija vodi borbu i bavi se
15 njenim političkim aspektom.

16 Najkasnije u julu 1998. godine, Tači i Veseli su
17 obavljali političke funkcije i sastajali se sa predstavnicima
18 međunarodne zajednice i drugim naoružanim političkim grupama
19 na Kosovu, na terenu.

20 Početkom avgusta 1998. godine, politička direkcija
21 glavnog štaba izdala je političku deklaraciju, dokazni predmet
22 1D50, u kojoj se identifikuju, odnosno navode njeni politički
23 predstavnici, uključujući Tačija i Krasniqija, a u isto vreme
24 se preti onima koji navodno vode specijalni rat, da će im biti
25 zadat nemilosrdni udarac.

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 127

1 Pored toga, pre 12. i 13. novembra, odnosno sastanaka
2 održanih tih datuma, kako odbrana tvrdi da je Tači tada prvi
3 put bio imenovan na ovu funkciju, on je već dao prvo javno
4 saopštenje kao načelnik direkcije za političke poslove. Dokazi
5 se navode u 55 stavu našeg podneska. Tačijeva odbrana tvrdi
6 da je još 10. novembra Tači bio predstavljen samo kao
7 politički predstavnik tokom sastanka sa Frederickom
8 Abrahamsom. Međutim, Abrahams je bio nedvosmislen: "Moje
9 svedočenje glasi, da se on meni predstavio kao načelnik
10 direkcije za političke poslove." To je na strani transkripta
11 7602.

12 Posle sastanaka održanih sredinom novembra 1998. godine,
13 Tači je i dalje ostao na rukovodećem položaju u direkciji za
14 političke poslove. Kao što možete da vidite u izveštaju koji
15 je sada na ekranu, komandanti zona su od direkcije za
16 političke poslove očekivali da dobiju smernice u vezi sa
17 agitovanjem, propagandom, izgradnjom morala i preventivnim
18 političkim merama, da bi se onemogućili oni koji seju razdor
19 ili su izdajnici. Tačijeva odbrana iznosi nepotkrepljenu
20 tvrdnju u stavu 307 svog podneska, da tužilaštvo nije dokazalo
21 da se ovaj izveštaj odnosi na Tačija, a ne na Adema Demaćija.
22 Pre svega, tu se govori o direkciji glavnog štaba na čije je
23 čelu Tači, a ne Demaći. A, drugo, odbrana u više navrata
24 pokušava da preuveliča autoritet i stav, odnosno položaj Adema
25 Demaćija, što nije potkrepljeno. Demaćiju je bila poverena

1 ograničena uloga u formiranju kosovskih institucija, ali on
2 nije bio član glavnog štaba i bio je potčinjen Thačiju.

3 Pored svoje političke uloge, Kadri Veseli je takođe bio
4 na čelu direkcije za obaveštajne poslove. Isprva, obveštajnim
5 radom su se bavili članovi glavnog štaba.

6 Do maja 1998, u saopštenjima glavnog štaba poput P155,
7 izveštava se o aktivnostima obaveštajnog sektora. Na ekranu
8 vidite Veselijevo objašnjenje, da do juna 1998, glavni štab je
9 odlučio da obrazuje direkciju za obaveštajni rad, poznatu kao
10 G2. U svom završnom podnesku, u stavovima 295 i 296,
11 Veselijeva odbrana se poziva na ovo, ali odbacuje dokaze o
12 tome da su postojale direkcije pre novembra 1998 i kaže da su
13 to bile aspiracije i samo puki prazni nazivi. Međutim,
14 činjenice drugačije govore.

15 Nakon odluke glavnog štaba da se obrazuje direkcija za
16 obaveštajni rad, Veseli je bio prisutan na terenu više zona,
17 gde su obrazovane obaveštajne jedinice i gde su dejstvovalе.
18 One su bile u sklopu struktura, koje su optuženi i članovi
19 glavnog štaba koordinisali, kojima su vodili inspekcije,
20 organizovali i nadzirali.

21 G. Pace je već govorio o Sabitu Geciju, koji je bio na
22 čelu obaveštajne jedinice koja je bila aktivna u Dreničkoj
23 zoni i direktno podređena Kadriju Veseliju i glavnom štabu.

24 U zoni Dukadın, Faton Mehmetaj na čelu obaveštajnog
25 sektora imenovan je krajem juna 1998. Kao što navodim u svom

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 129

1 podnesku, načelnik obaveštajnog rada u zoni Dukadin i njegov
2 sektor su ciljali žrtve koje su bile zatočene u Jablanici, kao
3 i druge protivnike tokom predmetnog perioda.

4 Kadri Veseli, kao i Hashim Thaçi, Rexhep Selimi, Jakup
5 Krasniqi, Lahi Brahimaj, bili su prisutni na terenu, u zoni
6 Dukadin i na sastanku u komandi, u junu i julu 1998. Početkom,
7 oni su takođe znali i za ulogu Mehmetaja i to se vidi u
8 dokazima 2D26 i P13191.

9 Početkom avgusta 1998, a što odgovara dvostrukoj ulozi
10 koju je imao Veseli u obaveštajnom sektoru i u političkoj
11 sferi, direkcija za političke poslove je javno objavila da je
12 Mehmetaj politički predstavnik pored Thaçija i Krasniqija. To
13 je dokaz 1D50. Nešto manje od mesec dana kasnije, glavni štab
14 u naređenju koje je potpisao Rexhep Selimi, imenovao je
15 Mehmetaja za načelnika javnog informisanja u zoni Dukadin. To
16 je dokaz P1947.

17 Kao i u Drenici, u Dukadinu, pripadnici obaveštajnog
18 sektora su napadali protivnike i bili zaduženi za zatočeničke
19 objekte širom zona i u severnoj Albaniji. Taj obrazac u
20 potpunosti odgovara propisima poput dokaza P890, u kojima se
21 navode zaduženja obaveštajnog sektora. Ta zaduženja su
22 obuhvatala prepoznavanje lica koja su važna za neprijatelja,
23 bilo na domaćem ili u inostranom smislu i sprovođenje
24 ovlašćenja poput otmice ili ubistava takvih jedin -- takvih
25 pojedinaca.

1 Obaveštajni sektor je učestvovao u takvim aktivnostima,
2 što i odgovara dokumentu koji vidite sada na ekranu, tj. što
3 vidite u dokumentu koji je sada na ekranu. Verziju koju
4 vidite, pronađena je u računaru Krasniqijs, a jedna druga
5 verzija je zaplenjena u odštampanom obliku. Opis posla u
6 trećoj stavci pri dnu, navodi koja su zaduženja obaveštajnog
7 sektora i kaže se da ona obuhvataju "obradu materijala koji je
8 pri -- prikupljen i oduzet od civilnih zatvorenika i
9 zatočenika."

10 U zonama, obaveštajni izveštaji su redovno dostavljani.
11 Načelnici obaveštajnih sektora u zonama su te izveštaje
12 dostavljali komandantu zone i glavnom štabu. Načelnik
13 obaveštajnog sektora u zoni Paštrik, na primer je izjavio da
14 je oštampao tri primerka takvog izveštaja. Jedan je bio
15 konkretno upućivan glavnom štabu.

16 Dok u svom odbranu, Veselijeve odbrana govori o njegovom
17 odsustvu sa Kosova. U stavu 266 završnog podneska tužilaštva
18 se govori o tome. Dok je bio odsutan početkom 1999, drugi
19 uključujući one koje je imenovao Veseli, obavljali su
20 obaveštajni rad na nivou glavnog štaba. On je takođe bio, imao
21 na raspolaganju i sredstva za komunikaciju, zahvaljujući čemu
22 je mogao da koordiniše svoj rad sa onima koji su bili na
23 Kosovu, dok je on bio odsutan.

24 Veseli je izjavio da je njegovo imenovanje u SHIK-u, koje
25 je javno objavljeno 2. aprila 1999, značilo kraj njegove

1 dužnosti u glavnom štabu. Međutim, dokazi pokazuju da je on
2 nastavio da obavlja tu dužnost, kao što možemo videti u stavu
3 268 našeg podneska.

4 Veseli je kasnije rekao da je obaveštajna služba Kosova
5 imala kontinuitet koji je poticao iz OVK, pa preko prelazne
6 vlade išao dalje. I on je to rekao u razgovoru, dokaz P1859,
7 kao javnoj izjavi koju je dao kada je objavljen završetak rada
8 SHIK-a 2008. Dokaz P4213.

9 Pogledaćemo sada jedan odlomak, koji imamo na engleskom i
10 albanskom.

11 [Video-snimak]

12 PREVODILAC: [Glas prevodioca] [Prevod] "Kosovska
13 obaveštajna služba počela je sa radom od početka 1990-ih i
14 kada je obrazovana OVK i kasnije u okviru privremene vlade
15 Kosova, sa predsednikom vlade Hashimom Thaçijem. Tokom tog
16 celokupnog perioda, dok je delovala, obaveštajna služba Kosova
17 je imala legitimnu misiju koja se sastojala u oslobodenju
18 zemlje i obrazovanju kosovske države. Nakon oslobodenja naše
19 zemlje 1999, kosovska obaveštajna služba je održala
20 kontinuitet svoga zadatka i misije."

21 G. QUICK: [Prevod] U junu 1999, SHIK se sastojao od
22 otprilike 30 pripadnika, koji su direktno bili preuzeti iz
23 bivših obaveštajnih sektora zona. Na primer, iako je direktno
24 bio uključen u krivična dela, kada je bio načelnik
25 obaveštajnog sektora u zoni Lab, Latif Gashi je bio generalni

1 direktor SHIK-a.

2 Svi ovi dokazi, zajedno sagledavši, kada se zajedno
3 sagledaju, pokazuju da je postojao stalni, strukturisani,
4 obaveštajni sistem rada, pod vlašću Veselija.

5 Kada je reč o policiji, ona je blisko sarađivala sa
6 obaveštajnim sektorom u izvršenju krivičnih dela koja su, za
7 koje se tereti. Od proleća 1998, pod obaveštajnog sektora,
8 vojna policija je dejstvovala na područjima gde su optuženi i
9 pripadnici, članovi glavnog štaba bili prisutni i imali vlast.
10 Oni su takođe bili i u sklopu struktura, odnosno jedinica zona
11 kojima su optuženi i članovi glavnog štaba koordinisali, gde
12 su vršili inspekcije, organizovali njihov rad i nadzirali.

13 U skladu sa dužnostima navedenim u privremenim propisima,
14 a kojima, na osnovu kojih je policija imala ospežna
15 ovlašćenja, vojna policija na terenu obrazovala kontrolne
16 punktove, zaustavljala civile, uzimala lične podatke, hapsila,
17 zatvarala, zlostavljala i ubijala protivnike, kao što se
18 detaljno navodi u završnom podnesku tužilaštva.

19 Do novembra 1998, glavni štab je formalno imenovao
20 učesnika u UZP-u Fatmira Limaja, za načelnika vojne, direkcije
21 za vojnu policiju.

22 Kao što se navodi u stavovima 283 do 285 završnog
23 podneska tužilaštva, policija zona je bila potčinjena
24 direkciji koja je vršila nadzor imenovanja, logistike, obuke,
25 inspekcija i zatočeničkih centara glavnog štaba.

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 133

2. aprila 1999, imenovanje Rexhepa Selimija za ministra javnog reda u privremenoj vladi je objavljeno. Do juna 1999, on je zamenio svoju maskirnu uniformu, crnom uniformom. Sledeća dva slajda su snimci ekrana iz P4228, koji su snimljeni dan nakon što je potpisan Kumanovski sporazum, 9. juna 1999. Na prvom slajdu vidite Rexhepa Selimija sa, na kraju stola, kako se služi radio aparatom. A, on je u istom položaju i na drugom snimku. Drugi članovi glavnog štaba i zvaničnici privremene vlade, uključujući i Hashima Thaçija su u maskirnoj uniformi.

Četiri dana kasnije, 14. juna 1999, KosovaPress i Radio Slobodno Kosovo objavili su prvo saopštenje ministarstva javnog, javnog reda, koje je potpisao Selimi. U tom saopštenju se kaže, da će povratak stanovništva biti pod nadzorom vojne policije OVK, koja je opisana kao "srž budućih policijskih snaga" i govori se o mandatu snaga javnog reda. To saopštenje je u P515_ET.69 i P814_ET.35.

Snage javnog reda, koje su nastale u junu 1999, su se prevashodno sastojale od pripadni -- od bivših pripadnika vojne policije. Dokumenti zaplenjeni kod Selimija, pokazuju koja je bila struktura i funkcionisanje ministarstva javnog reda, uključujući one koje su se sastojale u aktivnostima policije na terenu, u leto 1999. Kao što navodimo u stavovima 301 i 302 našeg podneska, ti zaplenjeni dokumenti obuhvataju organizacione tabele, lične dosijee, izveštaje, uključujući

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 134

1 izveštaje komandanata policije iz zona, lične karte i
2 registracione obrasce pripadnika OVK, iz svih operativnih
3 zona. Ta evidencija se odnosi na više pojedinaca koji su
4 učestvovali u krivičnim delima iz optužnice.

5 Već sam govorio o SHIK-u i ministarstvu javnog reda, a to
6 je bio produžetak obaveštajnog sektora OVK i policije OVK.
7 Drugi optuženi i pripadnici, odnosno članovi glavnog štaba su
8 takođe imali preklapajuće uloge u privremenoj vladi.

9 Na slajdu na ekranu, vidimo sastav privremene vlade u
10 proleće i leto 1999. U tamnim plavim kućicama vidimo članove
11 glavnog štaba, koji su postavljeni na mesta u privremenoj
12 vladi. Ista grupa ljudi od poverenja, ponovo predstavlja
13 odlučujuću većinu i ima mogućnost da kontroliše i vrši,
14 sprovodi vlast putem privremene vlade. U žetom [sic], žutom,
15 žutim kućicama se navode optuženi, a u crnim su imena članova
16 UZP-a.

17 U svetlo plavim kućicama su položaji zamenika, koji su
18 bili za LDK, koji su ostali prazni. Gđa Lawson je već
19 objasnila zašto je tako bilo. Imamo još četiri položaja, na
20 kojima su bili pri -- članovi LBD-a. LBD je podržavao i bio u
21 skladu sa OVK.

22 U meri u kojoj Krasniqijeva odbrana kaže da je on
23 postavljen za ministra za obnovu od strane LBD-a, nemamo
24 dokaze koji to potvrđuju, međutim to nije ni bitno. Čak i da
25 mu je LBD predložila taj položaj, to ne menja činjenicu da je

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 135

1 Krasniqi takođe bio portparol privremene vlade, a što nije bio
2 položaj koji je predložio LBD, niti se to odlažava [sic],
3 odražava na njegovo dugo članstvo u glavnom štabu i
4 pripadništvo OVK.

5 Privremena vlada je obrazovana nakon pregovora u
6 Rambujeu, krajem februara 1999. Članovi glavnog štaba,
7 uključujući Krasniqija i Selimija, potvrdili su da je Taçi
8 predsednik vlade, a Sylejman Selimi glavni komandant.
9 Imenovanje Sylejmana Selimija i kasnija ponovna imenovanja,
10 predstavljaju konkretan primer toga kako su optuženi i drugi
11 članovi UZP-a se služili privremenom vladom kao paralelnim
12 sredstvom i instrumentom da sprovode svoju vlast. I oni su to
13 radili, kako bi ostvarili svoj zajednički plan.

14 Zvanično imenovanje Sylejmana Selimija je usledilo nakon
15 prethodnih sastanaka glavnog, članova glavnog štaba i
16 komandanata zona, dok je delegacija bila u inostranstvu, u
17 Rambujeu. Međutim, suprotno tvrdnjama odbrane, imenovanje
18 Sylejmana Selimija za glavnog komandanta, u februaru 1999,
19 nije bio državni udar. Sylejman je sam to priznao tokom svog
20 svedočenja.

21 Ovaj događaj nije bio, kao što Taçijeva odbrana tvrdi,
22 primer toga kako su komandanti zona imali vlast u odnosu na
23 glavni štab.

24 Međutim, to ne kaže, to ne znači da u feb -- na
25 sastancima iz februara 1999, kada se govorilo o promeni

1 komandi, nije, da to nije nešto što je sporno. Ali, u svakom
2 slučaju ne može se izvesti zaključak koji navodi odbrana.

3 Nasuprot tome, istinsku vlast koju je imao glavni štab,
4 pokazuju okolnosti i mere koje je sprovodio glavni štab.

5 Najpre, glavni štab je potvrdio promenu komande, po povratku
6 članova delegacije iz Rambujea. Dokazi koji to potkrepljuju su
7 navedeni u stavu 148, podneska tužilaštva.

8 A, ono što je najbitnije je, da komandanti zona su
9 naposljetku se složili sa članovima delegacije iz Rambujea,
10 uključujući i optužene i posledica toga je bila, bilo
11 potpisivanje sporazuma.

12 Thači se nije upustio u poslove u kojima je molio da se
13 to postigne, kao što je odbrana tvrdila. Već, upravo nasuprot
14 tome, on i drugi članovi glavnog štaba, uključujući druge
15 optužene, su se konsultovali sa najvišim rukovodiocima iz
16 vojnih struktura na terenu, kako bi se postarali da se u
17 potpunosti sprovodi sporazum.

18 Dokaz P227 na ekranu, govori o pozitivnim mišljenjima
19 koje su ljudi imali u vojsci, u pogledu sporazuma iz Rambujea.
20 A, to je usledilo nakon konsultacija glavnog štaba sa
21 komandantima zona i tu se kaže da će glavni štab doneti
22 konačnu odluku. Iako su to potpisali svi optuženi i drugi
23 članovi glavnog štaba, taj dokument nije potpisao Sylejman
24 Selimi.

25 2. aprila 1999, Thači je javno objavio ko su ministri u

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 137

1 privremenoj vladi. Među njima je bio Azem Syla, sada bišvi
2 glavni komandant i on je bio na položaju ministra odbrane.
3 Kasnije, u aprilu 1999, Agim Ceku koji je bio bliski saradnik
4 Thačija i Veselija, postao je načelnik štaba glavnog štaba.

5 Sylejman Selimi je postavljen za komandanta nacionalne
6 garde. Na tom položaju, on je bio potčinjen Agimu Cekuu i bio
7 je ponovo potčinjen Azemu Syli, koji je sada bio ministar
8 odbrane. Taj podređeni odnos potvrđuju i pismeni izveštaji
9 koje je Ceku poslao Syli, a o kojima se govori u stavovima 129
10 i 165 našeg podneska. A, o tome govori sam Sylejman Selimi u
11 svom iskazu. To je na strani transkripta 25239.

12 Taj niz događaja, kada se sagleda u kontekstu događaja
13 pokazuje kakva je bila situacija. Glavni štab i privremena
14 vlada na čijem čelu je bio Hashim Thači, imali su kontrolu sve
15 vreme.

16 Thačijeva odbrana pogrešno tvrdi da nema dokaza da je, da
17 su ministri privremene vlade ili Agim Ceku, kao načelnik štaba
18 glavnog štaba, bili podređeni Hashimu Thačiju kao predsedniku
19 vlade. Dok su glavni štab i privremena vlada donosili i dalje
20 odluke putem kolektivnog razmatranja, zajedničkog razmatranja,
21 Thači je imao vlast da ih sprovodi, putem imenovanja i dekreta
22 i zahvaljujući hijerarhijskom lancu koji je išao do njega.

23 Na primer, Thači je postavio Cekua, nakon konsultacija sa
24 glavnim štabom. A, to potvrđuje imenovanje, odnosno dekret o
25 imenovanju P112 i to je predlog koji, to je podržan predlog

1 ministarstva odbrane. To je potvrdio i Bislim Zyrapi, koji je
2 govorio o tome sa Tačijem i Rexhepom Selimijem. Sylejman
3 Selimi, na stranici transkripta 25240 do 25241, se takođe
4 slaže sa iskazom Zyrapija i Rexhepa Selimija u vezi sa time.
5 Sylejman Selimi je izjavio da je Hashim Taçi obrazovao
6 privremenu vladu i preuzeo zvanično dužnost premijera i time
7 preuzeo dužnosti OVK, odnosno dužnost "glavnog komandanta."
8 Krasniqi u svojoj knjizi "Veliki povratak," takođe potvrđuje
9 da je glavni štab dao ovlašćenje premijeru da obrazuje
10 privremenu vladu.

11 Pored imenovanja Cekua, Taçi je postavio Sylu za
12 ministra odbrane, kao što je imenovao i druge ministre poput
13 Selimija i Veselija. I Selimi i Veseli potvrdili su da je
14 Veseli kao načelnik SHIK-a bio podređen Tačiju. To je u
15 stavovima 266 i 514 našeg podneska.

16 Na proleće 1999. godine, Ceku je bio podgređen [sic]
17 Azemu Syli, ministru odbrane koji je opet sa svoje strane
18 referisao Tačiju u svojstvu predsednika vlade. Vidite to sada
19 na ekranu, to je odlomak iz našeg podneska.

20 Osim toga, u uredbi koja je sada prikazana na ekranu, a
21 to je uredba 83999 [kao što je prevedeno], Taçi je izdao
22 zaduženje ministrima privremene vlade i glavnom štabu. Ta
23 uredba se odnosila na obrazovanje nacionalne garde. U uredbi
24 Taçi traži od glavnog štaba i ministarstva odbrane, da podele
25 odgovornost za primenu uredbe.

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 139

1 Sledeći slajd, to je dokazni predmet P113, pokazuje da je
2 Hashim Taçi u svojstvu predsednika vlade, a na predlog
3 glavnog štaba, doneo odluku u maju 1999 godine, o
4 reorganizovanju OVK, potpisavši se u mestu za to određenom, na
5 položaju predsednika vlade, a na dokument je takođe udaren i
6 pečat glavnog štaba. Postupivši na taj način, Taçi je
7 ministarstvu odbrane zadao zadatak da napravi tabelu sa
8 organizacijom rada za svaku jedinicu OVK i da tu definiše
9 njenu strukturu.

10 Po rečima Agima Cekua, koje se prenose u dokaznom
11 predmetu 4228, neposredno po potpisivanju Kumanovskog
12 sporazuma, "sve odluke privremene vlade Kosova [...] trebalo
13 je da budu smatrane kao naređenja za Oslobodilačku vojsku
14 Kosova."

15 Naime, Taçi je, a ne Ceku, potpisao obavezu u kojoj se
16 OVK obavezala da će se demilitarizovati. Taçi je potpisao taj
17 dokument, kao glavnokomandujući OVK. John Duncan, diplomata
18 koji je sastavio taj obavezujući dokument, potvrdio je da je
19 titula vrhovnog komandanta dodata tek pošto je zaključeno da
20 će Taçi potpisati sporazum.

21 Imamo još jedan primer iz avgusta 1999. Taçi je tada
22 uputio pismo šefu UNMIK-a Bernardu Kouchneru, tražeći da
23 određeni pojedinci, uključujući ministra odbrane Azema Sylu,
24 da im bude odobreno da legalno unesu, odnosno uvezu oružje. To
25 je dokazni predmet P880. Taçi je potpisao to pismo u svojstvu

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 140

1 glavnog komandanta OVK.

2 Nema dakle nikakve sumnje u pogledu toga kakav je položaj
3 Thači zauzimao i kakva su bila njegova ovlašćenja dok je
4 obavljao funkciju predsednika vlade. On je ta ovlašćenja i
5 vršio putem postupka kolektivnog donošenja odluka, na
6 sastancima glavnog štaba i privremene vlade.

7 Kada su se srpske snage povukle u junu 1999. godine, OVK
8 i privremena vlada su vršili vlast, služeći se klasičnim
9 instrumentima. Pripadnici OVK i privremene, članovi privremene
10 vlade, u svoje ruke su preuzeli glavne državne infrastrukture
11 i javne ustanove. Oni su postavljali gradonačelnike, održavali
12 sastanke, izdavali uredbe i odluke, a pripadnici OVK nastavili
13 su da uzimaju na metu svoje protivnike širom svih operativnih
14 zona, kako se navodi u optužnici.

15 Pošto sam obradio pitanja glavnog štaba i privremene
16 vrade [sic], sada ću se osvrnuti na zone koje su obrazovane i
17 koje su dejstvovalе pod njihovom nadležnošću. U pitanju su
18 zone Drenica, Dukadın, Paštrik, Šalja, Lab i Nerodimlje. One
19 su formalno obrazovane, a njihovi komandanti su postavljeni i
20 potvrđeni odlukom glavnog štaba, tokom proleća i leta 1998.

21 Zona Karadak je obrazovana kasnije, a njen komandant je
22 postavljen krajem 1998. Tokom celokunog inkriminisanog
23 perioda, OVK je takođe imala i niz baza u severnoj Albaniji.

24 Pripadnici OVK, uključujući policiju, obaveštajni sektor
25 i specijalne jedinice, su u tim bazama u severnoj Albaniji

1 uzimali na metu, lišavali slobode, zlostavljali, mučili i
2 ubijali svoje protivnike koji su takođe i nestajali.

3 Dokazi pokazuju da su zone i uporišta u severnoj Albaniji
4 poštovali naređenja glavnog štaba i instrukcije koje su
5 izdavane, kao i ovlašćenje i nadležnost glavnog štaba. To
6 detaljno izlažemo u završnoj, završnom podnesku tužilaštva.
7 Sada ću izneti svega nekoliko primera.

8 Odbrana pogrešno tvrdi da u zoni Dukađin nisu izdavana
9 nikakva naređenja koja su dolazila sa višeg nivoa. Međutim,
10 dokazi pokazuju da je komanda zone poštovala nadležnosti
11 glavnog štaba i postupala po naređenjima glavnog štaba.

12 Način na koji je sve to funkcionisalo u praksi, vidi se
13 iz niza dokumenata iz predmetnog perioda, iz jula 1998, koji
14 su nastali neposredno po osnivanju same zone. Ti dokumenti su
15 dobijeni i zaplenjeni iz različitih izvora.

16 Na ekranu sada vidite odluku od 1. jula 1998. U pitanju
17 je odluka glavnog štaba, kojom se zabranjuje komunikacija sa
18 novinarima. Takođe se navodi da direkcija za informacije
19 glavnog štaba donosi odluke o tome kako će se informisati
20 javnost i da samo portparol OVK ima pravo da saopštava
21 javnosti stavove OVK.

22 Na sledećem slajdu vidimo zapisnik sa radnog sastanka
23 komande zone Dukađin, koji je održan istog dana, 1. jula. Taj,
24 tom sastanku je prisustvovao Rexhep Selimi, koji se tu služio
25 svojim nadimkom "Agron." To je nadimak koji je inače koristio,

1 kada je obilazio zonu Dukadın. Beleži se u zapisniku sa
2 sastanka da portparol iznosi stanovišta glavnog štaba. A, to
3 je u skladu i sa odlukom koju smo maločas pogledali.

4 Zatim imamo obaveštenje od 2. jula 1998. godine, koje je
5 poslao komandant zone Haradinaj glavnom štabu. Tu se kaže, da
6 je štab zone Dukadın doslovce "sproveo naređenje od 1. jula
7 1998, u vezi sa komunikacijom sa sredstvima javnog
8 informisanja i novinarima."

9 I najzad, imamo i upozorenje koje je Haradinaj uputio
10 potčinjenim štabovima u zoni Dukadın, a u vezi sa odlukom
11 glavnog štaba od 1. jula 1998. godine. Uopšte uzev, čitav ovaj
12 niz dokaza pokazuje da su naređenja glavnog štaba sprovedena
13 brzo i efektivno. Takođe, ova dokumentacija ukazuje, potvrđuje
14 koliko je potrebno da se svi -- dokazi sagledaju sveobuhvatno.

15 Ne samo da je glavni štab izdavao naređenja koja su zone
16 poštovali, već su članovi glavnog štaba i sami optuženi, lično
17 i neposredno sprovodili svoja ovlašćenja. Na primer, glavni
18 štab sa svojim predstavnicima Tačijem, Selimijem, Brahimajem
19 i drugima, smenio je Tahira Zemaja, koji je bio izabran
20 glavnim narodnim glasanjem i postavili su Haradinaja za
21 komandanta zone.

22 Komandanti zona takođe su raportirali glavnom štabu, u
23 vezi sa nekim konkretnim pitanjima, kada je to glavni štab
24 tražio. Na ekranu vidimo naređenje glavnog štaba upućeno
25 komandantima zona, od kojih se traži da referišu o konkretnim

1 pitanjima, problemima i predlozima. Teme su se kretale od
2 pitanja rukovodstva, do kadrovskih pitanja, koordinacije sa
3 drugim zonama, civilnih organa i zahteva za glavni štab.

4 Na sledećem slajdu vidimo odlomke iz odgovora operativne
5 zone Lab, u vezi sa temama o kojima je glavni štab tražio da
6 se zona izjasni. Tu se govori o vojnoj policiji, o civilnoj
7 odbrani, o saradnji sa drugim zonama, zahtevima za izdvanje
8 municije i naoružanja, a pominju se i predlozi za postavljenja
9 na komandne položaje, na nivou brigada i zone. Informacije
10 koje su zone prikupile, onda bi bile prenete u jednom
11 izveštaju zameniku komandanta glavnog štaba Krasniqiju.

12 Navedene su i informacije preuzete iz izveštaja koji je
13 postala, poslala operativna zona Lab, između ostalog u vezi sa
14 predlozima za imenovanja, u vezi sa teritorijalnom i civilnom
15 odbranom, vojnom policijom i saradnjom između zona.

16 Citirani dokazi i između ostalog stav 363 u završnom
17 podnesku tužilaštva, pokazuju da pored toga što je zona Lab
18 ispunjavala svoju obavezu da referiše glavnom štabu, komanda
19 te zone je takođe primenjivala naređenja glavnog štaba, u vezi
20 sa organizacijom, operacijama i zatvoreničkim objektima. To je
21 potvrdio i komandant zone Mustafa, kao i njegov načelnik
22 štaba, dok su svedočili u sudnici.

23 Odbrana tvrdi, da takozvani slučaj iz Podujeva, pokazuje
24 da su se komandanti zona opirali instrukcijama glavnog štaba.
25 Međutim, to je bio samo jedan pojedinačni slučaj. To što je

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 144

1 Rrustem Mustafa odbio da ispuni Zyrapijev zahtev u vezi sa
2 ovim pitanjem, ne opovrgava međusobno potkrepljene i brojne
3 dokaze, koji pokazuju da je glavni štab imao i vršio vlast i
4 ovlašćenja u zoni Lab. Takođe i taj slučaj treba razmotriti u
5 kontekstu ranijih odluka glavnog štaba, koje se odnose na ovu
6 zonu.

7 Dana 19. novembra 1998. godine, glavni štab je preneo da
8 bi srpska policija trebalo da se povuče sa svojih položaja,
9 između ostalog u zoni Lab. Takođe je iznesena pretnja, da
10 ukoliko se srpska policija ne povuče, patrole OVK će izvršiti
11 napad. Taj stav glavnog štaba, koji se iznosi u dokaznom
12 predmetu P668, jeste prenet u zonama, u kojima se o tom stavu
13 raspravljalo, što se vidi na primer iz dokaznog predmeta
14 P3190, stranica U002-0275. S obzirom na instrukcije glavnog
15 štaba sa kraja novembra 1998, nije iznenađujuće što su
16 Mustafine snage početkom decembra 1998, prešle da zauzmu
17 napuštene položaje i sukobile se sa srpskom policijom.

18 Glavni štab je takođe izdavao direktije neposredno
19 potčinjenim jedinicama u zonama, koje su učestvovala u
20 izvrenju krivičnih dela iz optužnice. Na primer, u zoni
21 Drenica, komandant vojne policije Zahir Jašari raportirao je i
22 komandantu zone i glavnom štabu. Kada odbrana tvrdi suprotno,
23 ona zapravo prenebregava dokaze u spisu predmeta, kao što je
24 to već pomenuo g. Tieger. Već u maju 1998, Zahir Jašari je
25 rekao da će vojna policija slediti naređenja koja izdaje

1 glavni štab. Dalje, kao što se kaže u stavu 370 Veselijevo
2 završnog podneska, Sylejman Selimi je posvedočio da je Limaj
3 izdao naređenje negde u novembru 1998, u kojem je tražio da
4 vojna policija njemu raportira po "hijerarhijskoj liniji." I
5 drugi dokazi takođe potvrđuju da je ta linija refereisanja
6 postojala.

7 Sada na ekranu vidite beleške u rukopisu Rexhepa
8 Selimija, o organizacionom sastanku održanom početkom decembra
9 1998. godine, između direktora vojne policije Limaja i
10 komandira vojne policije u zoni Drenica. Kasnije, početkom
11 februara 1999, Limaj je naredio komandi zone Drenica da
12 pošalje spisak kandidata za vojnu policiju, zajedno sa
13 fotografijama svakog kandidata i neophodnim pojedinostima.
14 Cilj je bio da se dodatno organizuju jedinice vojne policije
15 OVK. Neke dve nedelje kasnije, Sahit Jašari je upravo te
16 informacije i dostavio svim pripadnicima policije na nivou
17 zona i brigada, sa sve fotografijama koje su prethodno
18 tražene. Jasno je da je to učinio odgovarajući na naređenje
19 koje je izdao Limaj, a suprotno Selimijevoj argumentaciji u
20 stavu 245 njegovog podneska.

21 Direkcija za vojnu policiju, takođe je primala zahteve od
22 policije u drugim zonama i izdavala im instrukcije. Na ekranu
23 vidite zahtev komandira vojne policije iz zone Nerodimlje
24 Isaka Musliua, koji traži propise za vojnu policiju i
25 razjašnjenje u vezi sa pozadinskim pitanjima. 18. decembra,

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 146

1 kao što se vidi na sledećem slajdu, načelnik direkcije za
2 vojnu policiju, pružio je traženo razjašnjenje u vezi sa
3 propisima, hijerarhijskim ustrojem i ovlašćenjima za
4 hapšenje. Beleške iz Selimijevih beleška, iz odlomke [Ispravka
5 prevodioca], odlomci Selimijevih beležaka prikazani su na
6 sledećem slajdu i tu se govori o inspekciji koja je izvršena u
7 zoni Nerodimlje, početkom jula 1999. godine. Pri dnu slajda,
8 takođe vidite još jedan odlomak pod brojem 10. Tu se navode,
9 odnosno nabrajaju ovlašćenja za hapšenje i napominje se da je
10 o tom pitanju već bilo reči u odgovarajućim propisima koji se
11 odnose na policiju, a koja su prethodno već dostavljena.

12 Najzad, nisu samo pripadnici direkcije za vojnu policiju
13 [sic], mogli da izdaju naređenja pripadnicima vojne policije
14 na terenu. Na primer, u decembru 1998, glavni štab je putem
15 niza, niza naređenja koja je izdao Jakup Krasniqi i koje je
16 izdala takođe i direkcija za finansijska pitanja, kao i
17 direkcija za civilnu upravu, tu su dakle navedene traženi
18 doprinosi za fond Domovina zove. To su uplate koje su tražene
19 od ljudi na privremenom radu u inostranstvu i naloženo je
20 policiji da takve dobrovoljne priloge prikupi. Govorim o
21 naređenjima koja se nalaze u dokaznim predmetima P3681,
22 P36184, P3686. Takođe imamo i jednu beležnicu ovde OVK iz
23 predmetnog perioda s početka januara, i tu se beleži da je
24 datum naređenja izdato, a na sledećem slajdu koji ne treba
25 emitovati u javnosti, vidimo da vojna policija jeste i

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 147

1 sprovela u delo to izdato naređenje. Komandir policije u 121.
2 brigadi, čak je i izvestio da su dva pripadnika vojne policije
3 propustila da ispune odluku na valjani način i o tome je
4 raportirao glavnom štabu. Takođe je pomenuo da u određenom
5 selu, glavnu prepruku radovojne [sic] -- [kao što je
6 prevedeno] predstavlja rad stranke LDK. Krasniqijeva odbrana
7 iznosi argumentaciju o ovom nizu naređenja, ali je ta
8 argumentacija pro [sic] -- prime [sic] -- promašena.

9 Ova naređenja suprotnoj argumentaciji pokazuju da je
10 glavni štab imao nadležnosti nad pripadnicima OVK koji su
11 učestvovali u izvršenju krivičnih dela iz optužnice.
12 Detaljnije govorimo o glavnom štabu, o privremenoj vladi i o
13 strukturi različitih zona, u završnom podnesku tužilaštva.

14 Hvala vam, časni sude. Sutra ću dati reč svom kolegi
15 Mattu Hallingu, koji će govorati [sic] -- o preostalim
16 obeležjima individualne krivične odgovornosti.

17 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Hvala.

18 Nastavićemo sa radom sutra u 9:00h ujutru. Hvala vam
19 sidana [sic] -- svima na prisustvu.

20 No, pre nego što se povučete, da pitam kako stojite sa
21 vremenom. Preostalo vam je još najmanje dva i po sata?

22 G. HALLING: [Prevod] Pa, očekujem da će meni trebati
23 nešto manje od dva sata, a onda će glavni Specijalizovani
24 tužilac izneti jednu kraću završnu reč, tako da ćemo svakako
25 završiti u dodeljenom roku.

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 148

1 PRESEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] U redu. Takođe vam
2 dugujemo i nekoliko minuta od jutros, tako da znači, imaćemo
3 dovoljno vremena.

4 Hvala svima i vidimo se sutra.

5 --- Sednica se završava u časova. 16:37 časova

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25